

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ιωάννης Γαλαντόμος · Δήμητρα Μελισσαροπούλου · Θωμαΐς Ρουσουλιώτη,
Ευάνθη Α. Παπανικόλα · Ευφροσύνη-Ζωή Γεωργίου · Φάνης Ζάχουρας · Νίκος Μαθιουδάκης

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
η γλώσσα μας

Βιβλίο
μαθητή /
μαθήτριας

1.

Δ' δημοτικού

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Η γλώσσα μας

Δ΄ Δημοτικού

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ

Α΄ τεύχος

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονιστής / Αξιολογητής

Αξιολογητής

Αξιολογήτρια

Τεχνική Εμπειρογνώμονας

Επικουρική Εμπειρογνώμονας

**Υπεύθυνος του μαθήματος/γνωστικού
αντικειμένου στο πλαίσιο της Πράξης**

Παπακυπαρίσσης Αναχνώστης

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Χατζημπύρος Κωνσταντίνος

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Δαναβασίλη Στυλιανή

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Μαλάμου Ελένη

Πτυχιούχος Πληροφορικής

Καμβίσιου Σταματία

Διπλωματούχος Τεχνολογίας Γραφικών Τεχνών

Αθανάσιος Γιαννίκας, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ

Μέλος της Επιστημονικής Ομάδας Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη Διδακτικών Βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης

Πολυξένη Μπίλλα

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προϊσταμένη Τμήματος Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Πράξης

Άννα-Αικατερίνη Λυκούρη

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ιωάννης Γαλαντόμος, Δήμητρα Μελισσαροπούλου, Θωμαΐς Ρουσουλιώτη,
Ευάνθη Α. Παπανικόλα, Ευφροσύνη-Ζωή Γεωργίου, Φάνης Ζάγουρας, Νίκος Μαθιουδάκης

Η γλώσσα μας

Δ΄ Δημοτικού

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ

Α΄ τεύχος

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Η γλώσσα μας | Δ' Δημοτικού

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Ιωάννης Γαλαντόμος , Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Επιστημονικός Υπεύθυνος Δήμητρα Μελισσαροπούλου , Καθηγήτρια Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Θωμαΐς Ρουσουλιώτη , Μέλος ΕΔΙΠ Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Δρ Γλωσσολογίας Ευάνθη Α. Παπανικόλα , Σχολική Σύμβουλος, Δρ Γλωσσολογίας Ευφροσύνη-Ζωή Γεωργίου , Εκπαιδευτικός ΠΕ70 Φάνης Ζάγουρας , Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δρ Γλωσσολογίας Νίκος Μαθιουδάκης , Μέλος ΣΕΠ Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	Δημήτρης Χαλκιόπουλος , Γραφίστας
ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ	Άννα Πατρινού , Γραφίστρια
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ	Ευαγγελία Γουτιάνου , Εικονογράφος - Γραφίστρια
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ	Συγγραφική Ομάδα Στέφανος Γιασιράνης , Εκπαιδευτικός, Δρ Παιδαγωγικής Σταυρούλα Αντωνοπούλου , Εκπαιδευτικός, Δρ Γλωσσολογίας
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ	Σταυρούλα Αντωνοπούλου , Εκπαιδευτικός, Δρ Γλωσσολογίας
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΩΝ	Δημήτρης Σεμιτέκολο , Γραφίστας - Σχεδιαστής Ιστοσελίδων
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ - ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ	Ελένη Καραντζόλα , Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου

Λίγα λόγια για το βιβλίο μας

Το βιβλίο της Δ΄ τάξης φιλοδοξεί να μας ταξιδέψει στον κόσμο της ελληνικής γλώσσας. Μέσα από τα κείμενα του βιβλίου, θα μας δοθεί η δυνατότητα να γνωρίσουμε καλύτερα τις λειτουργίες της γλώσσας, να αξιολογήσουμε κριτικά τα νοήματα που εκφράζει και να αναπτύξουμε την ικανότητά μας να επικοινωνούμε, να ερευνούμε, να εκφραζόμαστε, αλλά και να συνεργαζόμαστε για να επιλύσουμε προβλήματα ή να πετύχουμε έναν κοινό γλωσσικό στόχο.

Ποιοι είναι οι στόχοι του βιβλίου μας;

Στο παρόν διδακτικό εγχειρίδιο δεν υιοθετήθηκε μία μόνο διδακτική προσέγγιση, αλλά κατά τον σχεδιασμό και τη συγγραφή του έγινε επιλογή και συνδυασμός στοιχείων από ποικίλες μεθόδους και τεχνικές με στόχο να ανταποκριθεί στις γλωσσικές και γενικότερες επικοινωνιακές ανάγκες όλων των μαθητών/μαθητριών. Οι θεματικές ενότητες του βιβλίου μάς δίνουν τη δυνατότητα να κατανοούμε το περιεχόμενο των κειμένων, προφορικών και γραπτών και να μαθαίνουμε αποτελεσματικά με την υιοθέτηση των κατάλληλων στρατηγικών.

Ειδικότερα, η κατανόηση των κειμένων είναι αποτέλεσμα επεξεργασίας προβληματισμών που αγγίζουν τρία βασικά επίπεδα κατανόησης: α) το ρητό επίπεδο στο οποίο καλούμαστε να εντοπίσουμε πληροφορίες που δηλώνονται ξεκάθαρα μέσα στα κείμενα, β) το συμπερασματικό επίπεδο στο οποίο είτε βγάζουμε συμπεράσματα από μια ρητή/άμεση πληροφορία είτε χρειάζεται να συσχετίσουμε πληροφορίες του κειμένου και να ερμηνεύσουμε το περιεχόμενό του και γ) το αξιολογικό επίπεδο στο οποίο καλούμαστε να αξιολογήσουμε και να κρίνουμε τόσο το περιεχόμενο των κειμένων όσο και τα μέσα, γλωσσικά και μη γλωσσικά, τα οποία αξιοποιεί ο/η συγγραφέας.

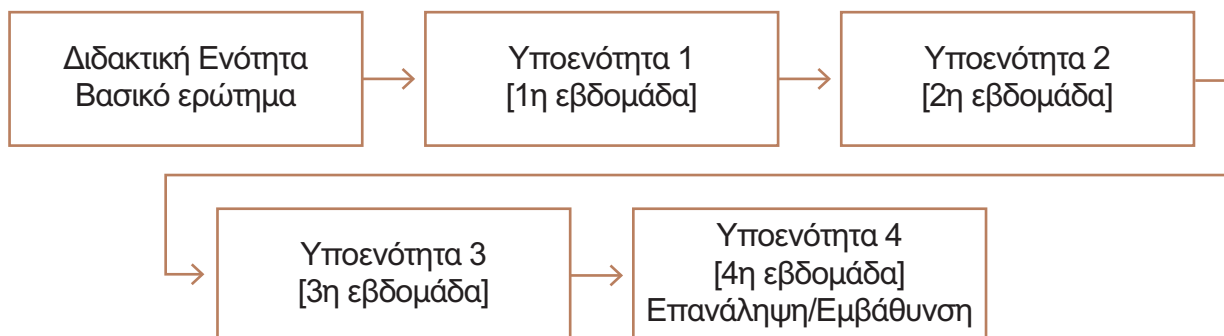
Παράλληλα με την κατανόηση των κειμένων, μας δίνεται η ευκαιρία να γνωρίσουμε τους πέντε (5) βασικούς κειμενικούς τύπους/λειτουργίες (περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία, εξήγηση, οδηγίες), αλλά και άλλα κειμενικά είδη που προκύπτουν από αυτούς. Με αυτό τον τρόπο μαθαίνουμε πώς οι λειτουργίες των κειμένων συνδέονται κάθε φορά με τους/τις αποδέκτες/τριες και τον σκοπό του κάθε κειμένου.

Εκτός από την κατανόηση των κειμένων, μέσα από τη γνωριμία με τις θεματικές ενότητες μαθαίνουμε επίσης να συνθέτουμε δημιουργικά τα δικά μας κείμενα, ώστε να ικανοποιούμε τις επικοινωνιακές μας ανάγκες, αλλά και να εκφράζουμε και τη δική μας «φωνή» πάνω στους προβληματισμούς που υπάρχουν στις διάφορες θεματικές ενότητες. Κι αυτό γιατί η γλώσσα μας δεν αποτελεί απλώς ένα εργαλείο επικοινωνίας, αλλά και ένα μέσο για να εκφράζουμε τις απόψεις μας για τα θέματα που απασχολούν την κοινωνία της οποίας μέλη είμαστε και εμείς. Με τη βοήθεια της γλώσσας μπορούμε να συμφωνούμε ή και να διαφωνούμε με όσα μαθαίνουμε, διαβάζουμε ή συζητάμε μέσα στην τάξη, αναπτύσσοντας τα επιχειρήματά μας. Επομένως, το λεξιλόγιο και η γραμματική είναι τα εργαλεία μας για να μάθουμε πώς λειτουργεί το σύστημα της γλώσσας μας.

Τέλος, μέσα από την ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων μισούμε στην αισθητική απόλαυση της γλώσσας, αλλά και διδασκόμαστε τη γλώσσα μέσα από τη λογοτεχνία. Με αυτόν τον τρόπο, ξεκλειδώνουμε τα μυστικά των εκτεταμένων, έντυπων ή ψηφιακών βιβλίων τα οποία μπορούμε να αξιοποιήσουμε εντός και εκτός τάξης.

Πώς είναι οργανωμένες οι ενότητες του Βιβλίου μας;

Το Βιβλίο μας αποτελείται από το Βιβλίο Μαθητή/Μαθήτριας (ΒΜ) και το Τετράδιο Εργασιών (ΤΕ). Το ΒΜ χωρίζεται σε Διδακτικές Ενότητες (ΔΕ) (Σχήμα 1). Κάθε διδακτική ενότητα μάς θέτει ένα κεντρικό ερώτημα! Για να βρούμε την απάντηση στο ερώτημα αυτό, θα μελετήσουμε διαφορετικά κείμενα, θα συζητήσουμε στην τάξη και θα πραγματοποιήσουμε πολλές και διαφορετικές δραστηριότητες.

Σχήμα 1: Οργάνωση Διδακτικής Ενότητας

Το ΒΜ περιλαμβάνει 8 αυτόνομες Διδακτικές Ενότητες και αποτελείται από 3 τεύχη. Τα 2 περιλαμβάνουν από 3 ολοκληρωμένες ενότητες, ενώ το 3ο τεύχος αποτελείται από την 7η ενότητα και εκπαιδευτικό υλικό για τις Επετείους και τις θρησκευτικές εορτές που γιορτάζουμε στο σχολείο μας.

Το ΤΕ μας είναι χωρισμένο σε δυο τεύχη (1ο τεύχος: ενότητες 1-4 και 2ο τεύχος: ενότητες 5-7) και περιλαμβάνει δραστηριότητες για τα λεξιλογικά και γραμματικά φαινόμενα που συναντάμε στα κείμενα του ΒΜ. Τα φαινόμενα αυτά παρουσιάζονται με απλό τρόπο σε πίνακες ή πλαίσια με ενδεικτικά παραδείγματα. Έτσι, στο ΒΜ ανακαλύπτουμε ένα λεξιλογικό ή γραμματικό φαινόμενο μέσα στα κείμενα, ενώ στο ΤΕ βρίσκουμε την περιγραφή του και βλέπουμε πώς χρησιμοποιείται σε διαφορετικά είδη κειμένων.

Όλα τα βιβλία μας επικοινωνούν και συνομιλούν μεταξύ τους, για να μας βοηθήσουν να βρούμε τις απαντήσεις στα ερωτήματα των ενοτήτων! Για αυτό χρειάζεται να δουλέψουμε συνδυαστικά και να τα αξιοποιήσουμε όλα. Συχνά, θα συναντάμε μία πινακίδα/σύμβολο που θα μας μεταφέρει κάθε φορά από το ΒΜ στο σημείο που χρειάζεται στο ΤΕ.

Όλες οι ενότητες του βιβλίου υποστηρίζονται από ψηφιακά αντικείμενα, ενώ κάθε ενότητα συνοδεύεται από ψηφιακό γλωσσάρι στο οποίο επεξηγούνται στους μαθητές/στις μαθήτριες οι άγνωστες λέξεις κάθε ενότητας. Στο τέλος κάθε ενότητας πραγματοποιείται αυτοαξιολόγηση των νέων γνώσεων που αποκόμισαν από την ενότητα που έχει ολοκληρωθεί. Με αυτό τον τρόπο, οι μαθητές/οι μαθήτριες αξιολογούν τον εαυτό τους, αναπτύσσουν αυτονομία και αυτενέργεια και έχουν τη δυνατότητα να διαπιστώσουν ποιον από τους κύριους στόχους της ενότητας δεν κάλυψαν σε ικανοποιητικό βαθμό, ώστε να κάνουν επανάληψη, εφόσον χρειαστεί.

Είμαστε έτοιμοι/ες να ξεκινήσουμε το ταξίδι μας; Αν η απάντηση είναι ναι, τα παρακάτω σύμβολα θα μας βοηθήσουν στο ταξίδι αυτό.

Καλή μας αρχή και καλή σχολική χρονιά!!!

Τα σύμβολα του βιβλίου

Αναπτύσσουμε τις δεξιότητές μας

Κατανοούμε προφορικά κείμενα		Κατανοούμε γραπτά κείμενα	
Παράγουμε προφορικό λόγο		Συνθέτουμε και γράφουμε κείμενα	

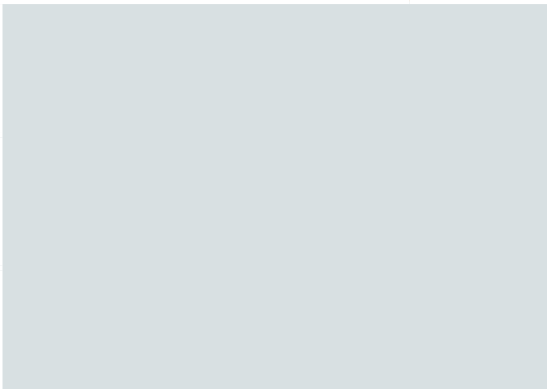

Χτίζουμε τη γραμματική και το λεξιλόγιό μας

Μαθαίνουμε νέα γραμματικά φαινόμενα		Εμπεδώνουμε όσα γνωρίζουμε	
Εμπλουτίζουμε το λεξιλόγιό μας		Μαθαίνουμε ορθογραφία	

Εργαζόμαστε μαζί στην τάξη

Συζητάμε στην τάξη		Διαβάζουμε ολόκληρα βιβλία	
Χωριζόμαστε σε ομάδες		Δουλεύουμε στον ρυθμό μας	
Παρακολουθούμε βίντεο		Βλέπουμε τι μάθαμε	

Θα μας βοηθήσουν και αυτά....

Παρατηρούμε τον βαθμό δυσκολίας των δραστηριοτήτων		
Διαβάζουμε τις στρατηγικές και σχεδιάζουμε τις κινήσεις μας		
Συμβουλευόμαστε το σημείο που μας δείχνει η πινακίδα		

Στην ενότητα αυτή	Κειμενικοί Τύποι Πολυτροπικότητα	Ακούμε, βλέπουμε, διαβάζουμε
-------------------	----------------------------------	------------------------------

1. Πώς θα ήθελα το σχολείο μου; [10-35]

<p>Συζητάμε για το σχολείο μας</p> <p>Διατυπώνουμε τις απόψεις μας για το θέμα «Σχολείο»</p> <p>Διαβάζουμε ιστορίες μαθητών/μαθητριών και δασκάλων</p> <p>Συζητάμε και αξιολογούμε σχολεία διαφορετικά από το δικό μας</p>	<p>Ενημερωτικά κείμενα</p> <p>Επιχειρηματολογικά κείμενα</p> <p>Περιγραφικά κείμενα</p> <p>Λογοτεχνικά αποσπάσματα</p> <p>Συμβατικές και ψηφιακές εικόνες</p> <p>Βίντεο</p> <p>Ηχητικά αρχεία</p>	<p>Ενημερωτικά κείμενα για το σχολείο και τη σχέση μας με αυτό</p> <p>Πολυτροπικά κείμενα για τον ρόλο των μαθητών στο σχολείο</p> <p>Πραγματικές ιστορίες για μαθητές/μαθήτριες και δασκάλους/ες στο σχολείο</p> <p>Περιγραφικά κείμενα για άλλες μορφές σχολείων</p>
--	---	--

2. Ποια είναι η σημασία του αθλητισμού στη ζωή μας; [36-67]

<p>Συζητάμε τους λόγους που ασχολούμαστε με τον αθλητισμό</p> <p>Διαβάζουμε για ξεχωριστούς αθλητές</p> <p>Αξιολογούμε τη σημασία του αθλητισμού ως κοινωνικού φαινομένου</p> <p>Γράφουμε τις σκέψεις μας για το πώς ο αθλητισμός ωφελεί τα παιδιά</p>	<p>Αφηγηματικός κειμενικός τύπος</p> <p>Ενημερωτικά άρθρα ιστοσελίδων</p> <p>Ιστοσελίδες εκπαιδευτικού περιεχομένου</p> <p>Λογοτεχνικά αποσπάσματα</p>	<p>Άρθρα για την σημασία του αθλητισμού</p> <p>Κείμενα από ψηφιακά περιβάλλοντα (ιστοσελίδες)</p> <p>Διαγράμματα</p> <p>Κείμενα για αθλητές</p>
--	--	---

3. Πόσο περιβαλλοντικά υπεύθυνα συμπεριφερόμαστε στον πλανήτη μας; [68-97]

<p>Συζητάμε για τα περιβαλλοντικά προβλήματα της θαλάσσιας ζωής, τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος</p> <p>Διαβάζουμε πληροφοριακά κείμενα για τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής</p> <p>Γράφουμε κείμενα με συμβουλές/οδηγίες/σκέψεις για την προστασία του περιβάλλοντος</p> <p>Αξιολογούμε τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής στη φύση, τα ζώα, τον άνθρωπο και ανταλλάσσουμε απόψεις για δράσεις</p>	<p>Αφηγηματικός κειμενικός τύπος</p> <p>Επιστημονικές εξηγήσεις</p> <p>Ιστοσελίδες περιβαλλοντικού περιεχομένου</p> <p>Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια</p> <p>Λογοτεχνικά αποσπάσματα</p> <p>Ψηφιακοί χάρτες</p>	<p>Λογοτεχνικά κείμενα με θέμα το περιβάλλον</p> <p>Κείμενα από ψηφιακό περιβάλλον (ιστοσελίδα) για τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στη φύση</p> <p>Εγκυκλοπαιδικό άρθρο</p> <p>Εικόνες για περιβαλλοντικά προβλήματα στη θάλασσα, θαλάσσια είδη</p> <p>Αφίσες και βίντεο</p> <p>- WWF Ελλάς: «Άσε τον γόνο να γίνει γονιός!»</p>
---	---	--

**Συζητάμε,
γράφουμε,
συνθέτουμε**

**Χτίζουμε τη
γραμματική
μας**

**Χτίζουμε το
λεξιλόγιό μας**

**Διαβάζουμε
ολόκληρα
βιβλία**

Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του σχολείου
Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε σε αυτό
Διατυπώνουμε τις απόψεις μας με επιχειρήματα
Αναδιηγούμαστε πραγματικές ιστορίες
Γράφουμε με παραγράφους
Περιγράφουμε το σχολείο των ονείρων μας

Υποκείμενο, Αντικείμενο, Κατηγορούμενο
Συλλαβισμός
Ονοματικές φράσεις
Αποβολή φωνέντων
Ορθογραφία των ρημάτων στην παθητική φωνή

Οικογένειες λέξεων
Διαφορά στη σημασία μεταξύ του δυ(σ) και του δι(σ)
Σχέσεις μεταξύ των λέξεων
Συνώνυμες λέξεις
Αντώνυμες λέξεις
Ομώνυμες λέξεις
Παρώνυμες λέξεις

Μελετάμε βιβλία για τη ζωή στο σχολείο
Διαβάζουμε βιβλία και συζητάμε για τις δικές μας νίκες
Σχεδιάζουμε αφίσα
Ερευνούμε βιβλία σε μορφή e-book

Επιχειρήματα για τη σημασία του αθλητισμού
Αφήγηση αθλητικού γεγονότος
Πολυτροπικό κείμενο για τα δικαιώματα του παιδιού στον αθλητισμό
Συνέντευξη με αθλητές

Παροντικοί χρόνοι
Ρήματα: α΄ και β΄ συζυγία, ενεργητική και παθητική φωνή, χρονική βαθμίδα, ποιον ενέργειας
Παρελθοντικοί χρόνοι

Ξένες λέξεις στη γλώσσα μας
Το λεξιλόγιο της διατροφής των αθλητών
Ορθογραφία ρημάτων παθητικής φωνής (επίθημα - ηκ)
Ορθογραφία των ρημάτων οφείλω και ωφελώ

Διαβάζουμε βιβλία με θέμα τον αθλητισμό
Κάνουμε δραστηριότητες για το περιεχόμενο των βιβλίων
Επεξεργαζόμαστε πριν την ανάγνωση συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του βιβλίου

Εξηγητικά κείμενα για να γίνουμε ενσυνείδητοι καταναλωτές ψαρικών
Βιώσιμο ψάρεμα - ψαρομεζούρες
Επιχειρήματα για την προστασία του περιβάλλοντος - φυλλάδιο
Τραγούδι για την προστασία του πλανήτη από την κλιματική αλλαγή
Γράμμα για ενημέρωση/-κινητοποίηση για την κλιματική αλλαγή

Κλίση Αρσενικών ουσιαστικών σε -ος & -ωνας, θηλυκών σε -η, ουδετέρων σε -ος, -υ, -ν
Κλίση Επιθέτου πολύς-πολλή-πολύ
Προθέσεις

Σύνθετες λέξεις με το υπερ-, ιχθυ-, ψαρ-, ξανά-
Παράγωγες λέξεις με προθήματα
Θεματικό λεξιλόγιο (περιβάλλον)

Μελετάμε βιβλία με θέμα το περιβάλλον
Συνοψίζουμε την ιστορία
Κάνουμε βιβλιοπαρουσίαση
Ανατρέπουμε την ιστορία & κατασκευάζουμε το σκηνικό της
Επισκεπτόμαστε τον ηλεκτρονικό ιστότοπο του βιβλίου

ενότητα

1

Πώς θα
ήθελα το
σχολείο μου;

συζητάμε

για το πώς είναι
το σχολείο μας
και πώς θα
θέλαμε να είναι

διαβάζουμε

ιστορίες
μαθητών/
μαθητριών και
δασκάλων

αξιολογούμε

σχολεία
διαφορετικά
από το δικό
μας

Πού πηγαίνουν τα παιδιά στη φωτογραφία; Γιατί βιάζονται; Ας κάνουμε υποθέσεις!

Διατυπώνουμε τις απόψεις μας για το θέμα «Σχολείο».

Παρατηρούμε γύρω μας, σκεφτόμαστε και καταγράφουμε τις σκέψεις και τις απόψεις μας πάνω στο θέμα της ενότητας

Τι μας αρέσει
στο σχολείο μας;

Τι θα θέλαμε
να αλλάξει;

Πώς είναι η ζωή στο σχολείο;

1.1

Στην υποενότητα αυτή μαθαίνουμε:

- πώς να κατανοούμε κείμενα και να διατυπώνουμε απόψεις
- για την οικογένεια λέξεων γύρω από τη λέξη *μαθαίνω*
- να αναγνωρίζουμε τις γραμματικές κατηγορίες (μέρη του λόγου)
- πώς ονομάζονται τα βασικά μέρη της πρότασης
- για τον συλλαβισμό των λέξεων

1 Πριν ξεκινήσουμε να διαβάζουμε:

- **Συζητάμε** με το ζευγάρι μας και την υπόλοιπη τάξη το ερώτημα της υποενότητας 1.
- Πριν διαβάσουμε το κείμενο, κοιτάζουμε τι υπάρχει μέσα στο κείμενο και γύρω από αυτό (έντονα γράμματα κειμένου, εικόνα, τίτλος, πηγή) και διατυπώνουμε τις δικές μας υποθέσεις για το περιεχόμενο και το είδος του κειμένου. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε εκφράσεις όπως: ίσως, μπορεί, είναι πιθανό, έχω την εντύπωση πως, φαίνεται να, κτλ.
- **Διαβάζουμε** το παρακάτω κείμενο και απαντάμε στο ερώτημα:
Πώς ξεπερνάμε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε στο σχολείο;

Διαβάζουμε το παρακάτω κείμενο πίσω-μπρος, με σκοπό να βρούμε την απάντηση σε ένα συγκεκριμένο ερώτημα.

2 Διαβάζουμε το παρακάτω κείμενο

Κείμενο
1

Τι μας προσφέρει το σχολείο;

Γλωσσάρι

Ας σκεφτούμε όμως τι ακριβώς είναι το σχολείο και πόσα μας προσφέρει! Ίσως να αλλάξουμε γνώμη. Στο σχολείο μπορείς ν' αποκτήσεις την απαραίτητη μόρφωση, τις γνώσεις που χωρίς αυτές δεν θα μπορούσες να κάνεις και πολλά πράγματα στη ζωή σου.

5

Μαθαίνεις πράγματα για ό,τι μπορείς να φανταστείς! Για τους αριθμούς, τα γράμματα, την ιστορία του κόσμου, τη φύση, τη ζωγραφική και πολλά άλλα. Δεν είναι όμως σημαντικές μόνο οι γνώσεις που παίρνουμε από το σχολείο.

10

Στον χώρο αυτό δεν πηγαίνουμε μόνο εμείς. Υπάρχουν πολλά παιδιά

Ας συζητήσουμε σε ομάδες τους λόγους για τους οποίους πηγαίνουμε στο σχολείο.

με τα οποία, αφού γνωριστούμε, μπορούμε να γίνουμε πολύ καλοί φίλοι. Με τους φίλους αυτούς παίζουμε παιχνίδια, κάνουμε παρέα και μερικές φορές διαβάζουμε μαζί. Έτσι το διάβασμα γίνεται πιο ευχάριστο.

Κι αν αντιμετωπίσω κάποιο πρόβλημα στο σχολείο;

- 15 Αν στο σχολείο αντιμετωπίσεις κάποιες δυσκολίες, σκέψου πως αυτό μπορεί να συμβεί σε όλα τα παιδιά... Ίσως να σε ενοχλεί κάποιο παιδί, ίσως να έχεις μόνο λίγους ή καθόλου φίλους. Μπορεί να μην τα πηγαίνεις καλά με την δασκάλα ή τον δάσκαλο σου, ή να νιώθεις πως δεν είσαι τόσο καλός μαθητής ή τόσο έξυπνος όσο οι άλλοι συμμαθητές σου. Αυτοί είναι μερικοί
- 20 λόγοι για τους οποίους κάποια παιδιά μπορεί να μη θέλουν να πάνε σχολείο.

Όμως όλα τα προβλήματα έχουν μια λύση!

- 25 **Νιώθεις πως έχεις άγχος μέσα στην τάξη;** Δοκίμασε να «μην ξεχάσεις» να διαβάσεις ή να κάνεις την εργασία σου στο επόμενο μάθημα και θα δεις πως θα έχεις περισσότερη **αυτοπεποίθηση***, όταν σε ρωτήσει κάτι η δασκάλα ή ο δάσκαλός σου μέσα στην τάξη.

Γιατί η φράση «μην ξεχάσεις» γράφεται μέσα σε εισαγωγικά;

- 30 **Δυσκολεύεσαι να βρεις φίλους;** Δοκίμασε να μπεις σε κάποιον **όμιλο*** του σχολείου σου. Εκεί θα βρεις παιδιά από διάφορες τάξεις που έχουν τα ίδια ενδιαφέροντα με εσένα. Αν έχεις κάποια ιδιαίτερα ταλέντα, προσπάθησε να τα χρησιμοποιείς στο σχολείο και θα δεις πως σύντομα θα αρχίσεις να διασκεδάζεις κιόλας!

Αν έχεις προβλήματα με δασκάλους ή δασκάλες, μην τους φοβηθείς. Μίλησε ξεκάθαρα μαζί τους γι' αυτό που σε προβληματίζει ή μίλα με τους γονείς σου για το θέμα. Μπορεί να πρόκειται απλά για μια παρεξήγηση!

Γιατί πρέπει να πάω σχολείο; Χαμογελάκια, χ.χ. (διασκευή)

1.1 Πώς είναι η ζωή στο σχολείο;

3 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

Εντοπίζουμε πληροφορίες

- Τι προσφέρει το σχολείο στους μαθητές και στις μαθήτριες;
- Ποια προβλήματα μπορεί να αντιμετωπίζουν οι μαθητές και οι μαθήτριες μέσα στο σχολείο σύμφωνα με το κείμενο; Υπογραμμίζουμε τα σημεία του κειμένου που απαντούν στην ερώτηση.

Βγάζουμε συμπεράσματα

- Τι σημαίνει η πρόταση « Όμως όλα τα προβλήματα έχουν μια λύση! »;
- Επιλέγουμε δύο από τα προβλήματα που αναφέρονται στο κείμενο και εντοπίζουμε τις λύσεις που προτείνονται για να τα ξεπεράσουμε.

Αξιολογούμε

- Σε ποια σημεία του κειμένου έχουμε την εντύπωση ότι ο συγγραφέας μιλάει στον καθένα μας ξεχωριστά;
- Ποια από τα προβλήματα που αναφέρει ο συγγραφέας είναι πιο σημαντικά για σας και γιατί;

4 Ακούμε τις απόψεις άλλων μαθητών για το σχολείο τους:

Χτίζουμε το λεξιλόγιό μας

Οικογένεια λέξεων με τη λέξη μαθαίνω

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στη σελ. 8.

Χτίζουμε τη γραμματική μας

Γραμματικές κατηγορίες (Τα μέρη του λόγου)

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 9-10.

Βασικά μέρη της πρότασης, σσ. 10-11.

Συλλαβισμός. Λειτουργία και ονομασία των συλλαβών.

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στη σελ. 12.

5 Επιλέγουμε ένα ή δύο από τα ερωτήματα που επεξεργαστήκαμε στην άσκηση 1 και τα απαντάμε γραπτώς.

Τα ερωτήματά μας μπορεί να είναι α) ερωτήματα **εντοπισμού**, β) ερωτήματα στα οποία βγάλαμε κάποιο **συμπέρασμα**, γ) ερωτήματα στα οποία **αξιολογήσαμε** και κρίναμε το περιεχόμενο και τα γλωσσικά μέσα του κειμένου, δ) **συνδυασμός** δύο ή τριών ερωτημάτων.

Σταματώ και διαβάζω πολλές φορές αυτά που έχω γράψει για να ελέγξω αν είναι σωστά.

Συνδέουμε τα κείμενα που διαβάζουμε μεταξύ τους για να διερευνήσουμε διαφορετικές απόψεις (οπτικές) για το ίδιο θέμα.

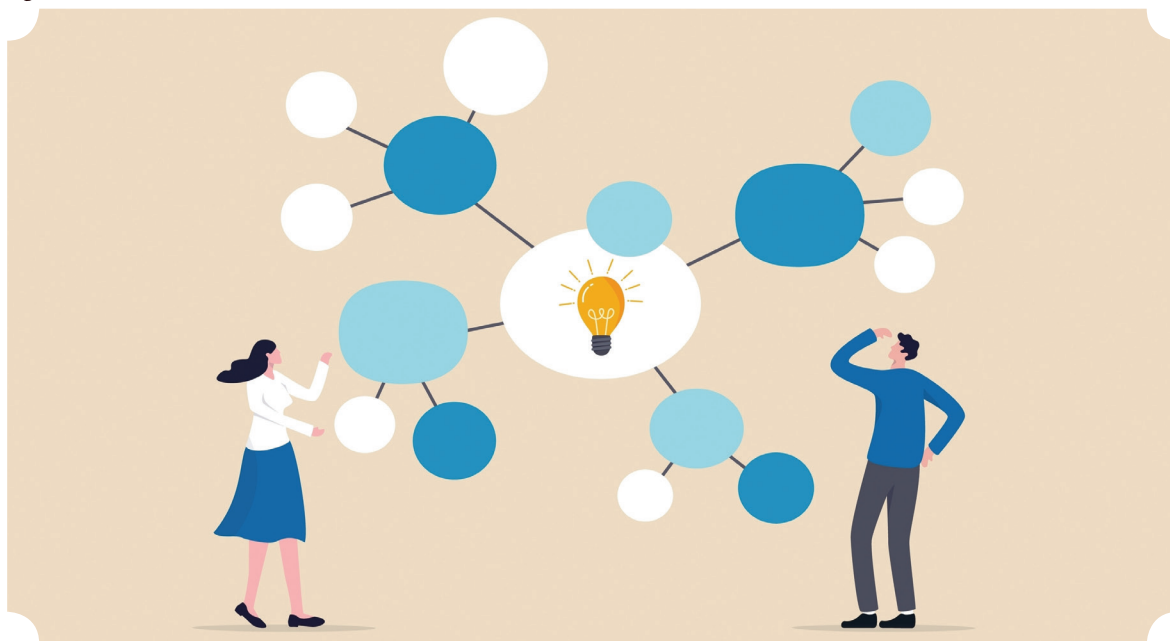

Αναζητούμε στο διαδίκτυο το βίντεο με τίτλο *Νέμο-Πρώτη μέρα στο σχολείο* και συζητάμε για τα συναισθήματα.

- Πώς αισθάνεται ο Νέμο την πρώτη μέρα που πηγαίνει στο σχολείο;
- Τα δικά σας συναισθήματα για την πρώτη μέρα στο σχολείο μοιάζουν με αυτά του Νέμο;

Τα σχολεία ανοίγουν. Συμπληρώνουμε τον εννοιολογικό χάρτη με τα συναισθήματα των παιδιών για την πρώτη μέρα στο σχολείο.

Εννοιολογικός χάρτης

Γιατί πολλά παιδιά δεν πηγαίνουν με χαρά στο σχολείο;

Κείμενο
2

Όλα σχεδόν τα παιδιά στα σχολεία της Κύπρου και της Ελλάδας ξοδεύουν κατά βάση έξι ώρες τη μέρα στο σχολείο και συχνά τουλάχιστον τρεις ώρες τη μέρα σε εξωσχολικές δραστηριότητες. Αρκετές από τις εξωσχολικές δραστηριότητες σχετίζονται με την ολοκλήρωση των σχολικών εργασιών και πραγματοποιούνται στα γνωστά σε όλους μας φροντιστήρια ή στα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια.

Ο μαθητής εργάζεται τόσο σκληρά, και εντός και εκτός σχολείου, που αυτό από μόνο του δημιουργεί αρνητικά συναισθήματα. Ένας ακόμη **επιβαρυντικός παράγοντας*** είναι το γεγονός ότι μέσα στη σχολική κοινότητα δεν δίνεται η δυνατότητα για παιχνίδι στα παιδιά σε ικανοποιητικό βαθμό. Οι μαθητές και οι μαθήτριες μετά βίας προλαβαίνουν στα διαλείμματα να απολαύσουν ένα σνακ.

Επιπλέον, τόσο η ύλη που οι μαθητές έχουν να μελετήσουν στο σπίτι είναι υπερβολικά μεγάλη όσο και η προσπάθεια που είναι υποχρεωμένοι να καταβάλουν είναι **τιτάνια***. Και εάν λάβουμε υπόψη μας και τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, που δεν αντιμετωπίζονται όπως θα τους άξιζε μέσα στο σχολικό περιβάλλον, τότε τα πράγματα φαντάζουν τραγικά και το σχολείο φαίνεται να είναι ένας χώρος αφιλόξενος για τους μαθητές.

Σ. Τζιμπιλή Ζαμπά, Γιατί τα ελληνοπούλα δεν αγαπούν το σχολείο,
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΒΗΜΑ, 13/10/2019 (διασκευή)

 1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

 Α **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Τι είδους συναισθήματα προκαλεί η σκληρή εργασία εντός και εκτός σχολείου στα παιδιά;
2. Πού καταφέρνουν να βρουν τα παιδιά χρόνο για παιχνίδι; Στο σχολείο ή στο σπίτι;

 Β **Συγκρίνουμε** το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Συζητάμε στην ομάδα μας και καταγράφουμε διαφορές και ομοιότητες του βασικού κειμένου με το συμπληρωματικό κείμενο.
2. Σε ποιο βαθμό ο διαφορετικός τίτλος και ο διαφορετικός σκοπός κάθε κειμένου επηρέασαν το περιεχόμενό του;

 2 Χωριζόμαστε σε ομάδες και επιλέγουμε μια από τις πιο κάτω δραστηριότητες. Οι εργασίες μας μπορούν να αναρτηθούν στη γωνιά της τάξης μας που είναι αφιερωμένη στο σχολείο μας.

α. Ζωγραφίζουμε το σχολείο μας χρησιμοποιώντας χρώματα για να εκφράσουμε τα συναισθήματά μας.

β. Δίνουμε φωνή στον δάσκαλο / στη δασκάλα μας, αλλά και στους γονείς μας και καταγράφουμε σε μια παρουσίαση τη δική τους άποψη για τη σημασία του σχολείου.

γ. Αναζητούμε στοιχεία στη βιβλιοθήκη και στα αρχεία του σχολείου μας για την ιστορία του και τους μαθητές και τις μαθήτριες που ξεχώρισαν. Δημιουργούμε ένα κολάζ με τις εικόνες και τις πληροφορίες που θα βρούμε.

 3 Σκεφτόμαστε-Συνεργαζόμαστε-Μοιραζόμαστε: Τι άλλο θα μπορούσαμε να προσθέσουμε; Ανταλλάσσουμε τις εργασίες μας και κάνουμε προτάσεις για βελτίωση στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές μας.

1.1 Πώς είναι η ζωή στο σχολείο;

Αναστοχαζόμαστε

1. Αναζητούμε στο διαδίκτυο και παρακολουθούμε το βίντεο με τίτλο *Τελετή βράβευσης Μαθητικού Διαγωνισμού Τραγουδιού και Ραδιοφωνικού Μηνύματος «Κάν' το ν' ακουστεί 2024»* από το 2:06':03" μέχρι και το 2:09':13".
2. Στη συνέχεια *παίζουμε κρυπτόλεξο* και ανακαλύπτουμε τις λέξεις που ακούγονται στο τραγούδι και ενώνουν τους μαθητές του 7ου δημοτικού σχολείου Νεάπολης στη Θεσσαλονίκη.

Οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών: Η άλλη πλευρά

- 1 Αναζητούμε στο διαδίκτυο την ταινία για το σχολείο του Σάμερχιλ με τις λέξεις κλειδιά **Σάμερχιλ με ελληνικούς υπότιλους**.

Κείμενο
3

Το σχολείο Σάμερχιλ, που ίδρυσε ο Α. Σ. Νηλ στη Μεγάλη Βρετανία, είναι ένα προοδευτικό σχολείο ηλικίας ενενήντα χρόνων, που διοικείται δημοκρατικά με τις μαθήτριες και τους μαθητές του να έχουν ισότιμο λόγο στους κανονισμούς λειτουργίας του. Ο βρετανικός Οργανισμός Σχολικών Ιδρυμάτων αποφάσισε κάποια στιγμή να κλείσει το σχολείο, διότι έκρινε ότι δεν παρείχε επαρκή εκπαίδευση στους μαθητές και στις μαθήτριές του. Η υπόθεση οδηγήθηκε στο δικαστήριο, όπου το σχολείο συγκρούστηκε μετωπικά σε μια μάχη επιβίωσης με την Βρετανική Κυβέρνηση και τελικά κέρδισε.

**Ας δούμε στο διαδίκτυο την ιστορία του σχολείου Σάμερχιλ.
Επικεντρωνόμαστε στο απόσπασμα από 1:24' μέχρι το 1:53'.**

Αναστοχαζόμαστε

- 2 Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζετε σε σχέση με το κείμενο *Γιατί πολλά παιδιά δεν πηγαίνουν με χαρά στο σχολείο;*
- 3 Σε ποια θέματα όσον αφορά τον τρόπο λειτουργίας του σχολείου θα θέλατε να έχουν λόγο οι μαθητές; Ας γράψουμε τα 4 πιο σημαντικά.

Πόσο δυνατή
είναι η αγάπη
για τη γνώση;

1.2

Στην υποενότητα αυτή μαθαίνουμε:

- να κατανοούμε πραγματικές ιστορίες με κοινό θέμα
- για τη διαφορά στη σημασία και στην ορθογραφία μεταξύ του *δυ(σ)* και *δι(σ)*
- για τις ονοματικές φράσεις
- για την αποβολή των φωνηέντων

1 **Πριν** ξεκινήσουμε να διαβάζουμε:

- **Εκφράζουμε** τις απόψεις μας για το ερώτημα της 2ης υποενότητας, παρατηρώντας την ψηφιακή εικόνα:
- **Διαβάζουμε**, σιωπηρά ή μεγαλόφωνα, το παρακάτω κείμενο και προσπαθούμε να απαντήσουμε στο ερώτημα:

Τι νομίζετε ότι κουβαλάει ο δάσκαλος μέσα στο καλάθι του;

Ρίχνω μια γρήγορη ματιά στο κείμενο πριν την ανάγνωση.

2 **Διαβάζουμε** το παρακάτω κείμενο

Κείμενο
1

Δάσκαλος σε δύο ρόδες

Το βιβλίο για παιδιά της Μαρίας Ανδρικοπούλου αφηγείται την ιστορία του Saber Hosseini, του «δασκάλου-ήρωα» από το Αφγανιστάν που μετέτρεψε το ποδήλατό του σε βιβλιοθήκη. Με το κατακίτρινο ποδήλατό του κουβαλούσε σε τόπους μακρινούς μια αγκαλιά βιβλία για μικρούς και μεγάλους. Κι ενώ δίπλα του χόρευαν βόμβες, κάθε φορά που ένα βιβλίο έφτανε στα χέρια των παιδιών, μια μικρή αχτίδα χαμογελούσε στον ουρανό.

Ποιες πληροφορίες παίρνουμε για το κείμενο από τον τίτλο, την εισαγωγή και την εικόνα;

Όσπου μια μέρα του' ρθε η ιδέα: «Βόμβες εσείς, βιβλία εγώ», κι άρχισε να ζητάει από τους φίλους που είχε στην πρωτεύουσα να του χαρίσουν ένα παιδικό βιβλίο. Και μη νομίζετε πως ήταν εύκολο να βρει κανείς βιβλία. Ελάχιστα τυπώνονταν και κάποιοι που τα χρειάζονταν ή έτρεφαν μεγάλη αγάπη για το διάβασμα ταξίδευαν ως τα σύνορα της πιο κοντινής χώρας για να τα αποκτήσουν. Κάποιοι πίστεψαν πως ο δάσκαλος τα είχε χαμένα. Οι στενοί φίλοι του Μπεσάρ όμως, εκείνοι

15 δηλαδή που τον αγαπούσαν ειλικρινά, φαντάζονταν ήδη πως κάτι σπουδαίο ετοιμάζε.

Κι όταν συγκέντρωσε κάμποσα βιβλία και ένιωσε ικανοποιημένος, έπιασε να επιδιορθώνει το ποδήλατό του. Τότε όλοι παραξενεύτηκαν.

20 - Καινούρια τρέλα ο Μπεσάρ...είπαν μάλιστα κάποιοι κουνώντας το κεφάλι.

- Σαν το ποδήλατο είναι η ζωή, αποκρινόταν εκείνος με νόημα. Για να κρατήσουμε την ισορροπία μας, πρέπει να συνεχίσουμε να κάνουμε πετάλι. Και δεν το λέω εγώ αυτό... το'πε ένας από τους πιο **ευφυείς*** ανθρώπους στον κόσμο.

25 Αφού επισκεύασε το ποδήλατο, το έβαψε κατακίτρινο σαν τον ήλιο και στο τέλος πρόσθεσε ένα ξύλινο καφάσι στο χρώμα της φωτιάς και ένα κουδούνι στο γαλάζιο του ουρανού. Φόρτωσε τα βιβλία που είχε μαζέψει και ... ξεκίνησε για το πιο μακρινό χωριό της επαρχίας όπου ζούσε ο ίδιος. «Ποδήλατα με βόμβες εσείς, ποδήλατο με βιβλία εγώ», **μονολογούσε***.

30 Μόλις έφτασε στο χωριό, ζήτησε τον πρόεδρο και τον δάσκαλο και τους έβαλε να μαζέψουν γύρω του όλα τα παιδιά του σχολείου. Μοίρασε στον καθένα από ένα βιβλίο και τους είπε: «Την επόμενη εβδομάδα τέτοια μέρα και ώρα θα είμαι εδώ για να μου επιστρέψετε τα βιβλία που σας δάνεισα και να σας φέρω άλλα. Θα μου πείτε κι αν σας άρεσαν».

35 Τα παιδιά κοίταζαν μ' ανοιχτό το στόμα μια τον παράξενο επισκέπτη, μια τα βιβλία που ήταν γεμάτα ζωγραφιές. Τα μάτια τους άστραφταν, γιατί τα δανεικά βιβλία ήταν τα μοναδικά δώρα που είχαν πάρει εδώ και καιρό.

Μαρία Ανδρικοπούλου, Καλέντης (διασκευή)

1.2 Πόσο δυνατή είναι η αγάπη για τη γνώση;

3 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

Εντοπίζουμε πληροφορίες

- Ποια είναι τα πρόσωπα, ο τόπος και ο χρόνος του κειμένου;
- Γιατί οι φίλοι του Μπεσάρ πίστεψαν πως τα είχε χαμένα;

Βγάζουμε συμπεράσματα

- Τι σημαίνει η φράση «Σαν το ποδήλατο είναι η ζωή»;
- Από πού καταλαβαίνουμε ότι η ιστορία που διαβάσαμε είναι πραγματική;

Αξιολογούμε

- Ποια ήταν τα σημεία που κράτησαν το ενδιαφέρον μας ζωντανό;
- Τι θέλει να δηλώσει ο δάσκαλος με τη φράση «Βόμβες εσείς, βιβλία εγώ»;

Χτίζουμε το λεξιλόγιό μας

Διαφορά στη σημασία και στην ορθογραφία μεταξύ του δυ(σ) και δι(σ)
Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στη σελ. 13.

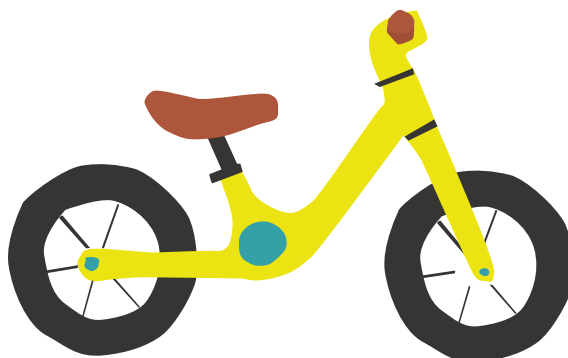

Χτίζουμε τη γραμματική μας

Οργάνωση φράσεων με ουσιαστικά (ονοματικές φράσεις)
Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 14-15.

Αποβολή φωνηέντων

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 15-16.

4 Επιλέγουμε και κάνουμε ΜΙΑ από τις παρακάτω τρεις δραστηριότητες γραπτού λόγου:

α. Αφηγούμαστε την ιστορία από την αρχή με δικά μας λόγια.

β. Χωριζόμαστε σε δυάδες και γράφουμε τον διάλογο μεταξύ του δασκάλου Μπεσάρ και των φίλων του. Ύστερα, το παρουσιάζουμε στα παιδιά της τάξης μας.

γ. Γράφουμε στο τετράδιο σε δύο παραγράφους τις σκέψεις και τα συναισθήματά μας για τα παιδιά στο Αφγανιστάν. Πριν γράψουμε, ξαναδιαβάζουμε τις δύο τελευταίες παραγράφους του κειμένου.

Ξαναθυμάμαι τα μέρη της παραγράφου.

Κάνω ένα προσχέδιο σε ένα φύλλο χαρτί σχετικά με αυτά που πρόκειται να πω ή να γράψω (π.χ. βάζω τις ιδέες μου σε μια σειρά).

Κείμενο
2

ΜΠΑΛΚΙΣΑ ΤΣΑΪΜΠΟΥ ΑΚΤΙΒΙΣΤΡΙΑ Γεννήθηκε το 1995 στη Νιγηρία

Κάποτε ήταν ένα κορίτσι που ήθελε να γίνει γιατρός. Το όνομά της ήταν Μπαλκίσα και ήταν πολύ καλή μαθήτρια. Μια μέρα ανακάλυψε ότι ο θείος της την είχε τάξει σε γάμο ... Η Μπαλκίσα τρομοκρατήθηκε.

- Δεν μπορείς να με αναγκάσεις να παντρευτώ! Θέλω να γίνω γιατρός.

Δυστυχώς, η χώρα στην οποία ζούσε η Μπαλκίσα επέτρεπε στους γονείς να κανονίζουν γάμους για τις κόρες τους, ενόσω ήταν ακόμη παιδιά.

- Αφήστε με μόνο να μείνω στο σχολείο για πέντε ακόμη χρόνια, παρακαλούσε η Μπαλκίσα τους γονείς της.

Εκείνοι συμφώνησαν να αναβάλουν τον γάμο, αλλά πέντε χρόνια αρ-

1.2 Πόσο δυνατή είναι η αγάπη για τη γνώση;

γότερα η αγάπη της Μπαλκίσα για τη μάθηση είχε γίνει ακόμα πιο δυνατή. Τη νύχτα πριν παντρευτεί το έσκασε από το σπίτι της και έτρεξε στο πιο κοντινό αστυνομικό τμήμα για να ζητήσει βοήθεια. Αποφάσισε να οδηγήσει τον θείο της στο δικαστήριο.

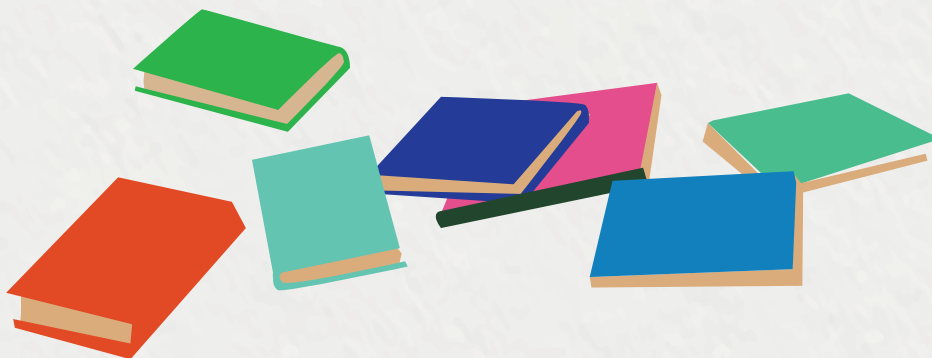
Φοβόταν ότι όλη η οικογένειά της θα στρεφόταν εναντίον της, αλλά η μητέρα της σιωπηρά την ενθάρρυνε να συνεχίσει να αγωνίζεται. Ο δικαστής συμφώνησε με τη Μπαλκίσα και, όταν ο θείος της την απείλησε, αναγκάστηκε να εγκαταλείψει ο ίδιος τη χώρα.

Σήμερα η Μπαλκίσα φοιτά στο πανεπιστήμιο και μελετά σκληρά για να γίνει γιατρός. Επίσης συμμετέχει σε εκστρατείες ώστε κι άλλα κορίτσια να ακολουθήσουν το παράδειγμά της και να πουν «όχι» στον υποχρεωτικό γάμο. Επισκέπτεται σχολεία και μιλάει σε αρχηγούς φυλών για το θέμα. «Μελετήστε με όλο σας το είναι. Δεν είναι εύκολο, αλλά είναι η μόνη σας ελπίδα», λέει.

Υπάρχουν και άλλα παιδιά που έχουν διεκδικήσει το δικαίωμα στη μάθηση, όπως η Μαρία Μοντεσσόρι από την Ιταλία και η Μαλάλα Γιουσαφζάι από το Πακιστάν για τις οποίες θα μάθουμε περισσότερα στην 7η ενότητα του βιβλίου.

το παραδειγμά της και να πουν «όχι» στον υποχρεωτικό γάμο. Επισκέπτεται σχολεία και μιλάει σε αρχηγούς φυλών για το θέμα. «Μελετήστε με όλο σας το είναι. Δεν είναι εύκολο, αλλά είναι η μόνη σας ελπίδα», λέει.

*Ιστορίες της Καληνύχτας για Επαναστάτριες.
Η Ζωή 100 Σπουδαίων Γυναίκων, Ψυχογιός (διασκευή)*

1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

A **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Τι έκανε την Μπαλκίσα Τσαϊμπού να αγωνιστεί για το δικαίωμά της να μορφωθεί;
2. Ποιο κοντινό της πρόσωπο τη βοήθησε στον αγώνα της και γιατί;

B **Συγκρίνουμε** το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Στο τέλος του κειμένου η Μπαλκίσα Τσαϊμπού λέει: «Μελετήστε με όλο σας το είναι. Δεν είναι εύκολο, αλλά είναι η μόνη σας ελπίδα».
2. Μοιάζουν οι ενέργειες της Μπαλκίσα με αυτές του δασκάλου Μπεσάρ;
Ναι ή όχι και γιατί;

Διατυπώνουμε την άποψή μας για τις ενέργειες του ήρωα /της ηρωίδας της ιστορίας και λέμε γιατί συμφωνούμε ή διαφωνούμε με ό,τι έκανε.

Κείμενο
3

Τα ψηλά βουνά Ο Γεροθανάσης φοβάται μη δακρύσει

Για τον Λάμπρο βέβαια μιλούν. Τα παιδιά θέλουν να τον πάρουν μαζί τους στο σχολείο, να καθίσει χρόνια και να μάθει τα γράμματα καλά. Γιατί να μείνει τσομπάνης; Ήρθαν και παρακάλεσαν τον παππού να τον αφήσει. Μα ο παππούς αγρίεψε. Τότε ο Δημητράκης ξετύλιξε το τετράδιο του Λάμπρου.

- Κοίταξε, παππούλη, του 'πε, πώς έμαθε και γράφει. Εικοσιπέντε μέρες έχει που άρχισε την άλφα. Και όμως να πού έφτασε.

- Τ' είν' αυτά; Είπε ο παππούς. Γράμματα;

- Ναι, είναι γράψιμο του Λάμπρου· αυτά εδώ στο τέλος τα 'χει γράψει μοναχός του, με το χέρι του και με τον νου του.

Ο Γεροθανάσης σήκωσε το κεφάλι, διόρθωσε τα άσπρα φρύδια του και πήρε το τετράδιο στα χέρια. Το κοίταξε ανάποδα. Από σεβασμό όμως τα παιδιά έκαναν πως δεν το κατάλαβαν.

Ώρα πολλή το κοίταζε. Και θαύμαζε από μέσα του, πως έχει εγγόνι που κατόρθωσε να βάλει όλα εκείνα τα γράμματα στη γραμμή.

1.2 Πόσο δυνατή είναι η αγάπη για τη γνώση;

Παιδιά, μήπως έχετε ακούσει ότι το μυθιστόρημα Τα Ψηλά Βουνά ήταν παλαιότερα το αναγνωστικό για τη Γ' δημοτικού;

- Τι λέει εδώ; ρώτησε.

Ο Δημητράκης πήρε το τετράδιό του και του διάβασε αυτά τα λόγια, που ο Λάμπρος τα είχε γράψει μόνος του με γράμματα μεγάλα ίσαμε φασόλια...

Ζαχαρίας Λ. Παπαντωνίου,
Ελεύθερη Ψηφιακή Βιβλιοθήκη

1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

A **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Πόσο ταιριάζει η εικόνα του κειμένου με τον τίτλο του; Τεκμηριώνουμε την απάντησή μας με τη βοήθεια αυτών που βλέπουμε και διαβάζουμε.
2. Από πού φαίνεται η αγάπη του Λάμπρου για τα γράμματα;

B **Συγκρίνουμε** το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Ποιος είναι ο ρόλος του σχολείου στη ζωή των παιδιών με βάση και τα τρία κείμενα;
2. Ποιος είναι ο λόγος που εμποδίζει τα παιδιά και στα τρία κείμενα να παρακολουθήσουν μαθήματα στο σχολείο;

Τα πρόσωπα στο
δημοτικό σχολείο

2 Καθένας από εμάς, στο πλαίσιο της ομάδας του, μπορεί να επιλέξει μια διαφορετική δραστηριότητα από τις παρακάτω. Τα αποτελέσματα κάθε δραστηριότητας μπορούν να παρουσιαστούν στους συμμαθητές μας για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Μέρας Εκπαίδευσης.

α. Επιλέγουμε μία από τις τρεις ιστορίες και τη μετατρέπουμε σε εικονοϊστορία με λεζάντες κάτω από κάθε εικόνα.

β. Αναζητούμε στο διαδίκτυο και ακούμε το τραγούδι *Το Σχολείο των Στρουμφ*. Σχολιάζουμε το ρεφρέν του τραγουδιού. Τι λένε τα Στρουμφ για το σχολείο τους; Συμφωνεί το ρεφρέν του τραγουδιού με τις ιστορίες που διαβάσαμε σε αυτή την υποενότητα;

γ. Γράφουμε σε ένα φύλλο χαρτί, έντυπο ή ψηφιακό, για τη σημασία του σχολείου στη ζωή των παιδιών (ομαδική συγγραφή).

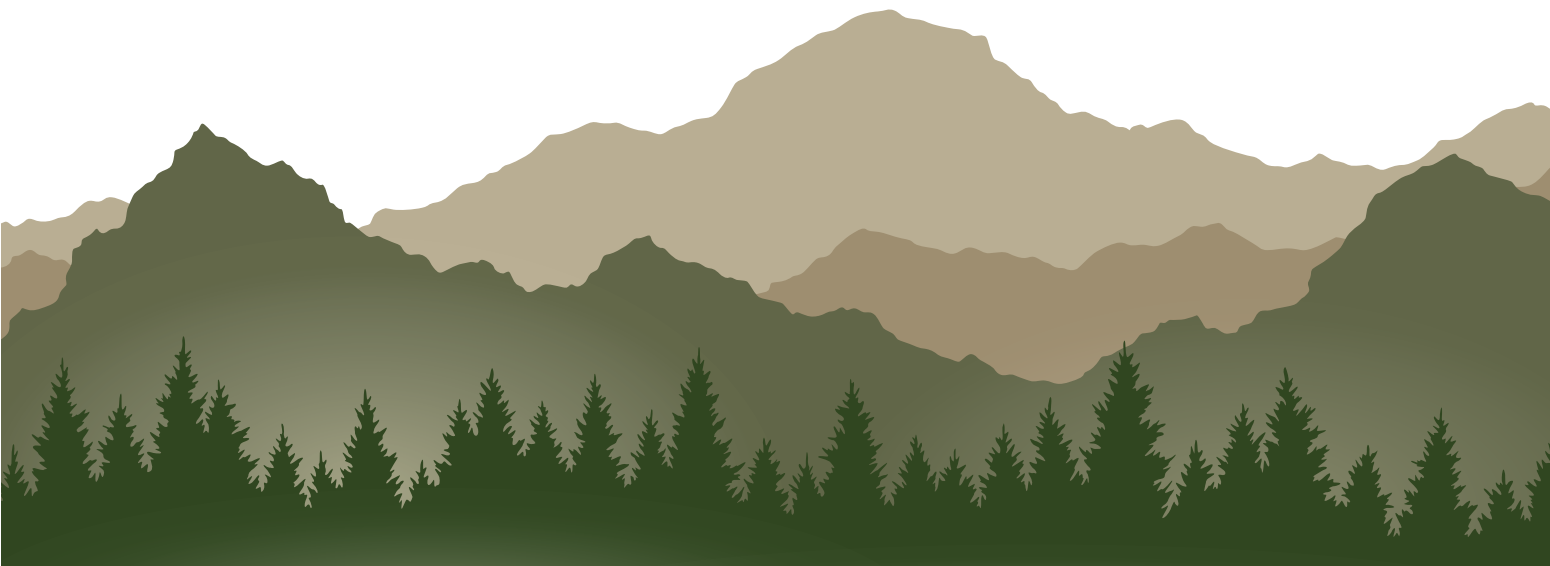
3 Σκεφτόμαστε-Συνεργαζόμαστε-Μοιραζόμαστε: Ποια στοιχεία από τα κείμενα των συμμαθητών και των συμμαθητριών μας μπορούμε να αλλάξουμε; Τι άλλο θα μπορούσαμε να προσθέσουμε;

Αναστοχαζόμαστε

1. Πόσο δυνατή είναι η αγάπη για τη γνώση, σύμφωνα με τα κείμενα που μελετήσαμε;
2. Συζητάμε για την καθημερινή προσφορά του σχολείου σε όλα τα παιδιά.

Συμπεριφορά στο σχολείο:
Παίζουμε και επιλέγουμε το σωστό.

Είναι όλα τα
σχολεία ίδια;

1.3

Στην υποενότητα αυτή μαθαίνουμε:

- πώς να αναγνωρίζουμε ένα περιγραφικό κείμενο
- πώς να γράφουμε ένα περιγραφικό κείμενο
- για τις σχέσεις των λέξεων μεταξύ τους
- πώς χωρίζουμε τις λέξεις σε συλλαβές
- κανόνες για την ορθογραφία των ρημάτων στην παθητική φωνή

1 Πριν ξεκινήσουμε να διαβάζουμε:

- **Συζητάμε** με το ζευγάρι μας το ερώτημα της τρίτης υποενότητας.
- **Σχεδιάζουμε** έναν πίνακα με τρεις στήλες στο τετράδιό μας. Στην πρώτη στήλη γράφουμε τι ξέρουμε για αυτό το σχολείο, στη δεύτερη τι θέλουμε να μάθουμε και στην τρίτη τι μάθαμε.

Κάνουμε προσπάθεια για την αναγνώριση του είδους του κειμένου.

2 Διαβάζουμε το παρακάτω κείμενο

Κείμενο
1

Το συγκλονιστικό σχολείο κάτω από τη γέφυρα του μετρό

Κάτω από τη γέφυρα του μετρό στο Δελχί υπάρχει ένα **συγκλονιστικό*** σχολείο. Σε αυτό το σχολείο εκατοντάδες παιδιά που ζουν σε παράγκες και καλύβες κοντά στο σταθμό του μετρό παρακολουθούν μαθήματα, ελπίζοντας να αλλάξει η ζωή τους. Το σχολείο λειτουργεί για περισσότερα από 300 μη **προνομιούχα*** παιδιά τα τελευταία οκτώ χρόνια χωρίς καμία βοήθεια από το κράτος.

Γιατί το σχολείο της γέφυρας είναι συγκλονιστικό;

Η ιδέα του 49χρονου Rajesh Kumar Sharma ήταν να διδάξει περισσότερα από 300 παιδιά που κατοικούν σε παραγκουπόλεις. Σήμερα, πραγματοποιεί δύο **βάρδιες*** μαθημάτων -μία από τις 9:00 μέχρι τις 11:00 το πρωί για 120 αγόρια και μια άλλη από τις 14:00 το μεσημέρι μέχρι τις 16:30 το απόγευμα για 180 κορίτσια. Στο σχολείο βοηθούν επτά δάσκαλοι και δασκάλες που προσφέρονται **εθελοντικά*** να διδάξουν τους μαθητές και τις μαθήτριες, ηλικίας μεταξύ 4 και 14 ετών.

15 Το ανοιχτό σχολείο, του
οποίου η οροφή είναι μια γέ-
φυρα του μετρό του Δελχί,
έχει μαυροπίνακες ζωγρα-
φισμένους στον τοίχο του
20 συγκροτήματος του μετρό.
Τα παιδιά, που κάθονται στο
έδαφος, φέρνουν τα δικά
τους βιβλία και τετράδια και
μελετούν σε ομάδες.

25 Μερικές φορές το σχο-
λείο είναι κλειστό λόγω κα-
κών καιρικών συνθηκών,
όπως η δυνατή βροχή ή η καταιγίδα, αλλά το πάθος των μαθητών για γνώ-
σεις δεν αποδυναμώνεται ποτέ. Οι δάσκαλοι εδώ βοηθούν, ενθαρρύνουν και
30 εργάζονται πολύ σκληρά, για όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες.

Όλοι και όλες έρχονται στο σχολείο πολεμώντας την πείνα, τη φτώχεια, τις
αντίξοες καιρικές συνθήκες* και μερικές φορές την αντίδραση των οικογενει-
ών τους. Η φτώχεια δεν τους εμπόδισε ποτέ να μάθουν και ο ενθουσιασμός
τους για την εκπαίδευση είναι αξιέπαινος παρ' όλες τις δυσκολίες που αντι-
35 μετωπίζουν στη ζωή τους.

Hindustan Times, 22-9-2019 (απόδοση στα ελληνικά από τη συγγραφική ομάδα)

 3 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

Εντοπίζουμε πληροφορίες

- Ποια παιδιά παρακολουθούν μαθήματα στο σχολείο της γέφυρας;
- Ποιος δίνει χρήματα για τη λειτουργία του σχολείου;

Βγάζουμε συμπεράσματα

- Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν οι μαθητές και οι μαθήτριες του σχολείου της γέφυρας;
- Γιατί ο ιδρυτής του σχολείου ενδιαφέρεται για την εκπαίδευση αυτών των παιδιών;

1.3 Είναι όλα τα σχολεία ίδια;

Αξιολογούμε

- Ποια είναι η μεγαλύτερη δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι μαθητές και οι μαθήτριες του σχολείου κάτω από τη γέφυρα;
- Γιατί θέλει να κάνει γνωστό αυτό το σχολείο ο συγγραφέας περιγράφοντάς το;

4 Εντοπίζουμε και κυκλώνουμε στις παραράφους 2 και 3 τις λέξεις και φράσεις που δηλώνουν τι κάνουν οι δάσκαλοι και οι μαθητές σε αυτό το σχολείο.

5 Τι συμπεράσματα βγάζουμε για την αγάπη των παιδιών και των δασκάλων για το σχολείο;

 6 Μετατρέπουμε το κείμενο σε συνέντευξη που παίρνουμε από τον ιδρυτή του σχολείου. Στην προσπάθειά μας αυτή αξιοποιούμε τα ερωτήματα που διατυπώθηκαν στην αρχή του μαθήματος και καινούριες πληροφορίες που προέκυψαν κατά την επεξεργασία του κειμένου.

Χτίζουμε το λεξιλόγιό μας

Αντώνυμες και συνώνυμες λέξεις

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 17-18.

Ομώνυμες και Παρώνυμες λέξεις

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στη σελ. 19.

Χτίζουμε τη γραμματική μας

Συλλαβισμός λέξεων

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 20-21.

Ορθογραφία ρημάτων παθητικής φωνής

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 21-22.

Μέθοδος Homeschooling: Μάθε παιδί μου γράμματα...στο σπίτι!

Η **κατ'οίκον*** εκπαίδευση, ή αλλιώς “Homeschooling”, είναι ένα είδος εκπαίδευσης που εφαρμόζεται στην Αμερική και σύμφωνα με αυτή, τα παιδιά παρακολουθούν όλες τις τάξεις εκτός σχολείου με την παρουσία των γονιών τους. Η οικογένεια είναι αυτή που αποφασίζει τι θα μάθει το παιδί σύμφωνα με τους κανονισμούς του επίσημου σχολείου.

Πώς λέγεται το *homeschooling* στα ελληνικά;

Πριν 150 χρόνια τα περισσότερα παιδιά διδάσκονταν στο σπίτι. Οι πιο **εύπορες*** οικογένειες, προσλάμβαναν ιδιωτικούς δασκάλους, ενώ αρκετοί γονείς δίδασκαν μόνοι τους τα παιδιά τους χρησιμοποιώντας βιβλία γραφής και ανάγνωσης ή έφτιαχναν μικρές ομάδες παιδιών από την ίδια γειτονιά. Τα παιδιά πήγαιναν το ένα στο σπίτι του άλλου και κάθε μαμά αναλάμβανε να τα διδάξει την ώρα που έπλενε τα πιάτα ή έφτιαχνε φαγητό.

Σήμερα υπάρχουν πολλοί γονείς που εκπαιδεύουν τα παιδιά τους στο σπίτι, επιλέγοντας πολλά εξ αποστάσεως εκπαιδευτικά προγράμματα. Οι οικογένειες που επιλέγουν την εκπαίδευση κατ'οίκον έχουν τη δυνατότητα:

- να **προσαρμόζουν*** το πρόγραμμά τους και τις διακοπές ή τα ταξίδια τους
- να βοηθούν τα παιδιά τους, όταν εκείνα έχουν μαθησιακές δυσκολίες ή άλλες ανάγκες
- να δίνουν στο παιδί τους υλικό πιο προχωρημένου επιπέδου, όταν βλέπουν ότι **«τα πιάνει»*** γρήγορα.

Singleparent.gr, 20/11/2014 (διασκευή)

1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

A **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Εξηγούμε με δικά μας λόγια τι είναι η εκπαίδευση στο σπίτι.
2. Εντοπίζουμε και εξηγούμε, με δικά μας λόγια, τα πλεονεκτήματα (υπέρ) και τα μειονεκτήματα (κατά) της εκπαίδευσης στο σπίτι, σύμφωνα με το παραπάνω κείμενο.

1.3 Είναι όλα τα σχολεία ίδια;

2 Συμφωνούμε ή διαφωνούμε με την παρακάτω άποψη που υπάρχει στο κείμενο. Ναι ή όχι και γιατί;

Οι οικογένειες που επιλέγουν την εκπαίδευση κατ' οίκον έχουν τη δυνατότητα να βοηθούν τα παιδιά τους, όταν εκείνα έχουν μαθησιακές δυσκολίες ή άλλες ανάγκες.

Εξερευνούμε άλλους τύπους σχολείων.

3 Επιλέγουμε το σωστό δικαιολογώντας την απάντησή μας.

Στα κείμενα της υποενότητας 3 έχουμε:

α) αφήγηση

β) περιγραφή

γ) οδηγίες.

Μαθαίνουμε περισσότερα για την περιγραφή.

B Συγκρίνουμε το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους τα παιδιά δεν πηγαίνουν σχολείο στα κείμενα 1 και 2 της 3ης υποενότητας;
2. Καταγράφουμε άλλες ομοιότητες και διαφορές που εντοπίζουμε στα δύο παραπάνω κείμενα (αναγνώστες, σκοπός, περιεχόμενο).

Αναστοχαζόμαστε

1. Παρατηρούμε προσεκτικά την εικόνα. Τι κάνουν τα παιδιά στην αυλή του σχολείου;
2. Είναι σημαντικό για σας να έχετε χρόνο για παιχνίδι στο σχολείο;
3. Ποιο είναι το αγαπημένο σας παιχνίδι;
4. Αναγνωρίζετε κάποια παιχνίδια από αυτά που ακούγονται στο ηχητικό αρχείο; Πώς θα ονομάζατε τα υπόλοιπα;

Παιχνίδια στο σχολείο.

1.4

Επαναληπτική
υποενότητα

Τι θα ήθελα
να αλλάξει στο
σχολείο μου;

1 Πριν τη συγγραφή

1. Στην εκδήλωση που οργανώνει το σχολείο μας για την Παγκόσμια Ημέρα Εκπαιδευτικών παρουσιάζουμε ένα κείμενο στο οποίο περιγράφουμε το σχολείο των ονείρων μας. Μοιραζόμαστε τις σκέψεις μας με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές μας. Το θέμα του κειμένου μας είναι:

Το σχολείο των ονείρων μου

Θυμόμαστε τα στάδια ανάπτυξης ενός περιγραφικού κειμένου και τη γλώσσα που χρησιμοποιείται.

2 **Συζητάμε** τα παρακάτω ερωτήματα σε σχέση με τα κείμενα της ενότητας και, στη συνέχεια, κρατάμε σημειώσεις για το καθένα στο τετράδιό μας. Πώς μπορεί να μας βοηθήσει καθένα από αυτά;

α. Η μορφή της περιγραφής

- Θα είναι η περιγραφή μας αντικειμενική ή υποκειμενική;

β. Η οργάνωση του κειμένου μας

- Από πόσες παραγράφους θα αποτελείται το κείμενό μας;
- Τι θα περιλαμβάνει κάθε παράγραφος;
- Με ποια σειρά θα παρουσιαστούν οι παράγραφοι και γιατί;

Αν θέλουμε να ξαναδιαβάσουμε ένα περιγραφικό κείμενο, ξαναγυρνάμε να διαβάσουμε το κείμενο για το συγκλονιστικό σχολείο κάτω από τη γέφυρα του μετρό.

1.4 Τι θα ήθελα να αλλάξει στο σχολείο μου;

3 Κατά τη συγγραφή

 Β Γράφουμε το κείμενό μας, αξιοποιώντας τις σημειώσεις μας και άλλες πηγές που μπορούν να μας φανούν χρήσιμες.

 Γ Μπορούμε να προχωρήσουμε σε αλλαγές στην πρώτη εκδοχή του κειμένου μας, ώστε να το κάνουμε καλύτερο, ακούγοντας προσεκτικά τα σχόλια των συμμαθητών και συμμαθητριών μας.

Αυτο-αξιολόγηση

Βάζουμε ✓ σε ό,τι μπορούμε να κάνουμε καλά.

Σε αυτή την ενότητα έμαθα:

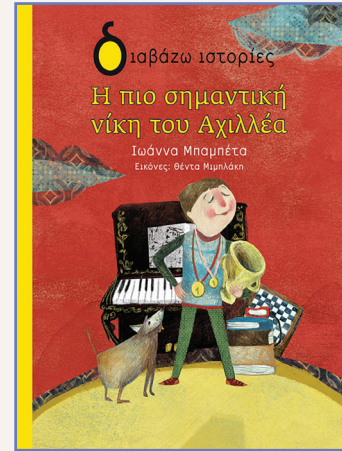
- να εκφράζω προφορικά την άποψή μου για το τι μου αρέσει και τι θα ήθελα να αλλάξω στο σχολείο μου
- να εντοπίζω τις διαφορές και τις ομοιότητες ανάμεσα σε κείμενα με το ίδιο θέμα
- να διακρίνω σε ένα περιγραφικό κείμενο τα μέρη από τα οποία αποτελείται και τη γλώσσα του
- να περιγράψω αποτελεσματικά πώς θα ήθελα να είναι το σχολείο μου

Ανάγνωση βιβλίων

Ο Αχιλλέας δεν είναι ένας συνηθισμένος ήρωας. Είναι σούπερ ήρωας. Μπορεί να μη φοράει μπέρτα και στολή, όμως συνέχεια κερδίζει, και όλοι τον χειροκροτούν. Σε όλα είναι πρώτος και βγαίνει νικητής. Και είναι αυτό το πιο σημαντικό από όλα στη ζωή; Μια μέρα, στο σχολείο έρχεται ένα αγόρι που γίνεται ο μεγαλύτερος αντίπαλος του Αχιλλέα στον αγώνα του να είναι πρώτος. Ο Αχιλλέας θα τα βρει σκούρα μαζί του, αλλά θα καταλάβει τελικά πολλά για τον εαυτό του και για την αξία της φιλίας. Έτσι, θα κερδίσει την πιο σημαντική μάχη στη ζωή του.

A Προβληματιζόμαστε και δημιουργούμε με βάση την ιστορία:

1. Συζητάμε με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές μας για δικές μας προσωπικές νίκες.
2. Δημιουργούμε μια αφίσα στην οποία ο καθένας ζωγραφίζει τη δική του πιο σημαντική προσωπική νίκη και την κρεμάμε σε έναν τοίχο της τάξης μας.

B Άλλες προτάσεις για ανάγνωση βιβλίων

Κάββαλου, Σ. 2016. *Η δυστυχία του να είναι κανείς μαθητής*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
Λιαράκου, Δ. 2023. *Όταν η φαντασία πάει σχολείο*. Λευκωσία: Τελεία.
Σβορώνου, Ε. 2016. *Σκληρό καρύδι*. Αθήνα: Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ σε συνεργασία με το Καλειδοσκόπιο.
Φραντζή, Α. 2017. *Ζωγραφιστά μυστικά*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
Φραντζή, Α. 2021. *Άμπαλη εγώ*; Αθήνα: Μεταίχμιο.

Βλέπουμε τα εξώφυλλα των βιβλίων και τις περιλήψεις τους.

ΕΝΟΤΗΤΑΣ

2

Ποια είναι η σημασία του αθλητισμού στη ζωή μας;

συζητάμε

τους λόγους που ασχολούμαστε με τον αθλητισμό

διαβάζουμε

για ξεχωριστούς αθλητές

γράφουμε

τις σκέψεις
μας για το πώς
ο αθλητισμός
ωφελεί τα παιδιά

αξιολογούμε

τη σημασία του
αθλητισμού
ως κοινωνικού
φαινομένου

Παρατηρούμε και **συζητάμε** τη
διπλανή εικόνα με την υπόλοιπη τάξη

1. Ποιες σκέψεις κάνουμε και ποια
συναισθήματα νιώθουμε κοιτάζοντας
την εικόνα;

.....

.....

.....

.....

.....

Παρακολουθούμε στο διαδίκτυο
το βίντεο «Παιδί και αθλητισμός»
που έφτιαξαν μαθητές του
Δημοτικού Σχολείου Γαλατσίου για
την πανελλήνια ημέρα σχολικού
αθλητισμού και αναστοχαζόμαστε
σε σχέση με το μεγάλο ερώτημα της
ενότητας.

Διάσημοι
αθλητές

Συμπληρώνουμε τις σκέψεις μας και τις
διαβάζουμε στην τάξη:

Ο ρόλος του αθλητισμού στη ζωή μου

Γιατί τα παιδιά ασχολούνται με τον αθλητισμό;

2.1

Στην υποενότητα αυτή μαθαίνουμε:

- Τα βασικά στοιχεία των αφηγηματικών κειμένων
- Την επεξεργασία των ενημερωτικών άρθρων
- Τη χρήση των παρελθοντικών χρόνων στην αφήγηση

1 Πριν ξεκινήσουμε να διαβάζουμε:

- **Συζητάμε** στην τάξη το ερώτημα της υποενότητας.
- **Παρατηρούμε** την εικόνα και τον τίτλο του κειμένου. Πώς συνδέονται;
- Κάνουμε προβλέψεις για το περιεχόμενο του κειμένου.

Εστιάζουμε την προσοχή μας στους πρωταγωνιστές της ιστορίας.

2 Διαβάζουμε το παρακάτω κείμενο

Το γλωσσάρι του αθλητισμού

Κείμενο
1

Αρχίζει το ματς

Πολλά τέτοια **τερπνά** συνέβαιναν στο σπίτι, και η πρώτη δουλειά του Φώτη, μόλις πάτησε σταθερά στα δυο του πόδια, ήταν να κλοτσήσει μια μπάλα.

Από κει κι ύστερα τα πράγματα πήραν την κάτω βόλτα.

- 5 Θρυλικές ποδοσφαιρικές μάχες δίνονταν στο διάδρομο του διαμερίσματος από το πρωί ως το βράδυ, σ' αυτόν το δύστυχο διάδρομο, που άρχιζε από το χολ και τελείωνε στις κρεβατοκάμαρες. Η τζαμένια του πόρτα είχε δεχτεί βάνουσες και άδικες επιθέσεις στα δίχτυα της ή μάλλον στα τζάμια της. Δυο τρεις φορές έπεσε «ηρωικώς», με μεγάλο θόρυβο, αλλά ευτυχώς χωρίς ατύχημα.

- 10 Από τις ψηλοκρεμαστές μπαλιές είχε υποφέρει αφάνταστα ένα μικρό πολύφωτο, που δεν είχε δει άσπρη μέρα από τότε που ο Φώτης άρχισε τις προπονήσεις.

- Πάλι κάτω το πολύφωτο; Αρπαζόταν η μητέρα.

- 15 - Πάλι, ψιθύριζε θλιβερά ο πιτσιρικός, μετανιωμένος ως τα φυλλοκάρ-

τερπνά, οδύνη:
βρίσκουμε
συνώνυμες λέξεις
στο λεξικό

δια του. Δεκαπέντε ολόκληρα λεπτά συμμετείχε στην οικογενειακή **οδύνη** για το σπάσιμο, και στο δέκατο έκτο σηκωνόταν δριμύτερος, για να συνεχίσει το ματς που διακόπηκε.

20 Κάποια μέρα ο Φώτης είπε τη λέξη «ιπάλισος». Ο διερμηνέας - δηλαδή η μάνα του - την αποκρυπτογράφησε:

- «Ιπάλισος» - ακούστε κυρίες και κύριοι - σημαίνει «ισόπαλος»!

25 Εκπληκτικό! Ο πατέρας το σημείωσε στην ατζέντα του. Το θαύμα το έμαθε όλο το δικαστικό σώμα. Ο εισαγγελέας ανοιγόκλεισε ειρωνικά τα βλέφαρα και η γραμματέας, με τον κότσο και τα σκούρα γυαλιά, είπε: «Το χρυσούλι μου!»

Επειδή το βρέφος θεωρήθηκε αρκετά ανεπτυγμένο, την άλλη μέρα το έβγαλαν πια από την κούνια και του πήραν μεγαλύτερο κρεβάτι.

Φυσικά η λέξη που ακουγόταν συχνότερα μέσα στο σπίτι ήταν η λέξη «γκολ».

30 Γκολ το πρωί με βούτυρο και μαρμελάδα, γκολ με την κρέμα κατά τις δέκα, γκολ στο γεύμα με αγκινάρες αλά πολίτα, γκολ το απόγευμα με γλυκό του κουταλιού, γκολ στο δείπνο με τη σούπα.

35 Η μάνα δεν άντεχε άλλο. Είχε βαρυστομαχιάσει με τη λέξη, αλλά ο πατέρας ήταν πανευτυχής. Είχε κάνει ένα παιδί κατ' εικόνα και ομοίωση, χωρίς να προσπαθήσει καθόλου.

Στο σπίτι λοιπόν έπαιζαν δύο αντιμαχόμενες ομάδες. Ο πατέρας κι η μητέρα. Ο Αργύρης και η Μάγια. Ο Φώτης άρχιζε να τους φωνάζει με τα μικρά τους ονόματα.

40 Το παιχνίδι ήταν γεμάτο αγάπη, μα είχε ωστόσο ανταγωνισμό. Κι ο Φώτης, σαν **ανεμοδοούρα**, έστριβε τη μια προς τον ένα και την άλλη προς τον άλλον.

Τι σημαίνει
ανεμοδοούρα;

Ακόμα και τα παιχνίδια που του έπαιζαν είχαν διαφορετικό χαρακτήρα. Ο Αργύρης προτιμούσε τα σωματικά, ενώ η Μάγια εκείνα που τον έκαναν να μαθαίνει.

45 Ο Αργύρης τον τίνιζε ψηλά και τον ξανάπιανε. Τον εκτόξευε στο διάστημα, σαν ένα μικρό «Σπούτνικ», του κοβόταν η αναπνοή, αλλά, ξέροντας ότι θα βρεθεί και πάλι στα δυνατά μπράτσα του πατέρα του, έσκαγε στα γέλια. Άλλοτε του δίπλωνε χέρια και πόδια και τον κυλούσε στο κρεβάτι, σαν ψάρι για αλεύρωμα, κι άλλοτε τον έπιανε από το ένα πόδι, σαν καρέκλα, και τον 50 σήκωνε ψηλά.

Ο μικρός έβλεπε στο πρόσωπο του πατέρα ένα συμπαίχτη, ενώ στο πρόσωπο της μάνας ένα δάσκαλο.

Βαρελά Α. Αρχίζει το ματς. Αθήνα: Πατάκη

2.1 Γιατί τα παιδιά ασχολούνται με τον αθλητισμό;

3 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

Εντοπίζουμε πληροφορίες

- Ποια πρόσωπα παρουσιάζονται στο απόσπασμα του κειμένου που διαβάσαμε;
- Ποιος/α αφηγείται την ιστορία;
- Είναι ο Αργύρης ποδοσφαιριστής και η Μάγια δασκάλα; Αν όχι, υπάρχουν στο κείμενο τα επαγγέλματα των γονιών του Φώτη;
- Τι παιχνίδια έπαιζε ο Φώτης με τον πατέρα του;

Βγάζουμε συμπεράσματα

- Γιατί η μητέρα του Φώτη δεν άντεχε άλλο τα παιχνίδια του;
- Γιατί η γραμματέας χρησιμοποίησε για τον Φώτη την έκφραση «Το χρυσούλι μου!»;
- Στην τρίτη γραμμή διαβάσαμε ότι «Από κει κι ύστερα τα πράγματα πήραν την κάτω βόλτα». Τι εννοεί η συγγραφέας;

Αξιολογούμε

- Το κείμενο εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1984. Υπάρχουν πληροφορίες που κατά τη γνώμη σας παραπέμπουν σε εκείνη την εποχή; Ποιες είναι αυτές;
- Γιατί ο Φώτης έβλεπε στο πρόσωπο του πατέρα του έναν συμπαίκτη και στο πρόσωπο της μητέρας του έναν δάσκαλο;
- Πώς παρουσιάζεται ο ρόλος του πατέρα και πώς της μητέρας στο κείμενο;

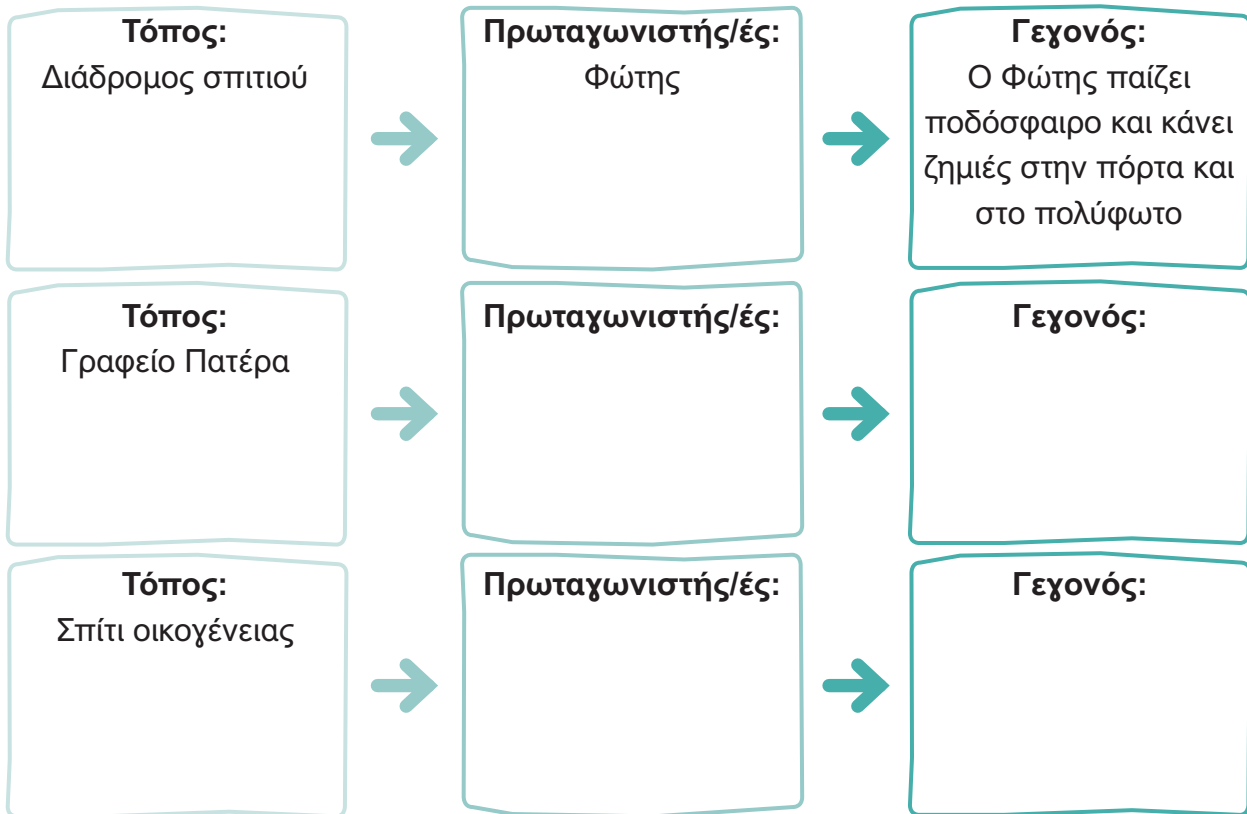

4 Το κείμενο που διαβάσαμε μας αφηγείται τη σχέση του Φώτη με το ποδόσφαιρο και ταυτόχρονα με τους γονείς του. Ψάχνουμε στο κείμενο να βρούμε τα ρήματα που χρησιμοποιεί η συγγραφέας και υπογραμμίζουμε με κόκκινο χρώμα όσα αναφέρονται στο παρελθόν. Τι παρατηρούμε;

5 Στα αφηγηματικά κείμενα υπάρχουν δυο βασικά χαρακτηριστικά: ο αφηγητής, δηλαδή το πρόσωπο που αφηγείται και η χρονική ακολουθία των γεγονότων, δηλαδή η διαδοχή του ενός γεγονότος από το άλλο. **Συμπληρώνουμε** στα παρακάτω κουτιά το γεγονός στο οποίο εμπλέκεται ο πρωταγωνιστής της αφήγησης:

 6 Τι θα έλεγε ο μικρός Φώτης για την καθημερινότητά του; **Γράφουμε** στο τετράδιό μας ένα κείμενο από την οπτική γωνία του Φώτη (αφηγητής είναι ο Φώτης) και παρουσιάζουμε την σχέση του με τον πατέρα και τη μητέρα του. Χρησιμοποιούμε τις πληροφορίες του κειμένου που διαβάσαμε:

 7 Πολλές φορές οι συγγραφείς κάνουν «παιχνίδια με τις λέξεις» για να κάνουν το κείμενο πιο χιουμοριστικό και ευχάριστο στην ανάγνωση. Μπορούμε να βρούμε ένα τέτοιο παράδειγμα στο κείμενο που διαβάσαμε; **Εξηγούμε** τον τρόπο που μπορεί να σκέφτηκε η συγγραφέας όταν «άλλαξε» τη λέξη.

 Χτίζουμε τη γραμματική μας

Παρελθοντικοί χρόνοι

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 29 – 30.

 Χτίζουμε το λεξιλόγιό μας

Ξένες λέξεις σε δεδομένη θεματική ενότητα στον προφορικό και τον γραπτό λόγο

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 26 – 28.

2.1 Γιατί τα παιδιά ασχολούνται με τον αθλητισμό;

Γλυπτό «Ο δρομέας»

Τα οφέλη του αθλητισμού στο παιδί

Κείμενο
2

Καταλυτικά,
επίτευξη:
βρίσκουμε
συνώνυμες λέξεις
στο λεξικό

Ο αθλητισμός δεν είναι απλά μερικές ώρες διασκέδασης και άσκησης, αλλά αποτελεί μία ολόκληρη φιλοσοφία ζωής, μέσα από την οποία το παιδί παίρνει πολύτιμα μαθήματα που θα το ακολουθούν για πάντα.

Τα σωματικά οφέλη από την άσκηση είναι λίγο πολύ γνωστά. Εκείνο που δεν γνωρίζουν οι περισσότεροι είναι ότι η άσκηση δρα **καταλυτικά** στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του παιδιού.

Εξάσκηση για τη ζωή

Τα παιδιά μέσα από τα αθλήματα μαθαίνουν να **αυτοπειθαρχούν**, κάτι που αυξάνει την **αυτοπεποίθηση** και την **αυτογνωσία** τους. Μαθαίνουν να συνεργάζονται για την **επίτευξη** ενός στόχου και, μεγαλώνοντας, κατανοούν ότι πρέπει να προσπαθήσουν ακόμα περισσότερο αν θέλουν να διακριθούν. Άλλωστε, μέσω του αθλητισμού το παιδί μαθαίνει να φροντίζει τον εαυτό του, το σώμα του, τη διατροφή του και υιοθετεί ένα πιο υγιές πρότυπο ζωής που θα το ακολουθεί και στην ενήλικη ζωή του.

Πρακτικά εφόδια

Υπάρχει και η πρακτική πλευρά των μαθημάτων που προσφέρει ο αθλητισμός. Με την κολύμβηση, για παράδειγμα, το παιδί μαθαίνει να είναι ασφαλές στην θάλασσα και στην πισίνα. Τα αθλήματα **αυτοάμυνας**, όπως το καράτε και το τάε-κβο-ντο δείχνουν στα παιδιά τρόπους να προστατεύουν τον εαυτό τους, αν ποτέ βρεθούν σε βίαιη κατάσταση.

Η σωστή επιλογή

Οι γονείς μπορούν να προτείνουν διαφορετικές δραστηριότητες, μέχρι το παιδί να βρει κάποια που του αρέσει. Καλό είναι τα παιδιά να ασχοληθούν με όποια δραστηριότητα τους φανεί ενδιαφέρουσα, καθώς με αυτόν τον τρόπο θα έχουν την ευκαιρία να ανακαλύψουν μόνα τους τι τους αρέσει να κάνουν και τι όχι, ενώ θα ανακαλύψουν τα ταλέντα και τις ικανότητές τους σε νέα πράγματα.

Τα οφέλη του αθλητισμού στο παιδί, *Thessalonikimagazine*

 1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

 A **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Ποια αθλήματα αυτοάμυνας μας αναφέρει το κείμενο;
2. Τι μαθαίνει ένα παιδί μέσω του αθλητισμού;
3. Για ποιους πρακτικούς λόγους να ασχοληθεί ένα παιδί με την κολύμβηση;
4. Γιατί ένα παιδί δεν πρέπει να εγκαταλείπει ένα νέο άθλημα με την πρώτη δυσκολία;

 B **Συγκρίνουμε** το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Ποιες είναι οι διαφορές του κειμένου για τα οφέλη του αθλητισμού στο παιδί σε σχέση με το πρώτο κείμενο της υποενότητας;
2. Για ποιον λόγο θα διαβάζαμε το πρώτο κείμενο και για ποιον το δεύτερο;

 2 Επιλέγουμε τη σωστή απάντηση, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο κείμενο:

1. Τι είναι ο αθλητισμός για το παιδί;

- A. μερικές ώρες διασκέδασης και άσκησης
- B. φιλοσοφία ζωής
- Γ. και τα δύο παραπάνω

2. Τι πρακτικά οφέλη αποκομίζει το παιδί από τον αθλητισμό;

- A. μαθαίνει να μένει ασφαλές
- B. μαθαίνει απλά να διασκεδάζει με φίλους/ες
- Γ. μαθαίνει να κάνει πρωταθλητισμό

3. Πότε πρέπει να σταματά ένα παιδί ένα άθλημα;

- A. αμέσως όταν το βαρεθεί
- B. με την πρώτη δυσκολία
- Γ. αφού ολοκληρώσει μια σεζόν ενός αθλήματος

4. Ποιο άθλημα είναι προτιμότερο για να ασχοληθεί ένα παιδί;

- A. αυτό που κάνουν οι φίλοι/ες του
- B. αυτό που το ενδιαφέρει
- Γ. αυτό που του προτείνουν οι γονείς του

Το σταυρόλεξο των αθλημάτων

2.1 Γιατί τα παιδιά ασχολούνται με τον αθλητισμό;

 3 Γράφουμε τρεις προτάσεις με οφέλη από τον αθλητισμό αξιοποιώντας την εμπειρία μας από αθλήματα:

1 _____

2 _____

3 _____

 4 Για να μη συγχέουμε νοηματικά το ωφελώ με το οφείλω που σημαίνει χρωστώ, και για να μάθουμε σωστά την ορθογραφία του, ας εξασκηθούμε συμπληρώνοντας κατάλληλα τις προτάσεις:

Ωφελώ	Οφείλω
Η μεσογειακή διατροφή την υγεία μας.	Μου μια συγγνώμη για τη συμπεριφορά σου.
Η συστηματική μελέτη θα τα αποτελέσματά σου στο σχολείο.	Στους γονείς μας σεβασμό.
Σε τι να διαμαρτύρεσαι;	Την επιτυχία του την στην σκληρή του προσπάθεια

 5 Στο κείμενο που διαβάσαμε υπήρχαν τρεις τίτλοι, εκτός από τον κεντρικό τίτλο του άρθρου, που ακολουθούνταν από ισάριθμες παραγράφους. Μπορούμε με σύντομο τρόπο, γράφοντας μόνο μια πρόταση να κάνουμε μια περίληψη κάθε παραγράφου;

Τίτλος	Περίληψη
Εξάσκηση για τη ζωή	
Πρακτικά εφόδια	
Η σωστή επιλογή	

Νικάτ Ζαρέεν: «Αναρωτιούνταν γιατί κάνω πυγμαχία φορώντας σορτσάκι ενώ είμαι κορίτσι»

Η Ινδή παγκόσμια πρωταθλήτρια και νικήτρια των Κοινοπολιτειακών Αγώνων, **Νικάτ Ζαρέεν**, είναι μία από τις υποψήφιες κορυφαίες Ινδές αθλήτριες από την ψηφοφορία του BBC.

Ο πατέρας της την έβαλε στον δρόμο της πυγμαχίας και ήταν ο πρώτος προπονητής της. Η Νικάτ Ζαρέεν είχε τη στήριξη του πατέρα της στην προσπάθεια που έκανε να αναδειχθεί στο άθλημα που αγάπησε από μικρή. Η Ινδή πρωταθλήτρια εντοπίστηκε γρήγορα, αφού ξεχώριζε με το ταλέντο της, και άλλαξε προπονητή με στόχο να μπορέσει να διακριθεί διεθνώς. Αυτή η στιγμή δεν άργησε πολύ.

Όταν μπήκε για πρώτη φορά σε **ρινγκ** δεν ήξερε πώς να καλυφθεί σωστά και έτσι επέστρεψε σπίτι της με ματωμένη μύτη και ένα μαύρο μάτι. «Πώς με έδειρε τόσο πολύ;» αναρωτήθηκε και έκτοτε αποφάσισε να μην επιτρέψει να ξανασυμβεί αυτό. Το 2011 κέρδισε την πρώτη της διάκριση στο παγκόσμιο πρωτάθλημα νέων γυναικών, ενώ κέρδισε ασημένιο στο παγκόσμιο νέων του 2014. Το 2018 είχε ένα ατύχημα στον ώμο της και θα έπρεπε να κάνει επέμβαση και να ακολουθήσει μεγάλο **διάστημα αποκατάστασης**. Αργότερα, δεν την είχαν επιλέξει για την Ολυμπιακή ομάδα του Τόκιο 2020 αλλά ούτε αυτό την «έσπασε» και συνέχισε. Πέρασε αρκετός καιρός μέχρι να φτάσει στην απόλυτη ευτυχία ενός παγκόσμιου τίτλου, όμως ήρθε. Το 2022 ήταν η χρονιά της, αφού κέρδισε χρυσό στο παγκόσμιο πρωτάθλημα και χρυσό στους Κοινοπολιτειακούς Αγώνες. Η χώρα της τη δόξασε.

Σε αυτό το διάστημα αρκετοί αναρωτήθηκαν γιατί ασχολείται με την πυγμαχία ενώ είναι κορίτσι και γιατί φορά σορτσάκι όταν αγωνίζεται. Η 24χρονη σήμερα πυγμαχός εξήγησε: «Οι ίδιοι άνθρωποι, που έκαναν αυτά τα σχόλια, χαμογέλασαν με την επιτυχία μου, όταν κέρδισα το χρυσό», δήλωσε αργότερα στο BBC. Η μητέρα της, από την άλλη, ανησυχούσε για τις προοπτικές της στον γάμο λόγω της ασχολίας της με την πυγμαχία: «Παλιότερα η μητέρα μου ανησυχούσε πολύ, έκλαιγε και έλεγε πως κανείς δεν θα με παντρευτεί αλλά τώρα μου λέει να επικεντρωθώ στην πυγμαχία. Θα έλεγα πως πρέπει να δουλέψει κανείς τόσο σκληρά ώστε να αναγκάσεις την οικογένειά σου να σε στηρίξει. Δεν θα μπορούσα να έχω κάνει τίποτα χωρίς τη στήριξη των γονιών μου».

Γκίωνη Π. (13/02/2023). Νικάτ Ζαρέεν: Αναρωτιούνταν γιατί κάνω πυγμαχία, φορώντας σορτσάκι ενώ είμαι κορίτσι.

2.1 Γιατί τα παιδιά ασχολούνται με τον αθλητισμό;

Αναγνωρίζουμε
τα αθλήματα
από τις εικόνες

1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

A **Κατανοούμε** το κείμενο

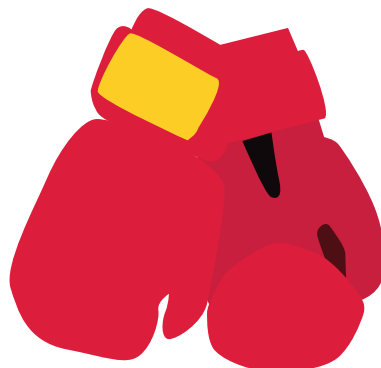
1. Πώς ξεκίνησε την πυγμαχία η Νικάτ Ζαρέεν;
2. Ποια είναι η μεγαλύτερή της διάκριση στην πυγμαχία;
3. Αναζητούμε στο κείμενο πληροφορίες για την αθλητική πορεία της Νικάτ Ζαρέεν και συμπληρώνουμε τον πίνακα που ακολουθεί:

Έτος	Γεγονός
2011	Διάκριση στο παγκόσμιο πρωτάθλημα νέων γυναικών
2014	
2018	
2020	
2022	

4. Γιατί κάποιος τη σχολίαζαν επειδή ασχολούνταν με την πυγμαχία;
5. Γιατί κάποιος έβρισκαν περίεργο ότι φορούσε σορτσάκι όταν αγωνιζόταν;
6. Ποια άποψη είχε αρχικά η μητέρα της Νικάτ για την ενασχόλησή της με την πυγμαχία; Γιατί είχε τη συγκεκριμένη άποψη;

B **Συγκρίνουμε** το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Συγκρίνουμε τη στάση και τη συμπεριφορά της μητέρας της Νικάτ με τη στάση και τη συμπεριφορά της μητέρας του Φώτη στο πρώτο κείμενο.
2. Το δεύτερο και το τρίτο κείμενο είναι ενημερωτικά άρθρα. Τι ομοιότητες και τι διαφορές παρουσιάζουν;

2 Το παραπάνω άρθρο έχει γραφτεί σε αθλητική ιστοσελίδα. Σκοπός του άρθρου είναι η πληροφόρηση του αναγνώστη για την αθλήτρια Νικάτ Ζααρέν. Αυτό επιτυγχάνεται με μικρές προτάσεις, απλό γλωσσικό ύφος και με πρόθεση να αποδώσει «αντικειμενικά» την αθλητική της πορεία. Δηλαδή, προσπαθεί να παραθέσει τα γεγονότα όπως έγιναν χωρίς να βάζει σχόλια για αυτά.

Είμαστε δημοσιογράφοι της σχολικής ιστοσελίδας κι έχουμε πληροφορηθεί ότι στο σχολείο μια συμμαθήτριά μας ασχολείται με την πυγμαχία. Θέλουμε να της πάρουμε μια συνέντευξη και προετοιμάζουμε μερικές ερωτήσεις που τις γράφουμε παρακάτω, αφού λάβουμε υπόψη όσα μάθαμε για τα ενημερωτικά άρθρα:

Άραγε γιατί οι συμμαθητές μας ασχολούνται με τον αθλητισμό; Γράφουμε ερωτήσεις για ένα ερωτηματολόγιο και με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών το μοιράζουμε σε μαθητές του σχολείου μας. Αφού συλλέξουμε τα ερωτηματολόγια, τα επεξεργαζόμαστε και δημοσιεύουμε τα αποτελέσματα στην σχολική ιστοσελίδα.

Αναστοχαζόμαστε

1. Γιατί ο Φώτης και η Νικάτ ασχολήθηκαν από μικρή ηλικία με τον αθλητισμό;
2. Ποια οφέλη είχαν οι πρωταγωνιστές των κειμένων μας από τον αθλητισμό;
3. Ποια οφέλη έχετε εσείς από τη δική σας ενασχόληση με τον αθλητισμό;

Αθλήματα
του στίβου

Γιατί ο αθλητισμός είναι κοινωνικό φαινόμενο;

2.2

Στην υποενότητα αυτή μαθαίνουμε:

- την κλίση ρημάτων α' και β' συζυγίας της ενεργητικής και παθητικής φωνής στις τρεις χρονικές βαθμίδες με τον συνοπτικό και συντελεσμένο τρόπο χρήσης του ρήματος
- πώς γράφονται τα ενημερωτικά άρθρα
- τη σημασία του αθλητισμού στην κοινωνική ζωή

1 Πριν ξεκινήσουμε να διαβάζουμε:

- **Συζητάμε** στην τάξη το ερώτημα της υποενότητας.
- **Παρατηρούμε** την εικόνα με τα γραφήματα και τον τίτλο του κειμένου. Πώς συνδέονται μεταξύ τους;
- Κάνουμε προβλέψεις για το περιεχόμενο του κειμένου.

Πριν να διαβάσουμε το κείμενο μελετούμε την εικόνα και τα γραφήματα. Στο τέλος συγκρίνουμε όσα διαβάσαμε με τις πληροφορίες των γραφημάτων.

2 Διαβάζουμε το παρακάτω κείμενο

Κείμενο
1

Ντοπάρουν τα παιδιά τους!

Αναβολικές ουσίες δηλώνει ότι έχει χρησιμοποιήσει ένας στους δέκα Έλληνες έφηβους μαθητές και μάλιστα με την **προτροπή** των γονιών τους και των προπονητών τους. Μόλις ένας στους τρεις από όσους έχουν

10 χρησιμοποιήσει αναβολικά δηλώνει ότι το έκανε με δική του απόφαση, ενώ σε ποσοστό 7% τα πήραν ύστερα από συμβουλή του γιατρού της ομάδας τους!

προτροπή: τι σημαίνει η λέξη; Βρίσκουμε συνώνυμες στο λεξικό.

Αναβολικές ουσίες, ντοπάρουν: τι σημαίνουν; Αναζητούμε πληροφορίες.

Η αποκάλυψη, την περασμένη εβδομάδα, ότι δεκαεξάχρονη μαθήτρια που πήρε μέρος στο πανελλήνιο σχολικό πρωτάθλημα κολύμβησης αγωνίστηκε **ντοπαρισμένη**, δεν αποτελεί μεμονωμένο περιστατικό, όπως αποδεικνύεται από τα

Μαθητές και αναβολικά

Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη μεταξύ 1.400 μαθητών στους νομούς Αττικής, Κορίνθου, Ιωαννίνων και Αργολίδος, έξι στους δέκα εφήβους θεωρούν πως το ντόπινγκ είναι κοινωνικό φαινόμενο

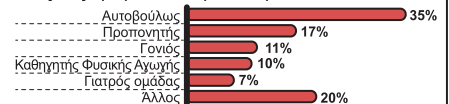
Έχουν κάνει χρήση αναβολικών στο παρελθόν

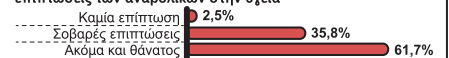
Συνεχίζουν να κάνουν χρήση αναβολικών

Ποιος τους προτρέπει να πάρουν αναβολικά

Οι απαντήσεις των μαθητών για τις επιπτώσεις των αναβολικών στην υγεία

Πηγή: Τμήμα Στατιστικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και Γραφείο Σχολικών Συμβούλων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Κορινθίας, Ερευνητές: Δρ. Ν. Αρβανίτη, Αλεξάνδρα Λειβαδά, Γ. Ψαρέλης

- παραπάνω. Τα στοιχεία προέκυψαν από την έρευνα με τίτλο «Το **ντόπινγκ** στον σχολικό αθλητισμό», που διενεργήθηκε από το Τμήμα Στατιστικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου της Αθήνας, σε συνεργασία με το Γραφείο Σχολικών Συμβούλων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κορινθίας, σε δείγμα 1.400 εφήβων μαθητών Γυμνασίων και Λυκείων.

Γνωρίζουν

- 25 Οι μαθητές που δήλωσαν στην έρευνα ότι έχουν χρησιμοποιήσει αναβολικά στη συντριπτική τους πλειονότητα απαντούν, πως γνωρίζουν ότι οι ουσίες προκαλούν βλάβες στην υγεία τους και μπορεί να επιφέρουν ακόμη και τον θάνατο. Ωστόσο, σε ποσοστό 43% δηλώνουν ότι εξακολουθούν να χρησιμοποιούν απαγορευμένες ουσίες με κίνητρο τη διάκριση και
- 30 την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Επιτυχίες
εθνικής
Ελλάδος

Βραδέλης, Στ. & Καϊτανίδη Μ. (29/06/2005). Ντοπάρουν τα παιδιά τους.

3 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

Εντοπίζουμε πληροφορίες

- Πόσοι Έλληνες έφηβοι έχουν χρησιμοποιήσει αναβολικά;
- Ποιοι τους προτρέπουν στη χρήση αυτών των ουσιών;

Βγάζουμε συμπεράσματα

- Γιατί κάνουν χρήση αναβολικών κάποιοι μαθητές;
- Γιατί κάποιοι γονείς προτρέπουν τα παιδιά τους στη χρήση των αναβολικών;

Αξιολογούμε

- Ποια προβλήματα δημιουργεί η χρήση αναβολικών στον αθλητισμό;
- Πώς μπορεί να σταματήσει η χρήση αναβολικών στον αθλητισμό;

- 4 Σε ένα ενημερωτικό άρθρο χρησιμοποιούνται συνήθως ρήματα σε τρίτο πρόσωπο για την αντικειμενικότητα του άρθρου. Υπογραμμίζουμε τα ρήματα του κειμένου και ελέγχουμε αν βρίσκονται στο τρίτο πρόσωπο.

- 5 Ένα βασικό χαρακτηριστικό των ενημερωτικών άρθρων είναι ο επικαιρικός τους χαρακτήρας, δηλαδή η σύνδεση του θέματος με την επικαιρότητα. Στην περίπτωση μας ποιο είναι το θέμα και ποιο το επίκαιρο γεγονός;

2.2 Γιατί ο αθλητισμός είναι κοινωνικό φαινόμενο;

Κείμενο
2

Πόλη παιδιών

Ήταν Κυριακή, όλα τα παιδιά είχαν επιστρέψει από την Παρασκευή, όπως προέβλεπε η άδειά τους. Αλλά ο Κόκκας επέστρεφε πάντα τελευταίος. Μαζί με τα πράγματά του, ακουμπισμένη στο στήθος του, κρατούσε και την μπάλα, τα γυαλιά είχαν γλιστρήσει στην άκρη της μύτης του. Ήταν αληθινή, δερμάτινη. Είχε άσπρα και μαύρα πεντάχωνα, γυάλιζαν, και ήταν φουσκωμένη καλά, οι ραφές τεζαρισμένες. Και από τις άλλες άδειές του επέστρεφε με μία μπάλα, αλλά εκείνες ήταν πλαστικές, καλύτερες από των άλλων παιδιών, αλλά πλαστικές, με τον καιρό έσκαγαν στ' αγκάθια.

Ο Κόκκας όμως δεν έπαιζε μπάλα, αυτό το ήξεραν καλύτερα, ακόμα κι όταν δεν συμπλήρωναν ομάδα στο μονό και του το ζητούσαν επίμονα. Μόνο τις Κυριακές το απόγευμα, τότε που περίμενε επισκεπτήριο τη μάνα του και το μεγάφωνο δεν είχε φωνάξει το όνομά του, την έπαιρνε και την κλοτσούσε άτσαλα στο πλάι της Ομάδας, μπροστά από την αχλαδιά. Γκουπ! η μπάλα χτυπούσε στον τοίχο και επέστρεφε στα πόδια του. Σταματούσε και κοιτούσε πέρα προς τον Κεντρικό Διάδρομο, ψηλά στον ουρανό προς το Θυρωρείο. Γκουπ! η μπάλα χτυπούσε στον τοίχο και επέστρεφε στα πόδια του.

Ο Τρανταλίδης πρόλαβε τον Κόκκα στον διάδρομο, πριν μπει στο δωμάτιο του. Με το ένα χέρι τον έπιασε από τον ώμο και με το άλλο, καθώς είχε την πλάτη γυρισμένη, του τράβηξε την μπάλα. Από πίσω ερχόταν ο Πολίτης. Ο Κόκκας, με τα χέρια άδεια, γύρισε και αμέσως έπεσε πάνω στον Τρανταλίδη. Ο Τρανταλίδης τη σήκωσε ψηλά, ψηλότερα από το κεφάλι του Κόκκα, και την πέταξε στον Πολίτη. Ο Κόκκας έτρεξε στον Πολίτη. Ο Πολίτης περίμενε κι όταν πλησίασε αρκετά, την πέταξε στον Τρανταλίδη. Ο Κόκκας έτρεξε στον Τρανταλίδη. Ο Τρανταλίδης την πέταξε στον Πολίτη.

Κουτσιαμπασάκος Π. *Πόλη παιδιών*. Αθήνα: Πατάκη

 1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

 A **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Ποιοι συμμετέχουν στην ιστορία;
2. Για ποιον λόγο τα παιδιά έπαιρναν άδεια; Κάνουμε υποθέσεις.
3. Πώς κρίνετε τη συμπεριφορά του Τρανταλίδη και του Πολίτη;
4. Πώς θα αντιδρούσατε αν ήσασταν στη θέση του Κόκκα;

 B **Συγκρίνουμε** το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Ποιο κείμενο είναι καταλληλότερο για να βρούμε πληροφορίες για ένα θέμα; Γιατί;
2. Ποια κοινωνικά ζητήματα μας παρουσιάζουν τα δύο πρώτα κείμενα της υποενότητας και ποιος είναι ο ρόλος του αθλητισμού σε αυτά;

 2 Στην αφήγηση περιλαμβάνονται υποχρεωτικά χαρακτήρες, δηλαδή ηρωίδες και ήρωες που δρουν και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Στο κείμενο που διαβάσαμε αναφέρονται τα ονόματα τριών χαρακτήρων. Μπορούμε να γράψουμε στον πίνακα που ακολουθεί λίγα λόγια που να εξηγούν τη συμμετοχή τους στην ιστορία;

Όνομα	Τι έκαναν
Κόκκας	
Τρανταλίδης	
Πολίτης	

 3 Στο τέλος του κειμένου αναφέρει ότι «Ο Τρανταλίδης την πέταξε στον Πολίτη». Συνεχίζουμε την ιστορία στο τετράδιο γράφοντας τις υποθέσεις μας για την εξέλιξή της.

  Χτίζουμε τη γραμματική μας

Κλίση ρημάτων α' και β' συζυγίας της ενεργητικής και παθητικής φωνής στις τρεις χρονικές βαθμίδες με τον συνοπτικό και συντελεσμένο τρόπο χρήσης του ρήματος

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 33 – 35.

  Χτίζουμε το λεξιλόγιό μας

Ορθογραφία των ρημάτων παθητικής φωνής στο συνοπτικό ποιόν ενεργείας στο παρελθόν (έμφαση στο παραγωγικό επίθημα -ηκ)

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 31 – 32.

Μαραθώνιος Αθήνας 2022: Ο 92χρονος Στέλιος Πρασσάς τερμάτισε τελευταίος και αποθεώθηκε

Κείμενο
3

Από την πρώτη μέχρι την τελευταία στιγμή ο Αυθεντικός Μαραθώνιος της Αθήνας πρόσφερε συγκινητικές στιγμές, συγκλονιστικές ιστορίες. Μία από αυτές ήταν η στιγμή του τερματισμού του 92χρονου Στέλιου Πρασσά περίπου 8 ώρες μετά την εκκίνηση από το Μαραθώνα.

Μαραθώνιος: τι γνωρίζουμε για τον Μαραθώνιο; Αναζητούμε στη Βικιπαίδεια πληροφορίες.

Στην τελική ευθεία για τον τερματισμό γνώρισε την αποθέωση από πλήθος κόσμου, εθελοντές αλλά και τους διοργανωτές. Υποβασταζόμενος από τα δύο εγγόνια του Στέλιο και Γιώργο και φανερά ευτυχισμένος που τερμάτισε τον 39ο Αυθεντικό Μαραθώνιο μοίρασε χαμόγελα και αισιοδοξία δίνοντας ραντεβού στην εκκίνηση του αγώνα το 2023. Για τον Πρασσά αυτός ήταν ο 22ος μαραθώνιος και είναι ο γηραιότερος δρομέας του Αυθεντικού.

Η πρόεδρος του ΣΕΓΑΣ Σοφία Σακοράφα τον περίμενε στην αψίδα τερματισμού για να τον καλοσωρίσει ως τον τελευταίο αθλητή του αγώνα και να του δώσει το μετάλλιο του, ένα στεφάνι και ένα μπουκέτο λουλούδια. «Σας ευχαριστώ όλους, σας αγαπώ όλους», έλεγε ο πάντα καλοσυνάτος Στέλιος Πρασσάς που έχει αναδειχτεί σε σύμβολο του Αυθεντικού Μαραθωνίου.

Κ. Ασημακόπουλος (2022) «Μαραθώνιος Αθήνας 2022: Ο 92χρονος Στέλιος Πρασσάς τερμάτισε τελευταίος και αποθεώθηκε».

Χάρτης
Μαραθωνίου

1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

A **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Πόσες ώρες χρειάστηκε ο κύριος Πρασσάς για να τερματίσει στον Μαραθώνιο;
2. Έχει σημασία η ηλικία στον αθλητισμό;
3. Μπορούν οι άνθρωποι να αθλούνται σε μεγάλη ηλικία; Έχουμε παραδείγματα από το οικογενειακό μας περιβάλλον;

B **Συγκρίνουμε** το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Το πρώτο κείμενο της υποενότητας μας ενημερώνει για μια αρνητική πλευρά του αθλητισμού ενώ το τρίτο για μια θετική του πλευρά. Για ποιο λόγο νομίζετε ότι ο αθλητισμός ως κοινωνικό φαινόμενο έχει θετικά και αρνητικά στοιχεία;
2. Μία διάκριση των ενημερωτικών άρθρων είναι σε α) καθαρά ενημερωτικά και β) σε άρθρα γνώμης που μπορεί να συνυπάρχει η είδηση μαζί με σχόλια του δημοσιογράφου. Στο άρθρο που διαβάσαμε υπάρχει η είδηση του Μαραθωνίου που πήρε μέρος ο κύριος Πρασσάς και κάποια σχόλια του αρθρογράφου. Προσπαθούμε να εντοπίσουμε στο άρθρο τα σχόλια και να τα υπογραμμίσουμε με κόκκινο χρώμα.
3. Σε ποια κατηγορία άρθρων νομίζουμε ότι ανήκει το πρώτο κείμενο της υποενότητας; Εξηγούμε την άποψή μας.
4. Το δεύτερο κείμενο αφηγείται ένα δυσάρεστο περιστατικό μεταξύ τριών αγοριών για μία μπάλα. Πιστεύετε ότι αυτό το περιστατικό θα μπορούσε να γραφεί ως είδηση σε ενημερωτικό άρθρο; Σε ποιους θα απευθυνόταν; Τι αλλαγές θα χρειαζόταν το κείμενο;

2 Κοιτάζουμε τη φωτογραφία και βλέπουμε χαμογελαστό τον κύριο Πρασσά να κοιτάζει κάποιον/κάτι που δεν φαίνεται στο φωτογραφικό πλαίσιο. Κάνουμε υποθέσεις για το πού μπορεί να έχει στρέψει το βλέμμα του και για το τι σκέφτεται.

Παιχνίδι μνήμης
με τα αθλήματα

2.2 Γιατί ο αθλητισμός είναι κοινωνικό φαινόμενο;

3 Αναζητούμε στο κείμενο τα χαρακτηριστικά του ενημερωτικού άρθρου και συμπληρώνουμε τον πίνακα:

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΥ ΑΡΘΡΟΥ	
Τίτλος	
Εισαγωγική παράγραφος (θέμα επικαιρότητας)	
Επιλογική παράγραφος (συμπέρασμα)	
Σκοπός	
Ύφος (φιλικό, οικείο, τυπικό, επίσημο)	
Πρόσωπο ρημάτων	

4 Προσπαθούμε να πείσουμε τον παππού ή τη γιαγιά μας να ακολουθήσουν το παράδειγμα του κύριου Πρασά και να ξεκινήσουν κάποια αθλητική δραστηριότητα. Γράφουμε τα επιχειρήματα που θα χρησιμοποιούσαμε:

- α. _____

- β. _____

Αναστοχαζόμαστε

1. Απευθύνεται ο αθλητισμός σε όλους τους ανθρώπους ή μόνο σε όσους έχουν αθλητικά προσόντα;
2. Με αφορμή το περιστατικό με τον Κόκκα στο δεύτερο κείμενο, σκεφτόμαστε αν μας έχουν συμβεί δυσάρεστα περιστατικά με συναθλητές ή συναθλήτριές μας σε κάποιο άθλημα. Παρουσιάζουμε το δικό μας περιστατικό στην τάξη.

Σε συνεργασία με τη διπλανή/τον διπλανό μας γράφουμε το περιστατικό με τον Κόκκα με τη μορφή άρθρου. Αποφασίζουμε για θέματα δομής του άρθρου και για το αν θα το παρουσιάσουμε ως ενημερωτικό ή άρθρο γνώμης.

2.3

Στην υποεπένεπτα αυτὴ μαθαίνουμε:

- τη σημασία των παροντικῶν χρόνων στην αφήγηση
- το λεξιλόγιο της διατροφῆς των αθλητῶν
- τα δικαιώματα των παιδιῶν στον αθλητισμό

Τι χρειάζονται
τα παιδιά για να
ασχολούνται με τον
αθλητισμό;

1 **Πριν** ξεκινήσουμε να διαβάζουμε:

- **Συζητάμε** στην τάξη το ερώτημα της υποεπένεπτας.
- **Παρατηρούμε** την εικόνα και τον τίτλο του κειμένου. Πώς συνδέονται;
- Κάνουμε προβλέψεις για το περιεχόμενο του κειμένου.

Εστιάζουμε στα πρόσωπα της ιστορίας και στις ενέργειές τους

2 **Διαβάζουμε** το παρακάτω κείμενο

Κείμενο
1

Λάβετε θέσεις!

Εδώ είναι η Αθήνα, εδώ και το τέρμα. Η καρδιά μου χτυπάει πιο δυνατά από ποτέ. Δεν την έχω ξανακούσει να κάνει έτσι. Η αγωνία μου είναι μεγάλη. Μακάρι να έχει δυνάμεις ο Λούης, μακάρι να μπορέσει να τρέξει γρήγορα.

- 5 Γυρνάω πίσω. Τον βλέπω τον Λούη. Τον φτάνει τον Λερμιζιό. Τρέχουν για λίγα μέτρα πλάι πλάι δίχως ο ένας να κοιτάει τον άλλο. Κοιτάνε και οι δύο μπροστά. Στο βάθος, στον τερματισμό. Ο δικός μας τον προσπερνάει και παίρνει μια καλή απόσταση. Είναι μια μαχαιριά για τον Γάλλο. Βλέπει την πλάτη του Λούη. Δεν αντέχει άλλο. Τον αφήνουν οι δυνάμεις του. **Τρικλίζει** δυο τρεις φορές και σωριάζεται καταγής. Άντε, άλλος ένας μένει, λέω από μέσα μου κι αναθαρρεύω. Τον λυπάμαι τον Γάλλο, αλλά εγώ είμαι Έλληνας.

Τρικλίζει: αναζητούμε τη σημασία της λέξης στο λεξικό.

- 15 «Πόσο έχει ακόμα για το τέρμα;» ρωτάω με αγωνία τον κύριο Αργυρό. «Μένουν δε μένουν οχτώ χιλιόμετρα», μου απαντάει ταραγμένος. «Θα τα καταφέρει κύριε Αργυρέ; Θα τα καταφέρει να περάσει πρώτος;» ρωτάω και νιώθω ότι κάθομαι σ' αναμμένα κάρβουνα.

- 20 Ο Αργυρός δε μου απαντάει, έχει την ίδια αγωνία μ' εμένα. Τον έχει καταπιεί η ταραχή. Θέλει να είναι Έλληνας ο νικητής, όπως μαζί του το θέλει κι ένας ολόκληρος λαός. Το καταλαβαίνω και δεν επιμένω, δεν του ξανακάνω καμία ερώτηση.

2.3 Τι χρειάζονται τα παιδιά για να ασχολούνται με τον αθλητισμό;

Όσο πλησιάζουμε στο στάδιο, τόσο ο Λούης δείχνει να έχει παραπανίσια δύναμη. Καρφώνω το βλέμμα μου στα πόδια του, μοιάζουν ανάλαφρα, σαν τ' αλόγου. Κοιτάζω και τον Αυστραλό. Δεν έχει ξεμακρύνει πολύ. Τα βήματα του είναι βαριά. Καταλαβαίνω πως με δυσκολία κρατιέται όρθιος. Ο δρόμος όμως που μένει δεν είναι πολύς και αυτό που έχει σημασία είναι πως παραμένει πρώτος. 25

Ο Φλακ, αν και είναι μπροστά, γυρνάει συνεχώς το κεφάλι πίσω. Βλέπει τον Λούη να τον πλησιάζει. Να μαζεύει τη διαφορά. Κοιτάει μια μπροστά και δυο πίσω. Στέκεται η ματιά μου στο πρόσωπό του. Είναι κατακόκκινος, στάζει ο ιδρώτας του. Μου φαίνεται ότι δεν θα αντέξει για πολύ. Σαν να το καταλαβαίνει κι ο Λούης και βάζει τα δυνατά του, μεγαλώνει τις **δρασκελιές** του. 30

δρασκελιές:
βρίσκουμε
συνώνυμες λέξεις
στο λεξικό.

Δεν αργεί να τον φτάσει. Έβγαλαν τα μουστάκια του την παραπανίσια δύναμη. Κι όχι μόνο τον φτάνει, αλλά του ξεφεύγει καμιά δεκαριά μέτρα. Ο Αυστραλός δεν το βάζει κάτω και τον ακολουθεί. Είναι πραγματικά πολύ σκληρό καρύδι. Κυνηγάει τον Λούη. Τίποτε δεν έχει ξεκαθαρίσει ακόμα, όσο κι αν πανηγυρίζει ο κόσμος που βλέπει τον Έλληνα μπροστάρη. 35

Βασιλοπούλου Α. & Τσαμπαλίκας Μ. *Λάβετε θέσεις*. Αθήνα: Πατάκη

3 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

Εντοπίζουμε πληροφορίες

- Ποιοι είναι οι αθλητές που παρουσιάζονται στο απόσπασμα;
- Τον αγώνα τον αφηγείται ένα παιδί από τον Μαραθώνα, ο Σπύρος, ο οποίος τον παρακολουθεί ανεβασμένος πάνω σε μια άμαξα που πηγαίνει μπροστά από τους αθλητές. Με ποιον συνομιλεί και τι λένε μεταξύ τους;

Βγάζουμε συμπεράσματα

- Ο μικρός Σπύρος παρακολουθεί τον Μαραθώνιο με αγωνία. Μπορούμε να εξηγήσουμε τους λόγους;

Αξιολογούμε

- Ο μικρός Σπύρος είδε από κοντά την μεγάλη προσπάθεια του Σπύρου Λούη για να κερδίσει στον Μαραθώνιο. Τι νομίζουμε ότι του έμεινε χαραγμένο στο μυαλό από αυτό τον αγώνα;

4 Το κείμενο που διαβάσαμε μας αφηγείται τον αγώνα δρόμου μεταξύ του Λούη και των συναθλητών του. Ψάχνουμε στο κείμενο να βρούμε τα ρήματα που χρησιμοποιούν οι συγγραφείς και υπογραμμίζουμε με κόκκινο χρώμα όσα αναφέρονται στο παρόν. Τι παρατηρούμε; Μπορούμε να συγκρίνουμε αυτή την αφήγηση με εκείνη του κειμένου με τίτλο «Αρχίζει το ματς» στην πρώτη υποενότητα; Τι πετυχαίνουν οι συγγραφείς του κειμένου με τη χρήση παροντικών χρόνων;

Το χρονολόγιο των Ολυμπιακών αγώνων

5 **Αναλύουμε** την αφήγηση του κειμένου μας:

Αφηγητής:	
Μετέχοντες:	
Τόπος:	
Χρόνος:	
Γεγονός: Πώς αρχίζει; Πώς εξελίσσεται; Πώς τελειώνει;	

6 Οι συγγραφείς του κειμένου πετυχαίνουν να μας μεταφέρουν τις στιγμές δράσης του μαραθωνίου με τη χρήση σύντομων προτάσεων. Παρατηρούμε τον τρόπο γραφής τους και συνεχίζουμε την ιστορία γράφοντας μικρές προτάσεις.

Η Ολυμπιακή σημαία

Χτίζουμε τη γραμματική μας

ΠΑΡΟΝΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στη σ. 38.

2.3 Τι χρειάζονται τα παιδιά για να ασχολούνται με τον αθλητισμό;

Κείμενο
2

Άσκηση και διατροφή στα παιδιά

Το παιδί που καταπιάνεται με αθλητικές δραστηριότητες έχει υψηλότερες διατροφικές απαιτήσεις, των οποίων η κάλυψη είναι πολύ σημαντική για την απόδοση του αλλά και την ανάπτυξή του.

Υδατάνθρακες πρωτεΐνες, λιπαρά, βιταμίνες, μέταλλα, ασβέστιο, σίδηρος, ενυδάτωση:
βρίσκουμε τη σημασία των λέξεων στο διαδίκτυο

Η διατροφή του αρχικά χρειάζεται να καλύπτει τις ανάγκες του για ενέργεια. Ανάλογα με τα προσωπικά χαρακτηριστικά (ηλικία, βάρος, ύψος, φύλο), οι ενεργειακές ανάγκες του παιδιού ποικίλουν. Για παράδειγμα, παιδιά 6-11 ετών που αθλούνται 30 με 60 λεπτά την ημέρα, χρειάζονται από 1.400 έως 2.000 θερμίδες την ημέρα. Οι ανάγκες αυτές χρειάζεται να καλύπτονται κυρίως από ανεπεξέργαστους **υδατάνθρακες**, όπως μακαρόνια, ψωμί, ρύζι, δημητριακά ολικής άλεσης και καλής ποιότητας **λιπαρά**, όπως ελαιόλαδο και ξηροί καρποί.

Για την ενίσχυση του μυϊκού συστήματος των μικρών αθλητών απαραίτητη είναι η επαρκής ποσότητα πρωτεΐνης. Καθημερινά είναι απαραίτητη η κατανάλωση 3-5 μερίδων πηγών **πρωτεΐνης**, με την μία μερίδα να είναι 30γρ. άπαχο κρέας, ψάρι ή κοτόπουλο, 1 αβγό βραστό ή 30γρ. τυρί.

Οι **βιταμίνες** και τα **μέταλλα** είναι απαραίτητα για όλα τα παιδιά, αλλά ακόμη περισσότερο για εκείνα που αθλούνται. Από το σύνολο των βιταμινών ξεχωρίζει η βιταμίνη C που μπορεί να ληφθεί με ένα ποτήρι χυμό πορτοκάλι, 2 ακτινίδια, 3-4 μανταρίνια. Από τα μέταλλα, ιδιαίτερης σημασίας είναι το **ασβέστιο** που λαμβάνεται με 2-3 μερίδες την ημέρα γαλακτοκομικών (1 ποτήρι γάλα, 1 γιαούρτι, 30γρ τυρί) και ο **σίδηρος** που καλύπτεται από την παραπάνω επαρκή ποσότητα πρωτεΐνης μαζί με φυλλώδη λαχανικά, όσπρια και ξηρούς καρπούς.

Σημαντική είναι η **ενυδάτωση** των παιδιών πριν, κατά την διάρκεια και μετά την άσκηση. Ιδιαίτερα κατά την διάρκεια της άσκησης συστήνεται η κατανάλωση μικρής ποσότητας νερού κάθε 20 λεπτά.

Παράδειγμα διατροφής μίας ημέρας ενός παιδιού που αθλείται:

Πρωινό

1 ποτήρι γάλα χαμηλών λιπαρών και 1 φέτα ψωμί με ταχίни και μέλι

Σνακ

Τοστ με γαλοπούλα, τυρί, ντομάτα

Μεσημεριανό

Μπιφτέκι με πατάτες και πράσινη σαλάτα

Απογευματινό

1 μπανάνα και 3 καρύδια

Βραδινό

1 κομμάτι σπιτική τυρόπιτα και ανάμεικτη σαλάτα

Προ του ύπνου

1 ποτήρι γάλα

Η διατροφή των
αθλητών μπάσκετ

Μαργέλη Ν. Άσκηση και διατροφή στα παιδιά.

1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

A **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Πόσες θερμίδες χρειάζονται τα παιδιά που αθλούνται καθημερινά για 30-60 λεπτά;
2. Πόσα γεύματα χρειάζεται ένα παιδί που αθλείται κατά τη διάρκεια της ημέρας; Για ποιο λόγο;
3. Από όσα διαβάσαμε στο κείμενο τι είναι πιο σημαντικό για ένα παιδί που αθλείται; Η άσκηση ή η διατροφή; Αιτιολογούμε την απάντησή μας.

B **Συγκρίνουμε** το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Το δεύτερο κείμενο της υποενότητας είναι κείμενο πληροφοριών και μάλιστα επιστημονικών. Ποιες διαφορές παρατηρείτε στη χρήση των ρημάτων σε σχέση με το πρώτο κείμενο;
2. Υπάρχουν διαφορές στο λεξιλόγιο του δεύτερου κειμένου σε σχέση με το πρώτο;

2.3 Τι χρειάζονται τα παιδιά για να ασχολούνται με τον αθλητισμό;

2 Συμπληρώνουμε τα κενά με είδη τροφών από το κείμενο που τοποθετούμε στη σωστή στήλη:

Υδατάνθρακες	Πρωτεΐνες	Βιταμίνες	Μέταλλα	Λιπαρά

 3 Σύμφωνα με τη Γραμματική του Οπτικού Σχεδίου (Kress & Van Leeuwen, 2006), όταν τα πρόσωπα που απεικονίζονται σε μία εικόνα/φωτογραφία δεν κοιτάζουν προς το μέρος μας, μας «επιτρέπουν» μια λεπτομερή παρατήρηση. Τι παρατηρούμε στα πρόσωπα που απεικονίζονται στη φωτογραφία της σελίδας 58 και ποιες λεπτομέρειες μας κάνουν μεγαλύτερη εντύπωση;

 4 Με ποιο τρόπο συνδυάζεται η φωτογραφία με τον τίτλο του κειμένου, δηλαδή η εικόνα με τις λέξεις; Σε ποια λέξη δίνεται μεγαλύτερη έμφαση μέσα από την φωτογραφία; Τι σχέση έχει η επιλογή των συγκεκριμένων λέξεων του τίτλου με τη συγγραφέα του κειμένου;

 5 Αξιοποιώντας το παράδειγμα του κειμένου, γράφουμε τη διατροφή της επιλογής μας για μια ημέρα, κατά την οποία κάναμε κάποιο άθλημα (Μην ξεχνάμε πως και η γυμναστική στο σχολείο είναι άθληση).

Πρωινό	
Σνακ	
Μεσημεριανό	
Απογευματινό	
Βραδινό	
Προ του ύπνου	

Τα δικαιώματα του παιδιού στον χώρο του αθλητισμού

Μέσα στη σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, περιλαμβάνεται και ο χάρτης των δικαιωμάτων των παιδιών στον αθλητισμό. Σε αυτά τα δικαιώματα αντιστοιχούν ανάλογες υποχρεώσεις από την πλευρά των ενηλίκων, οι οποίοι πρέπει να εγχρηθούν:

- 1) Το δικαίωμα στη διασκέδαση και το παιχνίδι.
- 2) Το δικαίωμα να αθλείται.
- 3) Το δικαίωμα να έχει τον κατάλληλο χρόνο ξεκούρασης.

4) Το δικαίωμα να επωφεληθεί από ένα υγιές περιβάλλον. Με την έννοια περιβάλλον εννοείται το γήπεδο, οι συναθλητές, οι γονείς, οι προπονητές, οι ιδιοκτήτες της εγκατάστασης κλπ. Θα πρέπει οι εγκαταστάσεις, γήπεδο και αποδυτήρια, να είναι καθαρά. Οι συναθλητές να σέβονται και να μην βρίζουν κανέναν. Οι γονείς να είναι ευπρεπείς στις εκδηλώσεις τους, να εμψυχώνουν τα παιδιά, να σέβονται τους αντίπαλους παίκτες, να μη βρίζουν, να μη φωνάζουν και το σημαντικότερο από όλα: **ΝΑ ΜΗΝ ΚΑΘΟΔΗΓΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ!!!** Οι ιδιοκτήτες της κάθε εγκατάστασης να μην επεμβαίνουν στην εκπαίδευση και διαταράσσουν τις ισορροπίες.

5) Το δικαίωμα στο να αθλείται με ασφάλεια προς διαφύλαξη της δικής του. Πρέπει τα παιδιά να αθλούνται με ασφάλεια. Να μην υπάρχουν επικίνδυνα αντικείμενα, σταθερά ή μεταφερόμενα στον χώρο άθλησης, τα υλικά της προπόνησης και των παιχνιδιών (μπάλες, κωνάκια, τέρματα) να είναι ελεγχμένα και πιστοποιημένα, τα ρούχα να έχουν τις απαραίτητες προδιαγραφές για αθλητισμό, τα παπούτσια να είναι ανατομικά για τα πόδια του και τα κατάλληλα για το άθλημα. Οι γονείς να είναι υπεύθυνοι να παρέχουν στα παιδιά όλα τα απαραίτητα προστατευτικά, όπως επικαλαμίδες, γάντια τερματοφύλακα κλπ.

6) Το δικαίωμα να περιβάλλεται και να προετοιμάζεται από εξειδικευμένο προσωπικό.

7) Το δικαίωμα να παρακολουθεί προπονήσεις προσαρμοσμένες στους σωστούς ρυθμούς. Κάθε εκπαιδευτική δραστηριότητα θα πρέπει να ανταποκρίνεται στην ηλικία του παιδιού.

8) Το δικαίωμα συμμετοχής σε διαγωνισμούς προσαρμοσμένους στις διάφορες ηλικίες, ακολουθώντας προπονήσεις που αντιστοιχούν σε σωστούς ρυθμούς εκμάθησης.

2.3 Τι χρειάζονται τα παιδιά για να ασχολούνται με τον αθλητισμό;

9) Το δικαίωμα να αντιμετωπίζει άλλους νέους που έχουν τις ίδιες πιθανότητες επιτυχίας.

10) Το δικαίωμα στο να ΜΗΝ είναι πρωταθλητής.

Τσαουσιδου Μ. (20/11/2022). Ο χάρτης δικαιωμάτων των παιδιών στον αθλητισμό. Εκπαιδευτικές επιδεξιότητες.

Δικαιώματα των παιδιών και αθλητισμός – Κουίζ

1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

A **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Πότε ένα παιδί δεν αθλείται με ασφάλεια;
2. Γνωρίζετε περιπτώσεις που οι γονείς καθοδηγούν τα παιδιά τους στον αθλητισμό; Τι νομίζετε ότι είναι αυτή η καθοδήγηση;
3. Πότε ένα παιδί έχει ίδιες πιθανότητες επιτυχίας με τα άλλα παιδιά, όπως αναφέρει το ένατο δικαίωμα;
4. Μπορούν όλα τα παιδιά να γίνουν πρωταθλητές σε κάποιο άθλημα; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Παιδιά που χαίρονται τον αθλητισμό

Β Συγκρίνουμε το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Ποιο από τα τρία κείμενα της υποενότητας θα διαβάσαμε σε ένα μικρότερο παιδί που σκέφτεται να ξεκινήσει ένα άθλημα; Εξηγούμε τους λόγους της επιλογής μας.
2. Αντιστοιχίστε τον τίτλο του κειμένου με τις σωστές προτάσεις:

Λάβετε θέσεις

- ● Επιστημονικό
- Θα πρότεινα σε όλους τους γονείς να το διαβάσουν πριν να παροτρύνουν το παιδί τους να ασχοληθεί με κάποιο άθλημα

Άσκηση και διατροφή στα παιδιά ●

- ● Λογοτεχνικό
- Περιέχει εξειδικευμένο λεξιλόγιο πάνω σε κάποιο θέμα

Ο «χάρτης» δικαιωμάτων των παιδιών στον αθλητισμό

- ● Αναφέρεται στην ψυχική δύναμη των αθλητών
- ● Μας «μαθαίνει» τι χρειάζονται τα παιδιά για να κάνουν αθλητισμό

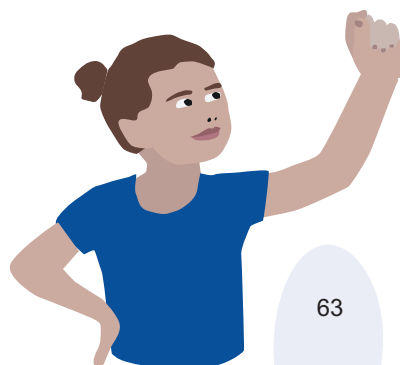
Χτίζουμε το λεξιλόγιό μας

Το λεξιλόγιο της διατροφής των αθλητών

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 36 – 37.

- 2 Γράφουμε ποιο από τα δέκα δικαιώματα του «χάρτη» θεωρούμε σημαντικότερο και εξηγούμε τους λόγους που το επιλέξαμε:

2.3 Τι χρειάζονται τα παιδιά για να ασχολούνται με τον αθλητισμό;

3 Θέλουμε να πάρουμε μέρος σε έναν διαγωνισμό για τα δικαιώματα του παιδιού σε σχέση με τον αθλητισμό. Πρέπει να κατασκευάσουμε ένα πολυτροπικό κείμενο, δηλαδή κείμενο που συνδυάζει γραπτό λόγο με εικόνα, χρώματα και τυπογραφικά στοιχεία.

Χρειαζόμαστε ένα λευκό χαρτί A4, στο οποίο, χρησιμοποιώντας ζωγραφιές και παράλληλα γραπτό λόγο, θα παρουσιάσουμε το δικαίωμα/τα δικαιώματα που θα επιλέξουμε από το κείμενο για τα δικαιώματα των παιδιών στον αθλητισμό. Ψάχνουμε προσεκτικά να βρούμε ποιες προτάσεις του κειμένου θα αναπαραστήσουμε με εικόνες, αφού πρώτα σκεφτούμε τα οφέλη που θα έχουμε από αυτήν την αλλαγή.

Αναστοχαζόμαστε

Γράφουμε τις σκέψεις μας για τους πρωταγωνιστές των κειμένων που γνωρίσαμε σε όλη την ενότητα και εξηγούμε προφορικά στους συμμαθητές μας, ποιος μας εντυπωσίασε περισσότερο και γιατί:

Πρωταγωνιστής/στρια	Οι σκέψεις μου για αυτόν/αυτήν
Φώτης	
Νικάτ Ζαρέεν	
Κόκκας	
Στέλιος Πρασσάς	
Σπύρος Λούης	

1 Βασική παραγωγική δεξιότητα

Ένας φίλος μας/μία φίλη μας που ζει σε μια άλλη πόλη σκέφτεται να ξεκινήσει κάποιο άθλημα. Θέλουμε να τον/την βοηθήσουμε και γράφουμε ένα email, εξηγώντας τον ρόλο του αθλητισμού στη ζωή μας.

2 ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

Για να πείσουμε κάποιον για ένα θέμα χρειαζόμαστε επιχειρήματα, δηλαδή λογικούς συλλογισμούς που αποδεικνύουν ότι η άποψή μας είναι σωστή. Για να χρησιμοποιήσουμε επιχειρήματα υπέρ του αθλητισμού μπορούμε να ανατρέξουμε στα κείμενα της ενότητας που περιέχουν τέτοιου είδους λογικούς συλλογισμούς και να βρούμε μερικά. Τα συζητάμε με τον/την διπλανό/ή μας και επιλέγουμε όσα θα χρησιμοποιήσουμε στο email μας.

Για να κάνουμε πιο ισχυρά τα επιχειρήματά μας θα αναφέρουμε κάποια προσωπικά παραδείγματα για να τα συμπληρώσουμε.

Όταν γράφουμε την άποψή μας, ο λόγος μας είναι καλό να χαρακτηρίζεται από μετριοπάθεια. Όσα λέμε είναι προσωπικές απόψεις. Οι προτάσεις μας μπορούν να αρχίζουν με εκφράσεις, όπως: Νομίζω ότι, Η γνώμη μου είναι, Κατά την άποψή μου κ.ά.

Συνήθως, στα επιχειρήματα χρησιμοποιούμε προτάσεις που αρχίζουν με το γιατί, επειδή, διότι, αφού, εφόσον κ.ά. που τις ονομάζουμε αιτιολογικές, γιατί δηλώνουν αιτία.

Στο τέλος, καταλήγουμε σε συμπεράσματα, τα οποία διατυπώνουμε με προτάσεις που αρχίζουν με λέξεις όπως: Επομένως, Άρα, και εκφράσεις: Συμπεραίνουμε ότι, Κλείνοντας, θα λέγαμε ότι κ.ά.

A. προσυγγραφικό στάδιο

Αποφασίζουμε για το θέμα, τον ρόλο μας, τους αποδέκτες, το είδος και τον τύπο του κειμένου, το γλωσσικό ύφος και τη δομή.

2.4 Γιατί να ξεκινήσω μια αθλητική δραστηριότητα;

Β. συγγραφικό στάδιο

Σε αυτό το στάδιο οργανώνουμε τις ιδέες μας σε γραπτό κείμενο που αποτελείται από παραγράφους. Φροντίζουμε οι προτάσεις κάθε παραγράφου να έχουν συνοχή μεταξύ τους, δηλαδή να συνδέονται λογικά. Αντίστοιχα και οι παράγραφοι πρέπει να έχουν μεταξύ τους νοηματική συνεκτικότητα.

Γ. μετασυγγραφικό στάδιο

Βελτιώνουμε το κείμενό μας ελέγχοντας το για ορθογραφικά και νοηματικά λάθη:

- Αντικαθιστούμε λέξεις που δεν μας αρέσουν
- Κάνουμε καλύτερη τη σύνταξη των προτάσεων
- Συνδέουμε σωστά τις προτάσεις μέσα στην παράγραφο για να αποκτήσουν καλύτερη συνοχή
- Αξιολογούμε αν το κείμενο επιτυγχάνει τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε.

3 Θέλουμε να αφηγηθούμε σε έναν φίλο/μία φίλη μας ένα αθλητικό γεγονός που παρακολουθήσαμε ή πήραμε μέρος. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε στην αφήγηση παρελθοντικούς χρόνους ή, αν θέλουμε να κάνουμε πιο «ζωντανή» την αφήγησή μας, Ενεστώτα. Επίσης, για να αποδώσουμε εντονότερα τις σκηνές δράσης, μπορούμε στην αφήγησή μας να χρησιμοποιήσουμε σύντομες προτάσεις.

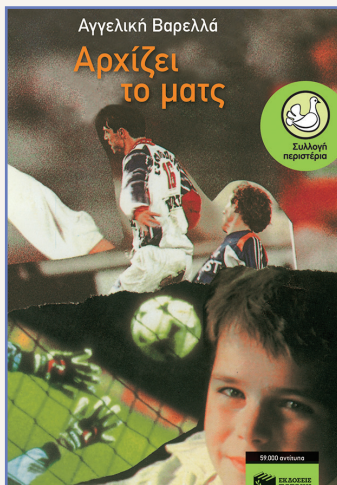
Αναστοχαζόμαστε

Βάζουμε ✓ σε ό,τι μάθαμε καλά:

- Na χρησιμοποιούμε προφορικό και γραπτό λόγο για να αιτιολογούμε γιατί ασχολούμαστε με τον αθλητισμό.....
- Na αναλύουμε τα βασικά χαρακτηριστικά των αφηγηματικών κειμένων
- Na αφηγούμαστε αθλητικά γεγονότα.....
- Na συνδέουμε τις εικόνες με το περιεχόμενο των κειμένων
- Na αναλύουμε τα βασικά χαρακτηριστικά των άρθρων (π.χ. σε εφημερίδες, περιοδικά)
- Na βρίσκουμε στα άρθρα την είδηση και το σχόλιο του δημοσιογράφου
- Na εντοπίζουμε τη χρήση εξειδικευμένου λεξιλογίου σε κείμενα.....
- Na αντιλαμβανόμαστε κάποια από τα θετικά και τα αρνητικά του αθλητισμού

Διαβάζουμε ολόκληρα βιβλία

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Ξεφυλλίζουμε το βιβλίο και βρίσκουμε:

- Τον τίτλο
- Τη συγγραφέα
- Τον σχεδιαστή του εξώφυλλου
- Τις εκδόσεις
- Την περίληψη στο οπισθόφυλλο
- Τις εικόνες

Συνδυάζοντας όλα τα παραπάνω κάνουμε υποθέσεις για το περιεχόμενο του βιβλίου

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Φτιάχνουμε τον χάρτη της ιστορίας:
Ποια πρόσωπα παίρνουν μέρος στην ιστορία;
Πώς ξεκινά και πώς εξελίσσεται η ιστορία;
Ποιο είναι το θέμα που πραγματεύεται η ιστορία;

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Τι μάθαμε από την ιστορία;
Ποια μηνύματα προσπάθησε να μας περάσει η συγγραφέας;
Τι θα αλλάζαμε από την ιστορία;

Blengino, L. 2021. *Η γέννηση των Ολυμπιακών αγώνων*. Αθήνα: Χάρτινη πόλη.

Βαρελά Α. 1995. *Αρχίζει το ματς*. Αθήνα: Πατάκης.

Γκοσιννύ & Σενπέ. 2012. *Ο μικρός Νικόλας και η παρέα του*. Αθήνα: Πατάκης.

Κοντού Μ. & Σγουρός Γ. 2014. *Στέλιος Κυριακίδης, ο άνθρωπος που έτρεξε για έναν ολόκληρο λαό*. Αθήνα: Πατάκης.

Μπανσέρους, Γ. 2011. *Βρόμικα κόλπα στο γήπεδο*. Αθήνα: Ψυχογιός.

Φέιντερ, Μ. 2021. *Γιάννης – Ταξίδι στα αστέρια*. Αθήνα: Διόπτρα.

Βιβλιοθήκη για
τον αθλητισμό

ενότητα

3

Πόσο
περιβαλλοντικά υπεύθυνα
συμπεριφερόμαστε στον
πλανήτη μας;

γνωρίζουμε

σύγχρονα
περιβαλλοντικά
προβλήματα

Σύγχρονα
Περιβαλλοντικά
Προβλήματα

συζητάμε

για την κλιματική
αλλαγή

μαθαίνουμε

τι μπορούμε να
κάνουμε για το
περιβάλλον

αλλάζουμε

στάση
απέναντι στο
περιβάλλον

Παρατηρούμε την εικόνα και
συμπληρώνουμε:

Βλέπω

Αναρωτιέμαι

Σκέφτομαι

Αισθάνομαι

Βλέπουμε εικόνες με
Περιβαλλοντικά Προβλήματα
στη θάλασσα και απαντάμε:

- **ΕΧΟΥΜΕ ΔΕΙ** παρόμοιες εικόνες π.χ. στη θάλασσα που κολυμπάμε ή σε κάποιο άρθρο ή βιβλίο;
- **ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ** κάποια σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα;
- **ΣΥΖΗΤΑΜΕ** όλοι και όλες μαζί και τα σημειώνουμε στο συνεφέακι στη **διπλανή σελίδα**.

Πώς απειλείται η θαλάσσια ζωή;

3.1

Στην ενότητα αυτή μαθαίνουμε:

- πώς αφηγηματικά κείμενα και βίντεο εμπλουτίζουν τις γνώσεις μας.
- πώς μπορούμε να τεκμηριώνουμε τις απαντήσεις μας.

1 Πριν ξεκινήσουμε να διαβάζουμε:

- **Συζητάμε** το ερώτημα της πρώτης υποενότητας: «Πώς απειλείται η θαλάσσια ζωή;» Βλέπουμε τον ορισμό της θαλάσσιας ζωής* στο γλωσσάρι της ενότητας.
- **Μοιραζόμαστε** τις σκέψεις και τις γνώσεις μας.
- Πριν διαβάσουμε το κείμενο, κοιτάζουμε τι είναι γύρω από αυτό (εικόνα, τίτλος, πηγή, μορφή του κειμένου)
- **Διατυπώνουμε** υποθέσεις και ερωτήματα για το περιεχόμενο του κειμένου, χρησιμοποιώντας εκφράσεις όπως:

*Υποθέτουμε ότι το κείμενο αυτό μιλάει..., Ίσως να είναι ένα κείμενο για ...
Μπορεί..., Είναι πιθανό..., Πιστεύουμε ότι..., Έχουμε τη γνώμη ότι...*

Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενο. Προσέχουμε τον διάλογο ανάμεσα στα πρόσωπα που μεταφέρουν γνώσεις και πληροφορίες απαραίτητες, για να απαντήσουμε σε ερωτήματα και να βγάλουμε συμπεράσματα.

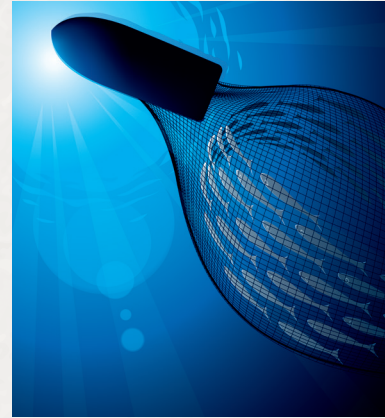

ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ

Τα τέρατα των ωκεανών

Τέρας πρώτο: Η Ψαροσκούπα

Στο τρίτο βιβλίο της σειράς οι ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ ο **Ιάσωνας** από το νησί της **Τήνου***, η **Ανίτα** από το **Μπαγκλαντές***, ο **Μπεν** από την **Αμερική*** και η **Μαρί-Λουίζ** από τη **Γαλλία***, πρέπει να σώσουν τη θάλασσα από τα τέσσερα τέρατα των ωκεανών μέχρι την επόμενη πανσέληνο! Χρησιμοποιούν το υποβρύχιο της Περιβαλλοντοπόλ, όταν ξαφνικά, μαζί με χιλιάδες ψάρια πιάνονται στα δίκτυα του πρώτου τέρατος, «της **Ψαροσκούπας**». Η θάλασσα έχει αδειάσει από ψάρια γύρω τους! Στο απόσπασμα που ακολουθεί μας αναλύουν το πρόβλημα της υπεραλίευσης.

- ANITA:** Η **υπεραλίευση*** σημαίνει ότι έχουμε ψαρέψει τόσο πολλά ψάρια, που ο πληθυσμός τους έχει γίνει πολύ μικρός! Τόσο μικρός, ώστε να μην προλαβαίνουν να γεννούν τα αυγά τους και να πληθαίνουν για να μην εξαφανιστούν. Πάρα πολλά ψάρια **απειλούνται άμεσα με εξαφάνιση**, όπως ο ροφός, ο τόνος, ο ξιφίας, πολλά είδη καρχαρία σαν τον γαλέο... Είδη που τα έχουμε **παρά-ψαρέψει** και σύντομα θα κινδυνεύουν με εξαφάνιση είναι επίσης η γλώσσα, η τσιπούρα, ο κολιός, η ζαργάνα...
- MARI-ΛΟΥΙΖ:** ΟΥΦ, σαν να ήγθαμε σε φαγοταβέγνα! Εντάξει, μάθαμε μια νέα δύσκολη λέξη, Ανίτα, υπεγαλίευση!
- 10 **ΜΠΕΝ:** Τα ψάρια πήγαν...στη στεριά; Για μια καλύτερη, πιο στεγνή ζωή;
ΙΑΣΟΝΑΣ: Εννοεί ότι τα ψαρέψαμε όλα!
- 15 **ANITA:** Ακριβώς! Το τέρας μας έχει όνομα. Το είχα δει σε ένα ντοκιμαντέρ. Είναι το μεγαλύτερο αλιευτικό στον κόσμο, Η **ΨΑΡΟΣΚΟΥΠΑ**. Μένει για εβδομάδες ή και μήνες στη θάλασσα και ψαρεύει ό,τι βρει μπροστά του. Έχει ολόκληρο εργοστάσιο επάνω! Τα ψάρια πηγαίνουν κατευθείαν στην κατάψυξη. Να φανταστείτε ότι υπάρχουν αρκετά τέτοια πλοία σε όλο τον κόσμο, για να ψαρέψουν όσα ψάρια έχουν τέσσερις πλανήτες Γη!
- 20 **ANITA:** Σχεδόν όλοι οι πληθυσμοί ψαριών της θάλασσας βρίσκονται υπό πίεση ή κινδυνεύουν να χαθούν για πάντα. 70% (εβδομήντα τοις εκατό) των πληθυσμών για την ακρίβεια!

3.1 Πώς απειλείται η θαλάσσια ζωή;

ΙΑΣΟΝΑΣ: Έχεις δίκιο, Ανίτα. Και το πρόβλημα δεν είναι μόνο ότι οι άνθρωποι ψαρεύουν ασταμάτητα, αλλά ότι ψαρεύουν πολλές φορές και εντελώς ανεύθυνα.

ΜΠΕΝ: Δηλαδή;

25 **ΙΑΣΟΝΑΣ:** Πολλές φορές πιάνουν μέσα στα δίχτυα τους και άλλα είδη ψαριών, όπως καρχαρίες, ή ακόμα και χελώνες, δελφίνια, κοράλλια, θαλασσοπούλια ή και μωρά ψάρια που δεν πρόλαβαν να αναπτυχθούν...

ΜΑΡΙ-ΛΟΥΙΖ: Ή και υποβρύχια της Πεγχιβαλλοντοπόλ! Και εμείς απειλούμενο είδος είμαστε απ' ό,τι φαίνεται!

30 **ΙΑΣΟΝΑΣ:** ...είδη που δεν μπορούν να τα πουλήσουν, οπότε τα πετάνε αφού τα ξεχωρίσουν πάνω στο πλοίο!

ΑΝΙΤΑ: Ξέρετε πόσα είναι τα ψάρια που πετιούνται; **Ένα στα τέσσερα!** Στη Μεσόγειο αυτός ο αριθμός είναι σχεδόν **ένα στα δύο!** Αυτό χαλάει όλο το **τροφικό πλέγμα*** της θάλασσας. Άσε που κατόπιν τα δελφίνια ή οι φώκιες

35 πεινάνε, διότι έχουμε αδειάσει τα νερά εμείς οι άνθρωποι...[...]

ΑΝΙΤΑ: Δεν είναι κακό να ψαρεύουμε, αρκεί να το κάνουμε με βιώσιμο τρόπο. Δηλαδή με τρόπο που κρατάει τα ψάρια σε υγιείς πληθυσμούς και δεν ενοχλεί άλλα είδη στο βυθό.

ΙΑΣΟΝΑΣ: Και δεν είναι καθόλου **κουλ*** να ψαρεύουμε παράνομα! Πρέπει
40 να δημιουργήσουμε και ένα δίκτυο από **θαλάσσια πάρκα***, όπου θα απαγορεύεται το ψάρεμα, έτσι ώστε να γεμίσουν ξανά με ψάρια οι θάλασσες μας.

ΜΑΡΙ-ΛΟΥΙΖ: Ναι, και αν πγοςέχουμε να αγογάζουμε ψάγια που δεν απειλούνται, να τα αγογάζουμε στο σωστό μέγεθος και όχι όταν είναι πολύ μικγά (και δεν έχουν πγολάβει να κάνουν κι αυτά παιδάκια), τότε θα κάναμε μεγάλη

45 διαφορά...

ΙΑΣΟΝΑΣ: Σωστό μου ακούγεται!

ΜΑΡΙ-ΛΟΥΙΖ: Θα ξεκινήσω από το εστιατόγιο του μπαμπά μου. Από τώγα θα μαγειρεύουν μόνο ψάγια που ψαγεύονται στο σωστό μέγεθος και δεν ανήκουν σε απειλούμενο είδος.

50 **ΙΑΣΟΝΑΣ:** Άρα δεν τρώμε γόνο καλαμάρι (είναι μωρά καλαμάρια), ροφό, ερυθρό τόνο και πολλά άλλα.

ΑΝΙΤΑ: Αυτό, ονομάζεται **ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΛΙΕΙΑ***! Σε κάποιες χώρες, τα ψάρια που αγοράζει κανείς στο **ιχθυοπωλείο*** ή στο σούπερ-μάρκετ έχουν και μια στάμπα που λέει ότι προέρχονται από βιώσιμο ψάρεμα.

Ελένη Ανδρεάδη, *Πράκτορες του πλανήτη,*
ΤΑ ΤΕΡΑΤΑ ΤΩΝ ΩΚΕΑΝΩΝ, Μεταίχμιο (διασκευή)

Χτίζουμε το λεξιλόγιό μας

Εμπλουτίζουμε το λεξιλόγιό μας κοιτώντας στο **γλωσσάρι** της ενότητας.

Βλέπουμε **εικόνες** και διαβάζουμε **πληροφορίες** για τα **θαλάσσια είδη** του κειμένου.

3 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

Εντοπίζουμε πληροφορίες

- Ποιοι είναι οι Πράκτορες του Πλανήτη που αναφέρονται στο κείμενο; Επισκεπτόμαστε την επίσημη ιστοσελίδα τους στο διαδίκτυο.
- Κυκλώνουμε τον τόπο καταγωγής των πρακτόρων. Γνωρίζουμε ή έχουμε επισκεφθεί κάποιο από τα μέρη αυτά;
- Σκεφτόμαστε και συζητάμε για διάσημα μυθικά τέρατα.

Βγάζουμε συμπεράσματα

- Ποιο από τα πρόσωπα φαίνεται να γνωρίζει περισσότερα για το θέμα;
- Πώς «χαλαίει» το τροφικό πλέγμα της θάλασσας;
- Τι σημαίνει η φράση του κειμένου: «ότι έχουμε ψαρέψει τόσο πολλά ψάρια, που ο πληθυσμός τους έχει γίνει πολύ μικρός»;

Αξιολογούμε

- Συμφωνούμε ή διαφωνούμε με την ιδέα της Μαρί-Λουίζ για το εστιατόριο του μπαμπά της;
- Ποιοι θα μπορούσαν να δράσουν για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα;

Μαθαίνουμε για τα θαλάσσια πάρκα της Ελλάδας.

3.1 Πώς απειλείται η θαλάσσια ζωή;

Σχετικά με τις θαλάσσιες χελώνες μπορούμε να επισκεφθούμε την επίσημη ιστοσελίδα του ΑΡΧΕΛΩΝ.

Παιχνίδι με Τέρατα της Μυθολογίας.

Χτίζουμε το λεξιλόγιό μας

Αναγνωρίζουμε:

- τις σύνθετες λέξεις και τις αναλύουμε στα επιμέρους συστατικά τους.
- ότι η ορθογραφία των λέξεων συνδέεται με την ιστορία τους.

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 44-46.

Χτίζουμε τη γραμματική μας

Μαθαίνουμε:

- τα ουδέτερα ουσιαστικά σε σε -ος/-η, τετράδιο εργασιών, στις σσ.46-47.
- τα ουδέτερα ουσιαστικά σε -υ, τετράδιο εργασιών, στις σσ. 47-48.
- την ορθογραφία και την κλίση του επίθετου: ο πολύς - η πολλή - το πολύ, τετράδιο εργασιών, στις σσ. 48-50.

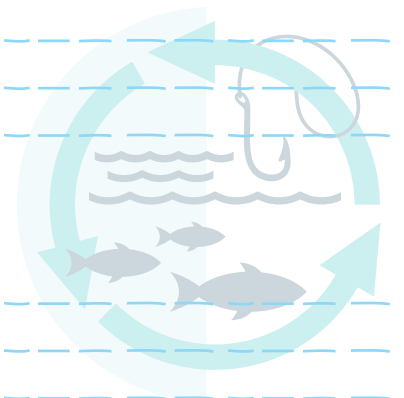
4 «Πάμε για ψάρεμα; Πώς, πότε, και πόσο ψαρεύουμε;»

Εισαγωγή

Συμβουλές για το σωστό ψάρεμα

Οδηγίες για το σωστό ψάρεμα

Μπορούμε να αντλήσουμε στοιχεία για το κείμενό μας από τα βιώματά μας, αν ψαρεύουμε, ή από κάποιον ή κάποια που γνωρίζουμε ότι έχει χόμπι να ψαρεύει αλλά και πληροφορίες και γνώσεις από τους Πράκτορες του Πλανήτη.

Αφήνω τον γόνο...να γίνει γονιός

«Αφήνω τον γόνο...να γίνει γονιός» είναι το όνομα της νέας καμπάνιας που υπογράφει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι τρεις πρεσβευτές της στην Ελλάδα Λευτέρης Λαζάρου, Αργυρώ Μπαρμπαρίγου και Δημήτρης Σκαρμούτσος. Η καμπάνια αφορά στην αλίευση του γόνου, των μικρών ψαριών δηλαδή που δεν έχουν ακόμα φτάσει σε αναπαραγωγική ηλικία. Στόχος της καμπάνιας είναι η αλλαγή των συνηθειών των καταναλωτών, των επιχειρηματιών στην αγορά των ψαριών, των εστιατορίων και κάθε άλλου παράγοντα που συμμετέχει στην διακίνηση και την κατανάλωση ψαριών, με στόχο στο τραπέζι του καταναλωτή να φτάνουν μόνο ψάρια βιώσιμης αλιείας.

*Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ελλάδα
(διασκευή)*

Αν έχουμε τη δυνατότητα, παρακολουθούμε στο διαδίκτυο το βίντεο της καμπάνιας με τους Λευτέρη Λαζάρου, Αργυρώ Μπαρμπαρίγου και Δημήτρη Σκαρμούτσο.

1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

A **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Ποιο είναι το κεντρικό σύνθημα της **καμπάνιας*** της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής***;
2. Μπορούμε να γράψουμε τα δικά μας συνθήματα για το ίδιο θέμα;
3. Ποιος είναι ο «διαδεδομένος μύθος» που ακούγεται στο βίντεο;

B **Συγκρίνουμε** το κείμενο με άλλο κείμενο

1. **Συγκρίνουμε** τις πληροφορίες από τους ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ με το κείμενο 2 και **γράφουμε** τρεις προτάσεις για το *πώς μπορούμε να γίνουμε ενσυνείδητοι καταναλωτές* ψαριών*

3.1 Πώς απειλείται η θαλάσσια ζωή;

Κείμενο
3

Παρακολουθούμε το βίντεο της **WWF Ελλάς**. Άσε τον γόνο να γίνει γονιός!

1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

A **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Συζητάμε ποιο είναι το θέμα του βίντεο και τι μας προτρέπει να κάνουμε.
2. Υπάρχουν στο σούπερ-μάρκετ ή στο ιχθυοπωλείο (ψαράδικο) της γειτονιάς σας παρόμοιες αφίσες;

B **Συγκρίνουμε** το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Συγκρίνουμε το βίντεο της WWF Ελλάς με το βίντεο της καμπάνιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2 **Εκφραζόμαστε** γραπτά σε πρώτο πρόσωπο και μπαίνουμε στον ρόλο... Ξεκινάμε κάπως έτσι:

α) του γόνου: Είμαι ένα πολύ μικρό ψαράκι. Με λένε γόνο...

β) του καταναλωτή που αγνοεί το θέμα:

Μου αρέσει πολύ να αγοράζω ψάρια...

γ) του ψαρά: Το επάγγελμά μου είναι ψαράς...

δ) του ιδιοκτήτη εστιατορίου: Έχω μια ψαροταβέρνα στην Ερεσό της Λέσβου...

3 **Φτιάχνουμε** ενημερωτικές αφίσες για το βιώσιμο ψάρεμα.

Συμβουλευόμαστε τη Μαρί- Λουίζ, τα βίντεο και την εκστρατεία fish forward (φισ φόργουορντ) της WWF Ελλάς.

4 **Δημιουργούμε** και χαρίζουμε σε μαθητές και μαθήτριες άλλων τάξεων του σχολείου μας ψαρομεζούρες με το αποδεκτό μήκος κατανάλωσης ψαριών.

5 **Διερευνούμε** αν στην ευρύτερη οικογένειά μας είναι γνωστό το θέμα με τα επιτρεπόμενα μεγέθη των ψαριών και τους **ενημερώνουμε** για τον ΓΟΝΟ που θέλει να γίνει ΓΟΝΙΟΣ!

Βλέπουμε την αφίσα της WWF Ελλάς με το σωστό μέγεθος ψαριών που πρέπει να καταναλώνουμε.

Αναστοχαζόμαστε

- Ποιοι και πώς μας πληροφόρησαν για το πρόβλημα της υπεραλίευσης;

Πώς μας
επηρεάζει η
κλιματική
αλλαγή;

3.2

Στην υποενότητα αυτή μαθαίνουμε:

- να «ξεκλειδώνουμε» επεξηγηματικά κείμενα.

Χτίζουμε το λεξιλόγιό μας

Συμπληρώνουμε το περιβαλλοντικό μας λεξιλόγιο και με επιστημονικό.

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στις σσ. 51-52.

Χτίζουμε τη γραμματική μας

Πώς κλίνονται:

α) τα αρσενικά ουσιαστικά σε –ος και σε –ωνας, τετράδιο εργασιών, στις σσ. 52-54.

β) τα θηλυκά ουσιαστικά σε –η με ονομαστική πληθυντικού σε –εις, τετράδιο εργασιών, στη σελ. 55.

1 Πριν ξεκινήσουμε να διαβάζουμε:

- Κοιτάζουμε το ψηφιακό γλωσσάρι της ενότητας (σελ. 73), τις εικόνες και την πηγή του κειμένου.

Διαβάζουμε, σιωπηρά ή μεγαλόφωνα και σκεφτόμαστε:
«Ποιες είναι οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής για τη φύση»;

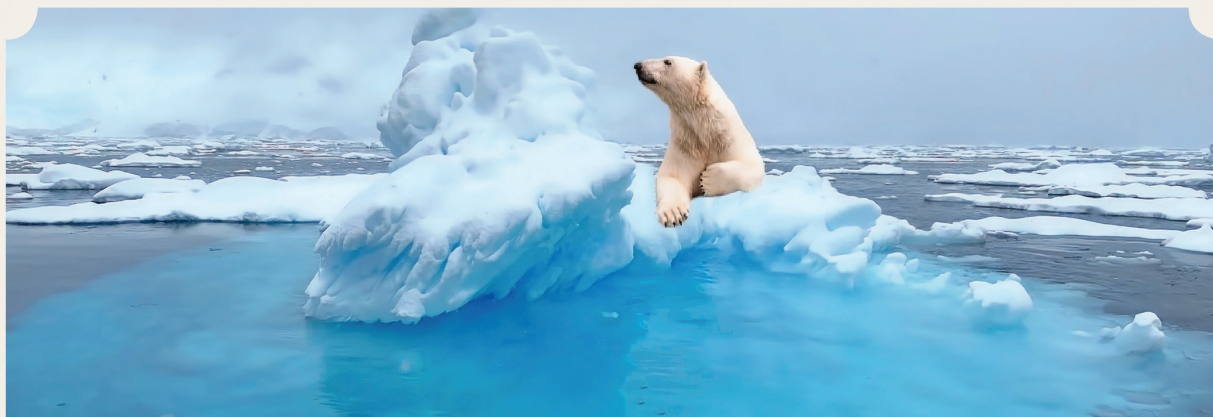

2 Διαβάζουμε το κείμενο

Κείμενο
1

Συνέπειες της κλιματικής αλλαγής

Η **κλιματική αλλαγή*** επηρεάζει όλες τις περιοχές του κόσμου. Οι πάγοι στις πολικές περιοχές λιώνουν και η **στάθμη*** της θάλασσας ανεβαίνει. Σε ορισμένες περιοχές, **ακραία καιρικά φαινόμενα*** και έντονες **βροχοπτώσεις*** εμφανίζονται όλο και συχνότερα, ενώ άλλες περιοχές δοκιμάζονται από **καύσωνες*** και **ξηρασίες*** μεγάλης έντασης. Πρέπει να **αναληφθούν**

δράσεις* για το κλίμα τώρα, διαφορετικά οι **επιπτώσεις*** αυτές θα ενταθούν.

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί πολύ σοβαρή απειλή και οι συνέπειές της επηρεάζουν πολλές διαφορετικές **πτυχές*** της ζωής μας.

10

Συνέπειες της κλιματικής αλλαγής για τη φύση:

Υψηλές Θερμοκρασίες, Ξηρασία και Δασικές Πυρκαγιές

15

Η κλιματική κρίση έχει αυξήσει τη μέση θερμοκρασία του πλανήτη και οδηγεί σε συχνότερες ακραίες συνθήκες υψηλής θερμοκρασίας, όπως οι **καύσωνες***. Οι υψηλότερες θερμοκρασίες αυξάνουν την **εξάτμιση*** των **υδάτων***, η οποία —σε συνδυασμό με την **έλλειψη βροχοπτώσεων***— αυξάνει τον κίνδυνο έντονων περιόδων **ξηρασίας***.

20

Αν η μέση παγκόσμια θερμοκρασία αυξηθεί κατά 3°C (τρεις βαθμούς **Κελσίου***), προβλέπεται ότι η συχνότητα των ξηρασιών θα διπλασιαστεί. Οι συχνότερες και εντονότερες ξηρασίες θα αυξήσουν τη διάρκεια και την ένταση της περιόδου των δασικών πυρκαγιών, ιδίως στην **περιοχή της Μεσογείου***.

25

Διαθεσιμότητα* γλυκού νερού, Πλημμύρες*, Άνοδος της στάθμης* της θάλασσας και Ωκεανοί *

30

Καθώς το κλίμα γίνεται πιο θερμό, τα χαρακτηριστικά των βροχοπτώσεων μεταβάλλονται, η εξάτμιση των υδάτων αυξάνεται, οι **παγετώνες*** λιώνουν και η στάθμη της θάλασσας ανεβαίνει. Όλοι αυτοί οι παράγοντες επηρεάζουν τη διαθεσιμότητα γλυκού νερού.

35

Η κλιματική αλλαγή αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση των βροχοπτώσεων σε πολλές περιοχές. Η αύξηση των βροχοπτώσεων για παρατεταμένες περιόδους θα οδηγήσει κυρίως σε υπερχειλίση ποταμών και πλημμύρες.

40

Η στάθμη της θάλασσας ανέβηκε κατά τη διάρκεια του 20ού (εικοστού) αιώνα. Η άνοδος οφείλεται κυρίως στη θερμική επέκταση των ωκεανών λόγω της αύξησης της θερμοκρασίας. Ωστόσο, ο πάγος από την τήξη παγετώνων και του στρώματος πάγου της Ανταρκτικής συμβάλλουν επίσης στην άνοδο αυτή. Προβλέπεται ότι στην Ευρώπη θα σημειωθεί άνοδος της στάθμης της θάλασσας κατά μέσο όρο 60 έως 80 εκ. μέχρι το τέλος του αιώνα.

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, όπως η αύξηση των θερμοκρασιών της επιφάνειας της θάλασσας, η **οξίνιση*** των ωκεανών και οι αλλαγές στα ρεύματα και τα χαρακτηριστικά των ανέμων θα μεταβάλουν σημαντικά τη φυσική και βιολογική σύνθεση των **ωκεανών***.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ενέργεια, κλιματική αλλαγή, περιβάλλον
«Συνέπειες της Κλιματικής Αλλαγής» (Διασκευή)

3.2 Πώς μας επηρεάζει η κλιματική αλλαγή;

3 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

Εντοπίζουμε πληροφορίες

- Κατανοούμε και επεξεργαζόμαστε το κείμενο ως προς το λεξιλόγιό του.
- Τι είναι η κλιματική αλλαγή; Εντοπίζουμε ενδείξεις κλιματικής αλλαγής και τις υπογραμμίζουμε.
- Γράφουμε **Σ** για τις προτάσεις που είναι σωστές και **Λ** για τις προτάσεις που είναι λάθος.
 - Η κλιματική αλλαγή είναι ένα φαινόμενο που αντιμετωπίζει μόνο μια χώρα:
 - Η μέση θερμοκρασία του πλανήτη αυξάνεται:
 - Οι παγετώνες λιώνουν και η στάθμη της θάλασσας ανεβαίνει:
 - Δεν είναι απαραίτητο να πάρουμε μέτρα για την προστασία του κλίματος

Βγάζουμε συμπεράσματα

- Ποιες είναι οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής; Θα μας βοηθήσουν τα ακόλουθα ρήματα: (αυξάνεται, ανεβαίνει, εμφανίζονται/συμβαίνουν, ξεσπούν, λιώνουν)

Η στάθμη της θάλασσας

Οι πάγοι

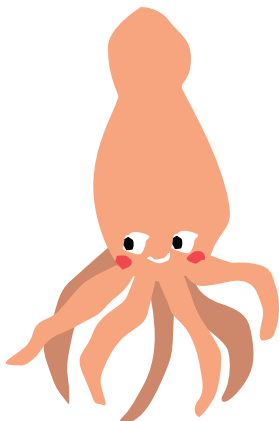
Ακραία καιρικά φαινόμενα

Δασικές Πυρκαγιές

Η θερμοκρασία.....

Αξιολογούμε

- Σε ποιο βαθμό το κείμενο μας πείθει να δράσουμε για την κλιματική αλλαγή και γιατί;
- Ποια από τις συνέπειες κλιματικής αλλαγής κρίνουμε ως πιο σημαντική και γιατί;

Η κλιματική αλλαγή σε εικόνες.

Παίζουμε **κρυπτόλεξο** με τις λέξεις: Βροχόπτωση, οξίνιση, ωκεανός, πλημμύρες, Ανταρκτική, Μεσόγειος.

4 Με τη βοήθεια του δασκάλου ή της δασκάλας μας παρακολουθούμε στο διαδίκτυο εκπαιδευτικά βίντεο για την Υπερθέρμανση του Πλανήτη.

5 Γινόμαστε δημοσιογράφοι και παίρνουμε μια συνέντευξη από τα μέλη μιας περιβαλλοντικής οργάνωσης για την υπερθέρμανση του πλανήτη.

Και τώρα...ας μάθουμε περισσότερα για την **οξίνιση*** των ωκεανών!

Κείμενο
2

Αρρωσταίνουν τα κοράλλια;

Τα κοράλλια είναι άρρωστα! Όταν αρρωσταίνουν ή πεθαίνουν, γίνονται άσπρα. Τα τελευταία 30 χρόνια, οι μισοί από τους **κοραλλιογενείς υφάλους*** του κόσμου έχουν πεθάνει. Σε άλλα τόσα χρόνια μπορεί οι ύφαλοι να εξαφανιστούν εντελώς! Γιατί αρρωσταίνουν; Διότι έχει ζεσταθεί ο πλανήτης μας. Καθώς οι άνθρωποι καίμε **ορυκτά καύσιμα***, δηλαδή πετρέλαιο, λιγνίτη και φυσικό αέριο, ελευθερώνονται στον αέρα διοξείδιο του άνθρακα και μεθάνιο. Αυτά τα αέρια συγκρατούν τη ζέστη του Ήλιου στη Γη, ανεβάζοντας τη θερμοκρασία του πλανήτη μας και άρα και της θάλασσας.

Το πρόβλημα είναι ακόμα ΠΙΟ ΒΑΘΥ! Πολλά από αυτά τα αέρια (περίπου το 1/4) (ένα τέταρτο), που ονομάζονται **αέρια του θερμοκηπίου***, τα απορροφάει η θάλασσα, με αποτέλεσμα να αλλάζει η **χημική της σύνθεση***. Το νερό γίνεται πιο όξινο -δηλαδή πιο πολύ σαν ξίδι ή λεμόνι!- και πολλά θαλάσσια ζώα υποφέρουν. Τα κοράλλια δυσκολεύονται να φτιάξουν τον σκελετό, τα θαλάσσια σαλιγκάρια δεν μπορούν να δημιουργήσουν κέλυφος, τα ψάρια δεν μπορούν να αναπνεύσουν. Αυτό λέγεται **θαλάσσια οξίνιση***.

Για να σταματήσουμε το Φάντασμα πρέπει να σταματήσουμε την ΥΠΕΡΘΕΡΜΑΝΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ!!!

Κοράλλια

Ελένη Ανδρεάδη, *Πράκτορες του πλανήτη*,
ΤΑ ΤΕΡΑΤΑ ΤΩΝ ΩΚΕΑΝΩΝ, Μεταίχιμο

3.2 Πώς μας επηρεάζει η κλιματική αλλαγή;

 1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

 A **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Γιατί αρρωσταίνουν τα κοράλλια;
2. Γιατί αλλάζει η χημική σύνθεση της θάλασσας και πώς γίνεται αυτό;

 B **Συγκρίνουμε** το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Υπογραμμίζουμε τις πληροφορίες για τη **θαλάσσια οξίνιση*** από τα κείμενα «**Συνέπειες της κλιματικής αλλαγής**» και «**Αρρωσταίνουν τα κοράλλια;**» και έπειτα βρίσκουμε **ομοιότητες** και **διαφορές** ως προς:
 - το **ύφος** τους (επίσημο / ανεπίσημο / απλό / σύνθετο)
 - το σε ποιους **αναγνώστες** απευθύνονται
 - τον **σκοπό** τους.

Κείμενο
3

365... ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΙ;

Διαβάζουμε το παρακάτω απόσπασμα για το παραμύθι: «365 ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΙ» του Ζολιβέ Ζοέλ (Jolivet Joelle) και Ζαν Λουκ Φρομεντάλ, (Jean-Luc Fromental) από τις εκδόσεις Ηλίβατον

Η υπόθεση: Το παραμύθι «365 πιγκουίνοι» θίγει την υπερθέρμανση του πλανήτη. Με χιουμοριστικό τρόπο αναφέρονται σε αυτό οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής και συγκεκριμένα, οι πάγοι που λιώνουν και η επίπτωση αυτού του γεγονότος στους πιγκουίνους της Ανταρκτικής. Μνημονεύεται σε αυτό ο Πολ-Εμίλ Βικτόρ, Γάλλος ανθρωπολόγος, οικολόγος και εξερευνητής των πόλων (1907-1995), ο οποίος, προκειμένου να προστατεύσει τους πιγκουίνους, σκέφτεται έναν πρωτότυπο τρόπο διάσωσής τους, ταχυδρομώντας έναν κάθε ημέρα στην οικογένειά του.

[Κείμενο της συγγραφικής Ομάδας]

Μπορούμε να αναζητήσουμε το βιβλίο στη βιβλιοθήκη του σχολείου μας ή στο διαδίκτυο, να το ξεφυλλίσουμε ή και να το ακούσουμε ολόκληρο!

A Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

1. Γιατί ο Πολ-Εμίλ Βικτόρ μπορεί να ταχυδρομούσε έναν πιγκουίνο κάθε ημέρα;
2. Ποιες μπορεί να ήταν οι αντιδράσεις της οικογένειας στην **αρχή** και πώς στη **συνέχεια**;

Φτιάχνουμε έναν εννοιολογικό χάρτη με θέμα: Συνέπειες της Κλιματικής Κρίσης.

3.3

Στην υποενοότητα αυτή μαθαίνουμε:

- πώς να αντλούμε γνώσεις και να επεξεργαζόμαστε ένα αφηγηματικό κείμενο, ένα κείμενο από περιβαλλοντική ιστοσελίδα κι ένα πληροφοριακό κείμενο από την ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια Βικιπαίδεια

Πώς ενεργούμε για τη διάσωση του πλανήτη;

1 Πριν ξεκινήσουμε να διαβάζουμε:

Κοιτάζουμε την εικόνα και αντλούμε στοιχεία για το απόσπασμα.

Αναρωτιόμαστε:

«Ποιοι μπορεί να πρωταγωνιστούν;», «Τι γλώσσα να μιλούν;», «Ποιος-ποια να έγραψε το κείμενο;», «ποιος-ποια να το εικονογράφησε;»

2 Διαβάζουμε το κείμενο

Κείμενο
1

Αλλάζουμε πίστα, ανεβαίνουμε επίπεδο

Ο Αχιλλέας, όπως όλα τα παιδιά της γενιάς του ζει για τη στιγμή που θα βρίσκεται μόνος στο σπίτι, μπροστά στον υπολογιστή του, να **συναγωνίζεται*** διαδικτυακά και να περνάει πίστες. Όταν όμως πηγαίνει διακοπές στο χωριό αλλάζει συνήθειες. Φέτος, όμως, αντιμετωπίζει και πραγματικά προβλήματα, καθώς ο φίλος του ο Κωστής τον ευαισθητοποιεί για τον **αντίκτυπο*** της κλιματικής αλλαγής στα έντομα. Έτσι, ο Αχιλλέας αποφασίζει να ενημερώσει γνωστούς και φίλους και να αναλάβει δράση για τους κινδύνους που απειλούν τον πλανήτη και τη ζωή μας!

Ευτυχώς με τον Κωστή τα λέμε διαδικτυακά! Στέλνουμε μηνύματα, μιλάμε, ανταλλάσσουμε τα νέα του σχολείου και της παρέας. Όμως, ο Κωστής όλο και περισσότερο είναι ανήσυχος και προβληματισμένος για το μέλλον των εντόμων του.

- 5 - Το ξέρεις ότι εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής τα έντομα, που ήρθαν σε αυτή τη γη πριν από μας, έχουν λιγοστέψει δραματικά; Αυτά που άντεξαν τόσες αλλαγές δεν μπορούν πια να τα βγάλουν πέρα μαζί μας!

10 Δεν μπορώ να πω ότι ανησυχώ το ίδιο με τον Κωστή. Άσε που για τα έντομα δεν τρέφω τα καλύτερα αισθήματα, αφού με τρομάζουν λιγά-

3.3 Πώς ενεργούμε για τη διάσωση του πλανήτη;

κι. Έλα όμως που θαυμάζω τον φίλο μου και τις γνώσεις του! Πώς μπορώ να μένω ασυγκίνητος! Κάθε τόσο λοιπόν ψάχνω κι εγώ το ζήτημα. Έχω αρχίσει να γίνομαι ειδικός στο θέμα της κλιματικής αλλαγής, με αποτέλεσμα, εκτός των άλλων, να εισπράττω το θαυμασμό της δασκάλας μου, των συμμαθητών και συμμαθητριών μου!

15

Έτσι κάπως έμαθα για την Γκρέτα Τούνμπεργκ! Το μικροσκοπικό κορίτσι με τα κοτσιδάκια από τη Σουηδία που κάθε Παρασκευή δεν πήγαινε σχολείο, αλλά στεκόταν επί ώρες μπροστά στο κοινοβούλιο της Στοκχόλμης, της πρωτεύουσας της πατρίδας της, με ένα πλακάτ που έγραφε «Σχολική απεργία για το κλίμα». Με χιόνι, με βροχή, με λιακάδα η Γκρέτα κρατούσε το πλακάτ της και προσπαθούσε να ταρακουνήσει τους μεγάλους, για να πάρουν θέση και σωστές αποφάσεις. Έχει γίνει η ηρωίδα χιλιάδων νέων σε ολόκληρο τον κόσμο που θέλουν να αγωνιστούν μαζί της κατά της κλιματικής αλλαγής. [...]

20

25

Η μαμά για πρώτη φορά κάθεται δίπλα μου στον υπολογιστή. Ζητά τη γνώμη μου και μαζί καταστρώνουμε σχέδια **κινητοποίησης***, δηλαδή τρόπους για να ενημερώσουμε όσους περισσότερους γνωστούς μπορούμε.

- Ήρθε η ώρα οι ηγέτες του κόσμου να κάνουν πράξη όσα έχουν συμφωνήσει και να σταματήσουν τις εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου. Χρειάζεται να αλλάξουμε όλοι τον τρόπο που ζούμε και σκεφτόμαστε. Χρειάζεται να ξαναοργανώσουμε την καθημερινότητά μας, για να δείτε εσείς τα παιδιά μας κάποιο αποτέλεσμα. **«Η γνώση είναι το όπλο σας»**, μου λέει.

30

Στο κόλπο μπαίνει και η γιαγιά που μου ζητά να την οργανώσω διαδικτυακά για να επικοινωνεί με τον «έξω κόσμο!», όπως λέει, και συμπληρώνει:

35

- Ξέρεις, Αχιλλέα, τι λέει μια παλιά ινδιάνικη παροιμία; **«Δεν κληρονομούμε τη γη από τους προγόνους μας, αλλά τη δανειζόμαστε από τα παιδιά μας»**. Ε! επιτέλους φαίνεται ότι ήρθε η ώρα να αναρωτηθούμε στα σοβαρά σε τι κατάσταση θα σας παραδώσουμε τη γη!

Αντιόπη Φραντζή, *Αλλάζουμε πίστα, ανεβαίνουμε επίπεδο*, Μεταίχμιο (διασκευή)

3 Κατανοούμε και επεξεργαζόμαστε το κείμενο

Εντοπίζουμε πληροφορίες

- Πώς επικοινωνεί ο Αχιλλέας με τον φίλο του τον Κωστή;
- Γιατί ανησυχεί ο Κωστής για το μέλλον των εντόμων του; Ο Αχιλλέας πώς νιώθει για το ίδιο θέμα;
- Πώς ενεργεί ο Αχιλλέας και πώς η γιαγιά και η μαμά του για την κλιματική αλλαγή; Υπογραμμίζουμε τις ενέργειές τους στο κείμενο με διαφορετικά χρώματα.

Βγάζουμε συμπεράσματα

- Τι έκανε τον πρωταγωνιστή να αρχίσει να ψάχνει το θέμα της κλιματικής αλλαγής;
- Πώς αισθάνεται τώρα που έγινε «ειδικός στο θέμα» και πώς νιώθει για την Γκρέτα Τούνμπεργκ;
- Από πού φαίνεται μέσα στο απόσπασμα η αγωνία που νιώθει η μητέρα του Αχιλλέα για την κλιματική αλλαγή;

Αξιολογούμε

- Γιατί η συγγραφέας έδωσε στον Αχιλλέα τον πρωταγωνιστικό ρόλο του κειμένου και όχι στη γιαγιά ή στη μαμά του;
- Στο απόσπασμά μας αναφέρεται η φράση: **«Δεν κληρονομούμε τη γη από τους προγόνους μας, αλλά τη δανειζόμαστε από τα παιδιά μας»**. Τι να σημαίνει αυτή η φράση;
- Παρατηρούμε στο κείμενο, ότι ο Αχιλλέας διαβάζει, καταστρώνει σχέδια, ενημερώνει κ.ά., ενώ η γιαγιά και η μαμά ζητούν τη βοήθειά του. Τι να θέλει να δείξει η συγγραφέας σχετικά με τη δυνατότητα και τη δύναμη των νέων για δράση;

*Μαθαίνουμε για τις παροιμίες; μας διδάσκουν κάτι;
Πώς... θα ήταν, αν μιλούσαμε μόνο με παροιμίες;*

4 **Γράφουμε** πέντε παροιμίες που έχουμε ακούσει και με αυτές δημιουργούμε ένα χιουμοριστικό κείμενο!

3.3 Πώς ενεργούμε για τη διάσωση του πλανήτη;

Χτίζουμε το λεξιλόγιό μας

Αναγνωρίζουμε:

- Σύνθετες λέξεις με τη λέξη «ξανά»

Μαθαίνουμε περισσότερα στο τετράδιο εργασιών, στη σελ.56.

Χτίζουμε τη γραμματική μας

Μαθαίνουμε:

- Ορθογραφία και κλίση ουδετέρων σε -ν, τετράδιο εργασιών, στη σελ. 57.
- Προθέσεις κοινές και λόγιες (απαρχαιωμένες), τετράδιο εργασιών, στις σσ. 57-58.

Κείμενο
2

Ξενοδοχείο Μελισσών

Ψάχνουμε σε
λεξικό τη λέξη
βιοποικιλότητα

Αν θέλετε να βοηθήσετε τον πλανήτη άρα και όλους μας να είμαστε υγιείς, μπορείτε να βοηθήσετε τη **βιοποικιλότητα*** γύρω σας να αυξηθεί.

Πώς θα το κάνετε αυτό; Βοηθώντας τα πιο μικροσκοπικά μέλη της, τα έντομα να βρουν ένα σπίτι, ένα καταφύγιο. Μ' αυτό τον τρόπο θα έχετε βοηθήσει στις δύο πιο βασικές «εργασίες», για να υπάρχουμε εμείς και όλη η ζωή στον πλανήτη που κάνουν τα έντομα: η μία είναι ο πολλαπλασιασμός των φυτών, που κάποια από αυτά είναι τα φρούτα μας και τα λαχανικά μας, βοηθώντας δηλαδή στην **επικοινωνία**. Και η άλλη η διάλυση των **υπολειμμάτων** των φυτών και των τροφών στο χώμα, κάνοντάς το υγιές και πλούσιο σε θρεπτικές ουσίες για τα φυτά.

Τα έντομα είναι πάρα πολλά. Υπολογίζεται, ότι σε έναν απλό κήπο υπάρχουν περισσότερα από 2.000 διαφορετικά είδη εντόμων. Για να έρθουν κοντά μας, αρκεί να τους το επιτρέψουμε. Για να γίνει αυτό θα πρέπει, να μην τα φοβόμαστε και να τα βοηθήσουμε να βρουν καταφύγιο. [...] Ένα καταφύγιο-σπίτι εντόμων θα πρέπει να έχει τρύπες, κενούς χώρους αλλά και επιφάνειες για να συρθούν. Θα πρέπει να είναι από φυσικά υλικά [...]. Εναλλακτικά μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ανακυκλώσιμα χάρτινα υλικά [...] και βέβαια κονσέρβες ή χάρτινα κουτιά [...] Τέλος, ακόμα και τούβλα θα μπορούσαν να φιλοξενήσουν κάποια έντομα. Οι φωλιές

μπορούν να τοποθετηθούν σε κήπο ή σε εξωτερικό χώρο την άνοιξη ή το καλοκαίρι. Μπορούν να μπουν σε μία θέση που να τη βλέπει ο ήλιος, δηλαδή με προσανατολισμό προς το νότο αν πρόκειται για μέλισσες, ή περισσότερο σκιερή αν πρόκειται για έντομα που θέλουν υγρασία.

WWF Ελλάς, «Όσο εμείς είμαστε μέσα, η φύση έξω 'καθαρίζει'»

Είδη
Μελισσών

Βλέπουμε οδηγίες κατασκευής
ξενοδοχείου μελισσών (WWF Ελλάς)

1 Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

A **Κατανοούμε** το κείμενο

1. Τι μπορούμε να κάνουμε για να βοηθήσουμε τα έντομα;
2. Ποιος είναι ο ρόλος των εντόμων;
3. Με τι υλικά μπορούμε να κατασκευάσουμε ένα καταφύγιο-σπίτι εντόμων και πού θα πρέπει να το βάλουμε;

B **Συγκρίνουμε** το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Ποιο από τα δύο κείμενα (1 και 2) θα επιλέγατε να δραματοποιήσετε για να κινητοποιήσετε και να πληροφορήσετε τους ανθρώπους της οικογένειάς σας για την κλιματική αλλαγή;

2 Διατυπώνουμε τα δικά μας επιχειρήματα για την προστασία του Περιβάλλοντος στην πόλη μας, απευθυνόμενοι στον Υπεύθυνο Περιβαλλοντικών Θεμάτων της περιοχής μας.

Γράφουμε τις σκέψεις μας, χρησιμοποιώντας τις **παρακάτω φράσεις** αλλά και τα **συνεκτικά** και προτασιακά επιρρήματα: **άρα, τότε, επομένως, έτσι, ωστόσο, πάντως, απλώς, τελικά κ.ά.**

- **Εκφράζουμε την άποψή μας** (έχω την άποψη, πιστεύω ότι, η γνώμη μου είναι, θεωρώ πως).
- **Υποστηρίζουμε την άποψή μας με θετικά ή/και αρνητικά επιχειρήματα** (διότι, γιατί, επειδή, από τη μια, από την άλλη, αρχικά, επίσης, ακόμη, τέλος, κ.α.).
- **Διατυπώνουμε το συμπέρασμά μας** (επομένως, άρα).

Εκτός από τα γνωστά μας επιρρήματα (χρόνου, τόπου, ποσού, τρόπου) υπάρχουν και τα **Προτασιακά/συνεκτικά επιρρήματα** που προσδιορίζουν μια πρόταση και συνδέονται νοηματικά με το σύνολο της πρότασης.

3.3 Πώς ενεργούμε για τη διάσωση του πλανήτη;

Κείμενο
3

Έρθε η Ώρα της Γης

Ώρα της Γης (στα αγγλικά Earth Hour) είναι μία παγκόσμια δράση που διοργανώνεται από το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF), μία φορά τον χρόνο στα τέλη Μαρτίου, ενθαρρύνοντας τους ανθρώπους, τις κοινότητες, τις επιχειρήσεις και τους κρατικούς φορείς, να σβήνουν τον μη απαραίτητο ηλεκτρικό φωτισμό για εξήντα λεπτά, από τις 8:30 μ.μ. έως τις 9:30 μ.μ., ώστε να εξοικονομείται ενέργεια, σε μία συμβολική κίνηση διαμαρτυρίας υπέρ της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Η δράση αυτή ξεκίνησε στο Σίδνεϊ της Αυστραλίας το 2007, με χαρακτηριστικό την απενεργοποίηση του φωτισμού σε εμβληματικά οικοδομήματα, δρόμους, γέφυρες, λιμάνια και μνημεία των μεγάλων πόλεων και πρωτευουσών που συμμετέχουν, με πλήθος κόσμου να συγκεντρώνεται στα σημεία αυτά, θαυμάζοντας το σπάνιο αυτό φαινόμενο της συσκότισης και ανάβοντας συμβολικά κεριά και φαναράκια.

μ.μ. = συντομογραφία του μετά μεσημβριάν, δηλαδή από τις 12 το μεσημέρι έως τις 12 το βράδυ

[Κείμενο της συγγραφικής ομάδας], *Βικιπαίδεια*, (διασκευή)

A Κατανοούμε και **επεξεργαζόμαστε** το κείμενο

1. Τι είναι «η Ώρα της Γης»;
2. Πότε και από ποια χώρα ξεκίνησε;
3. Πότε και από ποιον διοργανώνεται κάθε χρόνο «η Ώρα της Γης»;

Και τώρα... ας εξερευνήσουμε έναν διαδραστικό χάρτη!

B Συγκρίνουμε το κείμενο με άλλο κείμενο

1. Ποιο κείμενο από τα τρία αυτής της ενότητας θα μας κινητοποιούσε για να δράσουμε για το καλό του πλανήτη;

2 **Διοργανώνουμε** μια δράση ευαισθητοποίησης και πληροφόρησης στο σχολείο μας και στη γειτονιά, φτιάχνοντας ένα ενημερωτικό φυλλάδιο, σχετικά με τη χρήση επαναχρησιμοποιούμενου μπουκαλιού για το νερό ή το σκεύος του καφέ.

Μόνο ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ ΣΚΕΥΗ για το νερό & το φαγητό μας

Αναστοχαζόμαστε

Πόσο έτοιμοι και έτοιμες αισθανόμαστε να κάνουμε πράξη περιβαλλοντικές δράσεις;

Ιδέες για περιβαλλοντικές
δράσεις

3.3 Πώς ενεργούμε για τη διάσωση του πλανήτη;

Γ Προαιρετικές Δραστηριότητες Επέκτασης

1 Με έμπνευση τον Αχιλλέα και την ακτιβιστική δράση του, συζητάμε για ανθρώπους που θαυμάζουμε για όλα όσα έχουν καταφέρει στο επίπεδο:

- **της επιστήμης** (π.χ η Υπατία, ο Άλμπερτ Αϊνστάιν, η Μαρί Κιουρί, ο Γεώργιος Παπανικολάου),
- **της εκπαίδευσης** (π.χ. η Μαρία Μοντεσσόρι, η Μαλάλα Γιουσαφζάι),
- **της τέχνης** (π.χ ο Πάμπλο Πικάσο, η Φρίντα Κάλο, ο Βίνσεντ βαν Γκογκ, ο Γεώργιος Ιακωβίδης),
- **της ειρήνης** (π.χ ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, η Μητέρα Τερέζα)

Γνωρίζουμε τα παραπάνω πρόσωπα.

2 **Συζητάμε** με ποιους τρόπους μπορούμε να κάνουμε μικρές αλλαγές προς όφελος του περιβάλλοντος και της ζωής μας, ξεκινώντας από σήμερα. Ανακοινώνουμε στην ολομέλεια της τάξης μας τις ιδέες και τις προτάσεις μας.

Και... τι λέτε να φτιάξουμε έναν περιβαλλοντικό κανονισμό και να συμφωνήσουμε κάθε μήνα, έως το τέλος της σχολική χρονιάς, να ολοκληρώνουμε μια αποστολή;

π.χ. → Μόνο ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ ΣΚΕΥΗ για το νερό & το φαγητό μας

Σίγουρα θα γίνει μια **θετική αλλαγή** και **ΕΣΕΙΣ** θα έχετε βοηθήσει σ' αυτή!!!

Αναστοχαζόμαστε

1. Εμπλουτίσαμε τις γνώσεις μας για το πώς μας επηρεάζει η κλιματική αλλαγή;
2. Ποια κείμενα από αυτά που επεξεργαστήκαμε μας εμπνέουν για δράση;
3. Μοιραζόμαστε καθημερινές πράξεις που κάναμε ή που σκεφτόμαστε να κάνουμε, για να βοηθήσουμε να μην ενταθούν οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Παραγωγή Λόγου

Γράφουμε ένα **γράμμα συμπαράστασης** προς τον **Αχιλλέα** και τον **Κωστή**, για να τους εκφράσουμε το **ενδιαφέρον** μας, για το πώς μπορούμε κι εμείς να βοηθήσουμε στην **ενημέρωση** και **κινητοποίηση** γνωστών και φίλων για την **κλιματική αλλαγή**.

Α Πριν τη συγγραφή

1. **Αφιερώνουμε** λίγο χρόνο στο να ξανακοιτάξουμε τα κείμενα που γράψαμε.
2. **Υπογραμμίζουμε** στα κείμενα αυτά λέξεις- κλειδιά σχετικές με την κλιματική αλλαγή.
3. **Ξανακοιτάμε** το γλωσσάρι της ενότητας.
4. **Συζητάμε** ιδέες για να κινητοποιήσουμε γνωστούς, φίλους και συγγενείς μας.
5. **Οργανώνουμε** το κείμενό μας:

- Πώς γράφουμε ένα γράμμα;
- Πού γράφουμε ημερομηνία και πού προσφώνηση;
- Από πόσες παραγράφους θα αποτελείται το κείμενό μας;
- Τι θα περιλαμβάνει κάθε παράγραφος; (σκοπός του γράμματος)
- Πόσο φιλικό θα είναι το ύφος του γράμματός μας.
- Πώς θα κλείσουμε το γράμμα μας και πού θα το γράψουμε αυτό;

Χρήσιμες Λέξεις για την έναρξη του γράμματός μας, τη σύνδεση μεταξύ των παραγράφων και το κλείσιμο του γράμματος.

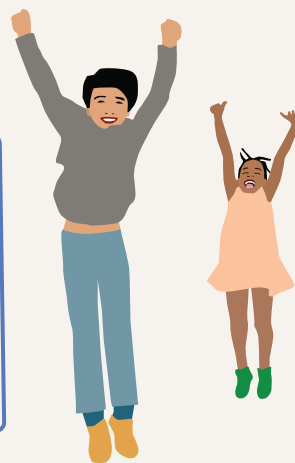
Αγαπητοί/Αγαπημένοι..., Φίλοι μας..., είμαστε..., γράφουμε/στέλνουμε αυτό το γράμμα..., θα θέλαμε να σας εκφράσουμε..., έχουμε επηρεαστεί από εσάς και τη δράση σας..., μας έχετε εμπνεύσει...

Μπορούμε να, θα ενημερώσουμε, θα μιλήσουμε, θα εξηγήσουμε για την κλιματική αλλαγή, την υπεραλίευση, τον γόνο που θέλει να γίνει γονιός, τα έντομα που κινδυνεύουν, την «Ωρα της Γης», κ.ά.

3.4 Πόσο εκπαιδευτήκαμε περιβαλλοντικά;

Σκεφτόμαστε να πάμε, να δράσουμε, να κάνουμε κινήσεις..., Σας θαυμάζουμε, σας ευχαριστούμε, Επίσης, ακόμη, επιπλέον, θα θέλαμε να προσθέσουμε, συμφωνούμε με..., Διαφωνούμε με... επειδή, γιατί, διότι, αν και, όμως, αντίθετα, συμπερασματικά, ολοκληρώνοντας,...

Με αγάπη, με θαυμασμό, οι μαθητές και οι μαθήτριες της Δ' τάξης.

Β Και τώρα... ας γράψουμε το γράμμα μας, αξιοποιώντας τις παραπάνω οδηγίες.

Γ Αξιολογούμε το γράμμα που γράψαμε, επιλέγοντας το κατάλληλο προσωπάκι κάθε φορά:

1. Περιεχόμενο:

→ Είναι το γράμμα μας σχετικό με το θέμα και το σκοπό που μας ζητείται;

2. Οργάνωση:

→ Έχουμε τα στοιχεία που χρειάζονται για ένα γράμμα;

3. Ύφος:

→ Χρησιμοποιήσαμε οικείο ύφος, μιας και πρόκειται για ένα φιλικό γράμμα, και κατάλληλες λέξεις και φράσεις, για να συνδέσουμε τις παραγράφους και τις προτάσεις μας;

Δ Μπορούμε να προχωρήσουμε σε αλλαγές στην πρώτη εκδοχή του γράμματός μας, ώστε να το κάνουμε καλύτερο;

Αυτο-αξιολόγηση

Βάζουμε ✓ σε ό,τι μπορούμε να κάνουμε καλά

Σε αυτή την ενότητα έμαθα:

- να **εκφράζω προφορικά** την άποψή μου για τα περιβαλλοντικά προβλήματα της θαλάσσιας ζωής, για τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, για τους τρόπους που μπορώ κι εγώ να βοηθήσω με δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος
- να **εκφράζω γραπτά** την άποψή μου για τα περιβαλλοντικά προβλήματα της θαλάσσιας ζωής, για τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, για τους τρόπους που μπορώ εγώ να βοηθήσω σε δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος
- να **«ξεκλειδώνω» πληροφορίες** από διαφορετικά είδη κειμένων
- να **παρατηρώ** τις **εικόνες** και τα στοιχεία γύρω από τα κείμενα για να συμπληρώνω τις υποθέσεις μου γι' αυτά.....
- να **αξιοποιώ** τα **ψηφιακά στοιχεία** για να παίξω, να δω εικόνες, να πάρω ιδέες για κατασκευές

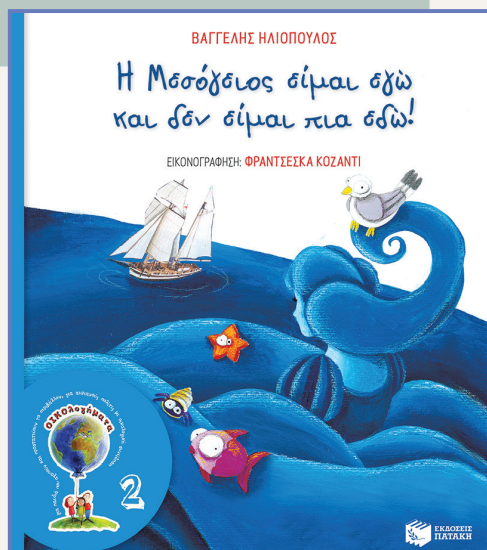
Διαβάζουμε ολόκληρα βιβλία

Για εσάς που θέλετε λίγη λογοτεχνία παραπάνω!

«Η Μεσόγειος είμαι εγώ και δεν είμαι πια εδώ»!

Συγγραφέας: Βαγγέλης Ηλιόπουλος,
εικονογράφηση: Φραντσέσκα Κοζάντι, Σειρά
ΟΙΚΟλογήματα, εκδόσεις: Πατάκης, Αθήνα 2021

Μπορούμε να επιλέξουμε να κάνουμε όσες δραστηριότητες θέλουμε!

3.4 Πόσο εκπαιδευτήκαμε περιβαλλοντικά;

A Αλληλεπιδρούμε με το λογοτεχνικό κείμενο που διαβάσαμε.

1. Γράφουμε σε πέντε συννεφάκια τα σημαντικότερα γεγονότα.
2. Τι θα άλλαζε στην ιστορία, αν η Μεσόγειος δεν ξαναγύριζε; Αφηγούμαστε την ιστορία, αλλάζοντας την εξέλιξη και το τέλος της.
3. Παρουσιάζουμε το βιβλίο την **Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου (2 Απριλίου)**

B Δημιουργούμε με έμπνευση από το λογοτεχνικό κείμενο που διαβάσαμε.

1. Κατασκευάζουμε το σκηνικό της ιστορίας μας και φτιάχνουμε χειροποίητες γαντόκουκλες με τη Μεσόγειο, τον Ωκεανό και τους άλλους ήρωες και ηρωίδες του βιβλίου μας.

Γ Δανειζόμαστε βιβλία για το περιβάλλον & Πλοηγούμαστε ψηφιακά:

1. Ψάχνουμε στη βιβλιοθήκη του σχολείου μας και δανειζόμαστε βιβλία με θέμα το περιβάλλον. Φέρνουμε και από το σπίτι μας και τα ανταλλάσσουμε!
2. Βλέπουμε τις προτεινόμενες δραστηριότητες με παιχνίδια, επιπλέον γνώσεις και δράσεις για κινητοποίηση στο βιβλίο: «*Η Μεσόγειος είμαι εγώ και δεν είμαι πια εδώ!*» στον ηλεκτρονικό ιστότοπο των εκδόσεων Πατάκης.

Δ Ανάγνωση βιβλίων

- Σταματάκη, Α. 2022. *Μέσα στο νερό*. Αθήνα: Μέλισσα.
- Bland, N. 2022. *Οι φάλαινες βγήκαν από τις θάλασσες*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- French, J. 2020. *Πού πάνε όλα αυτά;* Αθήνα: Διόπτρα.
- Grundmann, E. 2020. *Ωκεανός*. Αθήνα: Καπόν.
- Jeffers, O. 2020. *Η τύχη του Φάουστο*. Αθήνα: Ίκαρος.
- Michelle, L. 2020. *Το χάος που δημιουργήσαμε*. Αθήνα: Άγκυρα.
- Rohde, M. G. 2020. *Πλανήτης SOS*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Βλέπουμε τα εξώφυλλα των βιβλίων και τις περιλήψεις τους.

Συλλογή πηγών σχετικές με το περιβάλλον

Γλωσσάρι

Κατανοούμε το κείμενο

Συγκρίνουμε κείμενα

Διακρίνουμε κειμενικούς
τύπους και κειμενικά είδη

Εκφράζουμε προφορικά
τις απόψεις μας

Συζητάμε στην τάξη

Γινόμαστε συγγραφείς

Χτίζουμε το λεξιλόγιό μας

Χτίζουμε τη γραμματική μας

Αναστοχαζόμαστε

Διαβάζουμε λογοτεχνία

Μαθαίνουμε
με τον τρόπο μας

Ανακαλύπτουμε τη σημασία των φράσεων.

Ενότητα 1

- Ανδρικοπούλου, Μ. 2019. *Δάσκαλος σε δύο ρόδες*. Αθήνα: Καλέντης.
«Γιατί πρέπει να πάω σχολείο;» (χ.χ.). *Χαμογελάκια*, 20/3/2024. <http://www.xamogelakia.com/index.php?page=article18>
- Favilli, E. & Cavallo, F. 2017. *Ιστορίες της Καληνύχτας για Επαναστάτριες. Η Ζωή 100 Σπουδαίων Γυναικών* (Μετ.). Αθήνα: Ψυχογιός.
«Μέθοδος Homeschooling: Μάθε παιδί μου γράμματα...στο σπίτι!». *Singleparent.gr*, 20/11/2014. <https://singleparent.gr/paidi/paideia/methodos-homeschooling-mathe-paidi-mou-grammata-sto-spiti>
- Μπαμπέτα-Μπακιριτζή, Ι. 2017. *Η πιο σημαντική νίκη του Αχιλλέα*. Αθήνα: Μεταίχμιο. ISBN 9786180310818.
- Nemo. *Πρώτη μέρα στο σχολείο* (Ελληνικοί υπότιτλοι) (χ.χ.). <https://www.youtube.com/watch?v=kNNDu2c1u2s>
- Παπαντωνίου, Λ. Ζ. 1918. *Τα ψηλά βουνά*. (Επιμ. Γ. Π. Μαρκατάτου).
ebook: Δ.Π.Ε. Ηρακλείου 2016. <https://www.ebooks4greeks.gr/%CF%84%CE%B1-%CF%88%CE%B7%CE%BB%CE%B1-%CE%B2%CE%BF%CF%85%CE%BD%CE%B1>
- Press Trust of India. 2019. «Under Delhi metro bridge, shopkeeper runs makeshift school for over 300 poor children». *Hindustan Times*, 22/9/2019. <https://www.hindustantimes.com/education/under-delhi-metro-bridge-shopkeeper-runs-makeshift-school-for-over-300-poor-children/story-owbpngv1oa9zJskVE8MIPI.html>
- Summemrhill Film*. Greek Subtitles 2020. https://www.youtube.com/watch?v=DGD_GRFg6y8
- Τελετή βράβευσης Μαθητικού Διαγωνισμού Τραγουδιού και Ραδιοφωνικού Μηνύματος «Κάν'το ν' ακουστεί 2024». 2024. <https://www.youtube.com/watch?v=YZA3yqo46iY>
- Τζιμπιλί Ζαμπά, Σ. 2019. «Γιατί τα ελληνόπουλα δεν αγαπούν το σχολείο». *Παιδείας Βήμα*, 13/10/2019. <https://www.paideiasvima.com/ellinoporoula-den-agapoun-sxoleio/>
- Το σχολείο των Στρουμφ-Στρουμφάκια* (χ.χ.). <https://www.youtube.com/watch?v=skA--bSlcR4>

Ενότητα 2

- Ασημακόπουλος, Κ. 2022. «Μαραθώνιος Αθήνας 2022: Ο 92χρονος Στέλιος Πρασσάς τερμάτισε τελευταίος και αποβέωθηκε». www.ethnos.
- Βαρελά, Α. 1995. *Αρχίζει το ματς*. Αθήνα: Πατάκης.
- Βασιλοπούλου, Α. & Τσαμπαλίκας, Μ. 2015. *Λάβετε θέσεις*. Αθήνα: Πατάκης.
- Βραδέλης, Στ. & Καϊτανίδη, Μ. 29/06/2005. Ντοπάρουν τα παιδιά τους. *Tanea*. <https://www.tanea.gr/2005/06/29/greece/ntoparoun-ta-paidia-toys/>
- Γκιώνη, Π. 13/02/2023. Νικάτ Ζαρέεν: Αναρωτιούνταν γιατί κάνω πυγμαχία, φορώντας σορτσάκι ενώ είμαι κορίτσι. *Gazetta*. <https://www.gazetta.gr/gwomen/pygmahia/2196512/nikat-zareen-anarotioyntan-giati-kano-pygmahia-forontas-sortsaki-eno-eimai>
- Κουτσιμπασάκος, Π. 2012. *Πόλη παιδιών*. Αθήνα: Πατάκης.
- Μαργέλη, Ν. Άσκηση και διατροφή στα παιδιά. *Paidorama*. <https://www.paidorama.com/askisi-kai-diatrofi-sta-paidia>
- Τα οφέλη του αθλητισμού στο παιδί. *Thessalonikimagazine*. <https://www.thessalonikimagazine.com/ekpaideysi/articles/179/ta-ofelh-toy-athlhtismoy-sto-paidi>
- Τσαουσιδου, Μ. 20/11/2022. Ο χάρτης δικαιωμάτων των παιδιών στον αθλητισμό. *Εκπαιδευτικές επι-δεξιότητες*. <https://blogs.sch.gr/mtsousid/2022/11/20/o-chartis-dikaiomaton-ton-paidion-ston-athlittismo/>

Ενότητα 3

- Ανδρεάδη, Ε. 2017. *Πράκτορες του πλανήτη, ΤΑ ΤΕΡΑΤΑ ΤΩΝ ΩΚΕΑΝΩΝ*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ελλάδα «Αφήνω τον γόνο...να γίνει γονιός (Short Version)». 2014. https://www.youtube.com/watch?v=hjx_PYKpKAY
- Ηλιόπουλος, Β. 2021. *Η Μεσόγειος είμαι εγώ και δεν είμαι πια εδώ!* Σειρά ΟΙΚΟλογήματα. Αθήνα: Πατάκης
«Η Ώρα της Γης». 2024. Βικιπαίδεια, 18/12/2024. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%8F%CF%81%CE%B1_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%93%CE%B7%CF%82
- «Όσο εμείς είμαστε μέσα, η φύση έξω 'καθαρίζει'». 2024. WWF Ελλάς, 23/4/2020. https://www.wwf.gr/ti_mporeis_na_kaneis/panda_parea/?1126216/
- «Συνέπειες της Κλιματικής Αλλαγής». 2024. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ενέργεια, κλιματική αλλαγή, περιβάλλον, 18/12/2024. https://climate.ec.europa.eu/climate-change/consequences-climate-change_el
- Φραντζή, Α. 2020. *Αλλάζουμε πίστα, ανεβαίνουμε επίπεδο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Ενότητα 1

σσ. 10, 11, 13, 15, 16, 18, 21, 24, 26, 27, 29, 31, 32 Shutterstock [<https://www.shutterstock.com/>]

Ενότητα 2

σσ. 36-37,38,43,45,55,58 Shutterstock [<https://www.shutterstock.com/>]

σσ. 48 συνοδευτική φωτογραφία και γράφημα από το κείμενο του Tanea

σσ. 50 εικόνα AI

σσ. 52 συνοδευτική φωτογραφία από το κείμενο του Ethnos

σσ. 61 συνοδευτική φωτογραφία από το κείμενο του Mtsaousidou blog

Ενότητα 3

Βίντεο

Θαλάσσια πάρκα της Ελλάδας, Αθήνα: Μεταίχιμο.

Άσε τον γόνο να γίνει γονιός! WWF Ελλάς

σσ.68-69, 71, 74, 76, 78, 79 ,82, 83, 88, 90, 91. Shutterstock [<https://www.shutterstock.com/>]

Αφίσα της WWF Ελλάς με το σωστό μέγεθος φαριών

